

Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

Constelații diamantine

Anul II, Nr. 10 (14)
Octombrie 2011

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

George POPA

Avatarurile modernității

Ce se înțelege prin noțiunea de modern, de modernitate? Accepția curentă este cea de o nouă treaptă evolutivă sau chiar mutațională, depășirea unei tradiții, pe plan fie social, politic, juridic, dar mai cu seamă spiritual. Astfel, în acest sens, spiritul moderni-

tății a funcționat și în alte culturi și civilizații încă din vechime. De pildă, foarte modernă a fost prima religie monoteistă creată de faraonul vizionar, Akhenaton (Amenofis IV), care înfăptuia două revoluții spirituale de neconceput pentru vremea sa (sec. XIV î.H.): insti-

tuia o religie cu un singur zeu, înlăturând pletora de zei zoomorfi, iar pe de altă parte, proclama egalitatea tuturor oamenilor în fața unui dumnezeu unic. Flagrantă incompatibilitate cu momentul istoric în care a apărut a

continuare în pag. 13

Iman Maleki - *Composing Music Secretely*

Sumar

George Popa , Avatarurile modernității	pp. 1,13-15
Janet Nică , O pinie, două pinii	p.3
Doina Drăguț , Turul promoțional pe Dunăre ..p.4	
Aspecte de la Promotional Danube Tourp.5	
Al. Florin Țene , Viața satului românesc și a țării în literatura epistolară (I)	pp.6,7
Mariana Vicky Vârtosu , Suferințele unui redactor	p. 8
Cristian Petru Bălan , Noi relevări despre opera lui Caragiale	pp. 9,10
Iulian Chivu , Viața după Matei	pp. 11,12
George Filip , L'ère des poètes	p.16
Slavomir Almăjan , Perpetua rostire	p. 17
Mariana Zavati Gardner , Oglinda cu vise ...p.18	
Ioana Stuparu , Târguiala	p. 19
Melania Cuc , Vraj(b)a clipei	p. 20
Adrian Botez , Mă-ntrăabă strămoșii	p. 21
Marian Pătrașcu , Cravata roșie de pionier (II)	pp. 22,23
Carol Hârșan , Sindromul "Facebook"p. 23	
Lucreția Berzintu , Interviu cu cineastul Marcu Simionovici	pp. 24-28
Mihai Batog-Bujeniță , Neștiutul sfârșit al unei povești vechi; Misiunea.....	pp.29,30
Boris Mehr , Poeme	p.30
Florin Măceșanu , Arta rupestră	p.31
Gheorghe Neagu , Decorația	pp.32-34
Ioan Lilă , Poeme	p.34
Attila F. Balazs , Revoltă	pp.35-37
Florentina Dalian , Mereu alți călători	p. 37
Llelu Nicolae Vălăreanu(Sârbu) , Urme-n inima cuvântului	p. 38
Ștefan Lucian Mureșanu , Depeizarea egoului în romanul superrealist	p. 39
Emil Bucureșteanu , Nemuritorii din Agapia	pp. 40,41
Gheorghe A. Stroia , Pictorul iranian Iman Maleki sau "Fascinația artei..."	pp.42,43
Nicolae Bălașa , Povestea, cumpănă între cer și pământ	pp.44,45
Marinela Preoteasa , Florentin Smarandache și matematica literelor	pp.46,47
Rafaela Trăistaru , "Păpușa de sticlă" sau "Calea spre lumină".....	p.48
Anton Vasile , Despre adevăratele valori ale existenței	pp.49-51
Constantin E. Ungureanu , Costel Răducan, profesor și literat	pp. 52,53
Costel Răducan , Dincoace de Utopia	p.53
Nicolae Mihu , Constelații epigramatice	p. 54
Șerban Codrin , Testamentul din strada Nisipuri	pp. 55-57
Dan Căpruciu , Tentativa de modificare a testamentului	p.58
Ion Cănavoiu , Constelații epigramatice	p. 59
Octavian Lupu , Schiță de studiu a Bibliei dintr-o perspectivă de ansamblu	p. 60

Constelații diamantane

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Acad. Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI

- Prof. univ. dr. Remus RUS

- Prof. dr. Florin AGAFIȚEL, orientalist, sanscritolog

- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Departament, Bucharest University

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages & Literatures 249 East Pyne, Princeton University

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantane* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatiidiamantane@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

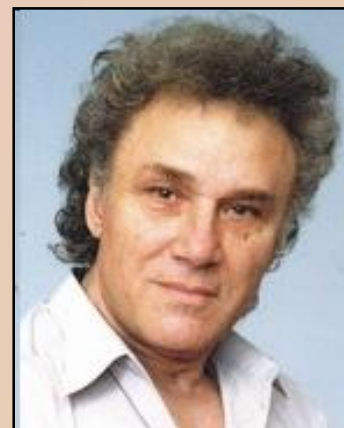
www.scribd.com/constelatii_diamantane

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Janet NICĂ

O PÎNJE, DOUĂ PÎNII

PĂCĂLITELNIC

În fața PUTERII trebuie să ai puterea de a fugi.
Să scăpăm de vârtoșenia Materiei, ne dematerializăm,
ne înțarcăm de clorofila lucrului matern.
Realul nu mai e lucru, ci cuvânt, cuvântul nu mai e LIMBĂ
imperialistă și teroristă, ci limbaj străveziu
care ne furnică asemenea unui curent electric, plăcut dozat.
Conținutul curge ca lichidul din ciurul Conceptului suveran.
Nu mai e vorba de act, de impact sau de contact,
ci, pur și simplificat, de un pact de neagresiune,
semnat numai de om, nu și de REAL.
„Realul care latră, nu mușcă!”, spune gazda,
dar, oare, Realul, sărăcuțul de el, o ști trebușoara asta?
Nu mai e interes, zice-se, meschin, ci gratuitate congrătulată.
Se înscăunează un parfum alegoric și o atitudine de placebo.
Se instaurează un păpușism și un sforism angelic
la care copiii până la optzeci de ani
nu pot lua parte decât cu acordul părinților.
RETORICA, umflată în pene ca un păun,
se dă fazan, ciripind pe ram o algebră incoloră,
inodoră și insipidă, dincolo de mîzga psihologiei
colcăind de pofte lumești. Gestul este pus în ramă
și devine icoană. Războaiele se călugăresc sub masca
spectacolelor de artificii. Nu mai avem nevoie de nevoi,
ci avem nevoie numai de dorințe, denudate frumoase fără corp,
pe care le sărutăm numai în gând, seara,
când le acoperim cu plapuma, să nu răcească, mititele!
Devenim specialiști în DORINȚE, vampiri care sug
nu sângele boborului, ci șansa noastră de a mușca
din clătita REALULUI, singura adevărată și cu gust!

CERU-I CER ȘI LERU-I LER

De când au mijit zorii vieții, omul s-a legănat
între două ceruri: cerul astral și cerul gurii.
Amândouă au fost la fel de importante, deși unul
de neatins, iar celălalt la îndemână. Cer sub cer.
Cerul gurii sub cerul astral. Pendulând între
Sfânta Scriptură și Sfânta Friptură, omul a dat dreptate
când uneia, când alteia, când amândurora. Zeii cerului
cosmic, îngerii, arhanghelii și heruvimii s-au dăntuit,
în aceeași horă, cu zeii cerului gurii. Profana Tocăniță
n-a fost niciodată mai prejos decât divina Afrodită.
Plebea Șuncă a strălucit pe cerul gurii ca îngereasca Lună,
călugărita Jumară a pedagogit sfioasele papile gustative,
înnobilând iarba limbii. Măria Sa Cârnatul, beizadeaua Drob,
prințesa Musaca, muica Saramura și infanta Piftie au fost,
rând pe rând, arhanghelii de serviciu, heruvimii de ogradă
ai bietului om. Tămâie și jar, ambrozie și fiertură,
iluzie și foame, nectar și sete, iată
raționamentele cărnii, filozofia venelor și teoria arterelor.
Marile biblioteci ale lumii contra bucătăriilor - micile
biblioteci ale lumii. Farfuriile contra astre, tacâmurile
contra constelații, gust contra dezgust, mirodeniile contra
mironosițe, saliva contra uscăciunii. Pâinea, colacul, turta
și mămăliga au fost și sunt evangheliile gurii citite zilnic
de tot flămândul și însetatul.
Am senzația, deloc papilo-gustativă, că nu în cerul cosmic,
ci în cerul gurii, LA ÎNCEPUTA FOST CUVÂNTUL!

Iman Maleki - Clouds

Doina DRĂCUȚ

Turul promoțional pe Dunăre

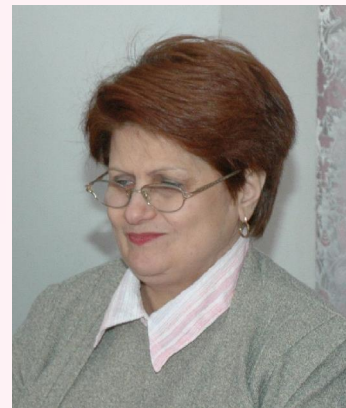
Motto:

*Prieteni dragi, acum porni-vom
Pe malul Dunării cel clar
Si vom porni nu pe o navă
Ci pe-un vapor imaginar.
Cum fierbe apa în cazane
Și sar dintr-însa stropi mărunți
Așa-i și Dunărea când fierbe*

În marele cazan de munți...

*.....
Acum Dunărea trei brațe
Întinde către-al mării val
Și cu trei brațe-mbrățișează
Întinsul mării de opal.*

Nicolae Labiș, Dunărea

Pe unde trece, Dunărea unește oameni și destine. Este un râu plin de viață și de liniște.

Dunărea reprezintă, alături de Carpați și de Marea Neagră, una din componentele majore ale cadrului natural, față de care definim așezarea României pe continent.

Marele savant Grigore Antipa spunea despre Dunăre că este „cea mai mare comoară cu care natura a înzestrat țara noastră”.

Din cele mai vechi timpuri, Dunărea a fost o cale navală de transport, legând statele riverane. Mai mult de o treime din suprafața bazinului hidrografic și aproape o doime din lungimea cursului navigabil se găsesc pe teritoriul României. Ea adună aproape toate râurile de pe teritoriul țării noastre, făcând ca rețeaua hidrografică să fie unitară.

Izvorăște din Munții Pădurea Neagră din Germania, prin două izvoare - Brigach și Breg -, și se varsă în Marea Neagră prin trei brațe: Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe. În drumul său udă teritoriul a 10 țări și 4 capitale.

La punctul de izvor al fluviului, se află un complex statuar, reprezentând două femei, o mamă, simbolizând Europa, ce îi arată fiicei sale, Dunărea, calea pe care trebuie s-o urmeze.

De la izvoare și până la vărsare, Dunărea străbate variate forme de relief, care imprimă cursului său când un aspect de fluviu năvalnic de munte, când un aspect de fluviu de șes, cu ape liniștite. Ea înfruntă mai multe culmi muntoase ale sistemului alpinocarpat, dăluind peisaje de o rară frumusețe, împodobite de om cu numeroase castele medievale sau cu așezări pierdute în vegetație.

Sectorul superior (de la izvoare la Viena) este tipic montan, cu o vale îngustă și adâncă, cu pante abrupte. Sectorul mijlociu (de la Viena la Baziaș) ocupă câmpia slab accidentată a Panoniei. Valea e largă, cu albie meandrată și lunca bine dezvoltată. Printre

culmi montane formează defilee (Porțile Ungariei, Porțile Visegradului), unde valea se îngustează. Sectorul inferior reprezintă Dunărea românească pe 1075 km (38%) de la Baziaș, unde fluviul intră în țară, și până la Sulina.

Turul promoțional pe Dunare a durat 10 zile (03.09-12.09.2011), fiind un program gratuit pentru jurnaliști internaționali și locali, conceput pentru a arăta frumusețile naturii, obiective turistice, istorie, bucătărie și oferta turistică locală a întregii zone transfrontaliere Bulgaria și România, de la Porțile de Fier până la Delta Dunării.

Turul promoțional pe Dunare a urmat itinerariul: Drobeta Turnu Severin, Eșelnița, Orșova, Cetate, Calafat, Vidin, Belogradchik, Kozlodui, Oryahovo, Nikopol, Svistov, Dve Mogili, Ruse, Tutrakan, Srebarna, Silistra, Călărași, Măcin, Tulcea.

Printre obiectivele vizitate: Decebalus Rex, Fortăreața Baba Vida, Peștera Măgura, Rezervația naturală de la Srebarna, Stâncile din Belogradchik, Nava Radetzky, Mănăstirea Basarbovo, Delta Dunării.

Despre Decebalus Rex, Fortăreața Baba Vida și Peștera Măgura am vorbit în numărul trecut al revistei. Acum vom vorbi despre stâncile din Belogradchik și Delta Dunării.

Belogradchik, în traducere - orașel alb, se află la poalele dealurilor de lângă Munții Balcani, la est de granița cu Serbia și la 50 de km de Dunăre. Orașul este cunoscut pentru formațiunile calcaroase impresionante, așa-numitele roci Belogradchik, ce acoperă o zonă de 90 de km pătrați și ating chiar 200 de metri în înălțime.

Natura a sculptat stâncile de la Belogradchik, prefăcându-le în creaturi mitologice, oameni, animale și păsări. Multe din ele au legende foarte interesante și denumiri precum: Adam și Eva, Elev, Ciobanul, Dervişul,

Kamila, Ciupercile, Burlac, Madona, Haiduc Velko, Pin etc. Culoarea roșiatică a rocilor este cauzată de oxizii de fier.

Delta Dunării (3.446 kmp), aflată în mare parte în Dobrogea, România, și parțial în Ucraina, este cea mai mare și cea mai bine conservată dintre deltele europene.

Delta Dunării a intrat în patrimoniul mondial al UNESCO în 1991, este clasificată ca rezervație a biosferei la nivel național în România și ca parc național în taxonomia internațională a IUCN.

Prima știre istorică despre Delta Dunării ne-a lăsat-o Herodot, părintele istoriei, care descrie intrarea flotei persane a lui Darius prin Deltă, după ce poposise la Histria.

Delta Dunării este cea mai umedă zonă a Europei, cea mai joasă și mai nouă regiune de câmpie, unde domină preponderent suprafețele cu înălțime mică în raport cu nivelul zero al Mării Negre.

Vegetația deltei este reprezentată în mare parte de o vegetație specifică mlaștinilor - stuf, papură, rogoz. Fauna conține mai mult de 320 de specii de păsări și peste 45 de specii de pește de apă dulce. Delta este locul unde milioane de păsări din diferite colțuri ale Pământului (Europa, Asia, Africa, Marea Mediterană) vin să cuibărească. Speciile majore de pești în cadrul Deltei Dunării sunt știuca și somnul.

Turismul în Delta Dunării se desfășoară de-a lungul traseelor aprobate, care exclud accesul turiștilor în zonele care au regim de protecție integrală.

Delta Dunării este unica deltă din lume, declarată rezervație a biosferei. Suprafața Deltei crește anual cu aproximativ 40 de metri pătrați. Aici se întâlnesc singurele păduri de nisip din România, pădurea Letea și pădurea Caraorman, aici crescând liane ale căror lungimi pot ajunge până la 25 de metri.

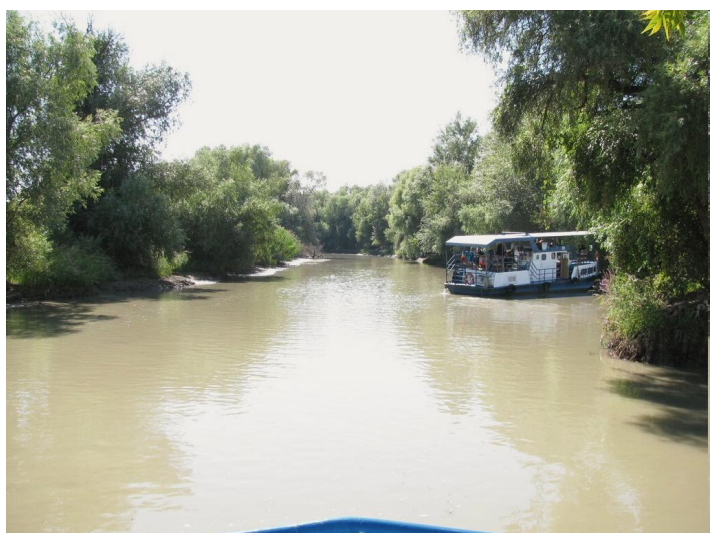
Aspecte de la «Promotional Danube Tour»

Cină țărănească la Belogradchik, Bulgaria

Stâncile de la Belogradchik, Bulgaria

În vapor, pe Dunăre, în Delta

În fața Hotelului Delta din Tulcea

În Delta Dunării

În Delta Dunării

Al. Florin ȚENE

Viața satului românesc și a țării în literatura epistolară (1)

De multe ori s-a pus întrebarea: ce este scrisoarea și ce loc ocupă ea în cadrul literaturii, ce statut are? În acest context, nu putem să ne oprim asupra „Scrișorilor persane”, ale binecunoscutului Montesquieu, care intră în altă categorie, fiind eseuri politice și filozofice, și nici la „Scrișorile” lui Eminescu, sau Ion Ghica, recunoscute ca opere ce intră în categoria memorialisticii.

În discuția noastră intră scrisoarea particulară, „familiară”, așa cum au cultivat-o scriitorii și oamenii de rând. Așa cum au promovat-o, urcând-o în vârful celebrității, Cicero, Voltaire, Doamna de Sevigne sau, la noi, M. Kogălniceanu, Al. Odobescu, I. L. Caragiale sau Duiliu Zamfirescu.

În accepția comună, scrisoarea ni se dezvăluie ca un mesaj ce emite gânduri și sentimente către un destinatar, fără pretenții artistice și literare. De multe ori, ne întrebăm ce conferă scrisorii valoarea literară? Despre acest statut al scrisorii au scris Eugen Lovinescu, George Călinescu, Șerban Cioculescu și alții.

Scrisoarea nu este un dicteu automat, în care filtrul rațiunii ar fi înlăturat. Faptul că tonul se modifică de la un destinatar la altul, cum este cazul la Duiliu Zamfirescu, ne dovedește că are loc o selectare a spontaneității. În unele scrisori, autorul romanului „Viața la țară” se interesează de viața țăranilor din Plăinești, satul natal, de lângă Râmnicu Sărat. Corespondența acestui autor tinde să pună în umbră poezia și romanele, în comparație cu cea a lui Ioan Slavici, care este inexpressivă și nu egalează cu „Moara cu noroc” sau „Popa Tanda”.

Atât Caragiale, în corespon-

dența căruia descoperim nevoia de dialog, legat de cărciuma din Ploiești, sau Gib Mihăescu, abordând probleme de cultura viței de vie, de pe Dealul Viilor din Drăgășani, scriitorii, în postura lor de epistolari, nu izbutesc întotdeauna să-și ignore condiția lor de artiști, de personaje de prinse a se adresa unui public. Această observație a subliniat-o Călinescu, în genul epistolar, în volumul „Scriitori străini” apărut la E.L.U., 1967: „Scrisoarea în general uzează de anume convenții, de procedee retorice specifice, și oricine știind că are un public, fie și de o singură persoană, compune mai mult sau mai puțin conștient. Cât despre scriitor, acesta, având obișnuința, pe de o parte, de a transforma totul în ficțiune, de a se transporta pe sine în plan ideal, iar pe de alta, intuind că scrisorile sale vor cădea pe mâinile posterității, el e mai atent ca oricare altul la compoziție”.

Unul dintre participanții la revoluția din 1848, Ion Heliade Rădulescu, care a fost silit să pornească pe drumul pribegiei, în scrisorile sale trimise se vaită de dorul de țară, de Târgoviște, locul său natal, de dascălul Alexe, din București. În momentul izbucnirii revoluției, Eliade este încurajat și de o serie de împrejurări, cum ar fi primirea sa triumfală în București, care îi dădeau sentimental grandorii și al unui destin providențial: „Când am intrat în București, aseară, era toată cetatea la barieră pe Podul Mogoșoaiei și până la palat, palatal era plin de lume și iluminat. La barieră mi-au desprins caii și în aclamații ne-precurmate traseră trăsura cu

mâinile până la palat, în fugă. De pe toate ferestrele ploua flori și coroane. «Să trăiască Eliad ce-a murit și-a înviat» era necentenita strigare” (scrisoare către soția sa din 3 iulie 1848 - *Magazin istoric*, 1968, nr. 7-8, p.114-116)

Autorul poeziei „Zburătorul” se socotea privit cu invidie și căzut pradă intrigilor, iar căința a devenit un leitmotiv al „Scrișorilor din exil”: „Cine m-a pus a-mi sacrifică zilele și nopțile, să deștept opinia?, se va întreba el”. Într-o scrisoare către Barbu Știrbey: „(...) căci pricepea ea ce înțelege Domnia-Ta cu țara; cel puțin se lingusea că țara este dumneai cât vei domni *Gospodăria Ta*”. (Fără dată). În altă scrisoare, scrisă în tonul profetic, retoric și mesianic, în felul „Cântării României”, de Alecu Russo, poetul scrie: „O, Români! Români... pe Șincai (îl lăsați) a muri cerșetor (...) O, Români! Din streini ce veniră la voi, toți vă amăgiră, toți vă despoiră, toți se înăvușiră din drepturile și patrimoniurile voastre și toți vă batjocoriră, vă trădară, vă înjurară, vă calomniară...” (Către G. Grădișteanu, 27 aug./8 septembrie 1852).

Corespondența lui Nicolae Bălcescu, lipsită de culoarea și savoarea epistolelor lui I. Ghica, sau ale lui M. Kogălniceanu, care aveau un farmec și savoare lexicale, este, în primul rând, oglinda înflăcărată a vocației de revoluționar vizionar și iubitor de istorie. În rândurile ei, scrise la repezeală, de parcă ar fi conținutul unor telegrame, descoperim gândurile unor speranțe pline de patriotism. Acestea fiind încărcate de o structură romantică. Băl-

cescu era obsedat de ideea revoluției și a unirii până la sacrificiul de sine. Moartea eroică îi apare ca un ideal suprem, precum daciilor: „...și eu să-ți spun drept și din fundul inimii, ție, Ghico, ca mai bun prieten al meu, doresc să mor, și de aceea să merg să mă bat.” (Către Ion Ghica, 8 iunie 1849, Opere, IV, Corespondență, p.187). După înfrângerea revoluției din 1848, autorul „Istoriei românilor supt Mihai Vodă Viteazul” crede în continuare într-o revoluție viitoare, și de aici destinul său de erou tragic, suferința morală, pe lângă cea fizică, a ultimilor ani de viață. O aură a demnității luminează chipul revoluționarului, care nu înțelege să-și obțină sufragiile nici prin cereri umiltoare, nici prin meschinăria trucurilor teatrale: „...nu știam decât o popularitate, aceea ce e rezultatul faptelor mari și adevărat folositoare”. (Scrisoare către A.G. Golescu, 12/24 martie, 1849, Opere, IV, Corespondență, p. 144). Corespondența lui Bălcescu ne transmite ecoul ideilor sociale și politice fundamentale ale gânditorului. Descifrăm în ea preocuparea dramatică a unui iubitor de țară și de ideea dreptății sociale și a unității naționale, scriind profetic: „România va fi iubită noastră” (Către A.G. Golescu, 4 martie 1850, Opere, IV, Corespondență, p.278).

Scrișorile lui Mihai Kogălniceanu sunt prin excelență familiare și ele au fost expediate la o vârstă când viitorul scriitor și om politic nu avea conștiința de mai târziu. Ele ne apar ca o expresie indiscutabilă a naturaleții și spontaneității. El scria părintelui său că în Franța „Slobo-

zenia mi-i mai scumpă decât un rang mare și bogăția”. Tot el, la vârsta juneții, scria, prevestind concepțiile omului politic de mai târziu: „Adevărata civilizație constă în respectarea legilor, în abolirea sclaviei care mai pe-zistă în țară la noi, spre rușinea noastră, în egalitatea persoanelor, fără deosebire de starea socială și de origină...; rușine moldovenilor care își pierd astfel onoarea în ochii Europei!”. (Către surorile sale, 1/13 febr. 1837). Scrisorile lui Kogălniceanu îl așează pe acesta în rândul marilor noastre talente epistolare, a cărui autenticitate complexă, de sensibilitate și de exprimare, poate satisface cele mai înalte exigențe estetice.

La Vasile Alecsandri, predomină plăcerea de a scrie. Aceeași bucurie o simte citind scrisorile altora, ajungând să facă abstracție de rolul lor de comunicare sau de confesiune. Dragostea sa de țară capătă accente deosebite în timpul Războiului de Independență, când vitejia ostașilor noștri îi întrece toate așteptările: „Am nevoie să fiu scutit de orice preocupare personală pentru ca să admir în voie vitejia îndârjită a tinerei noastre armate. Ce lucru uimitor: nu-i așa? Simpli țărani, smulși de la plug, să devină dintr-o dată eroi. Inima mea a luat proporții care mă înăbușe de când cu cele petrecute la Grivița. În sfârșit, suntem cineva în lume. E mult! E mai mult decât s-ar fi putut nădăjdui”. (Către Aglae Allaux, 5 oct. 1877, în vol. V. Alecsandri, Corespondență). Poetul și prozatorul, care ne încântă nu o dată cu suvenirurile și memorialul său de călătorie, își regăsește ritmul și în corespondența particulară. Incendiul bisericii din Mircești este relatat ca o imagine cinematografică: „În satul Mircești exista o biserică veche, durată din lemn de stejar și ornată cu arabescuri foarte frumoase, pe care le săpase un sculptor necunoscut de-a lungul grinzilor. Acel templu modest, cap d'opere ră pierdut în câmp și înconjurat

de mormânturi, era deservit de un preot care printre alte daruri avea și darul beției. Într-o duminică, or fi acum câțiva ani, prea sfințitul, doritor de a schimba potirul pe stacană și de-a răsi mai degrabă altarul pentru ca să se ducă la crâșmă, ceti liturghia din fugă și alergă la jupânul Moisi, uitând să stingă lumânările în biserică. Era vânt mare în acea zi; vântul suflând printr-un geam stricat găsi de cuvință a fâlfâii perdeaua și a o apropia de para unei lumânări. Îndată perdeaua luă foc și dete foc bisericii... Palalae!! Templul centenar arse din strașine până-n temelie și se înălța la cer ca fumul unei gigantice cădelnițe.” (Către Titu Maiorescu, 25 martie, 1875, în vol. V. Alecsandri, Scrisori 1, pag. 6-7).

Tânărul Al. Odobescu se întristează de situația jalnică în care a ajuns conacul și starea de mizerie a țăranilor, jefuiți ca la drumul mare: „Eu însumi nu mi-am putut stăpâni lacrimile văzând casa, grilajul păraginit, grădina fără terasă și aleile neîngrijite; pe alocuri, drumurile nu se mai cunosc, iar satul e într-o stare de mare mizerie. Arendașul acesta i-a întrecut pe ceilalți în escrocherii; țăranii cu toții sunt revoltați contra lui și 11 dintre ei vor să plece începând de anul viitor; le preține zile de clacă mai mult decât prevede legea; le ia pui și

cereale pentru orice fleac; în sfârșit, încasează biruri ca pe timpul domnilor fanarioși”. (Către Catinca Odobescu, 31/12 iulie 1856, în vol. Al. Odobescu, Pagini regăsite, ediție îngrijită de Geo Șerban, Editura pentru literatură, 1956, p. 233).

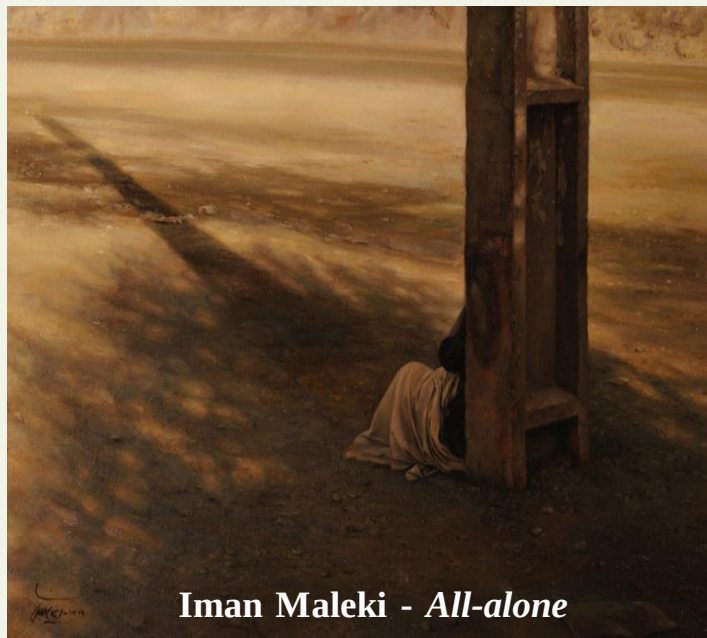
Correspondența lui Odobescu ni se relevă și ca un jurnal de călătorie, care ajunge să se confunde cu notele de drum ale scriitorului. Publicarea ineditului „Epistolarium”, conținând bruioanele a peste 850 de scrisori din tinerețea lui Titu Maiorescu pe când era la studii în străinătate, conturează portretul tânărului intelectual pe deplin format la 21 de ani. Mai târziu, criticul de la „Junimea” avea o capacitate de muncă deosebită („nu cred să fie astăzi doi oameni în România care să lucreze mai fără preget decât nevastă-mea și cu mine” - îi scria lui Duiliu Zamfirescu în 17/29 nov. 1891, Duiliu Zamfirescu și Titu Maiorescu în scrisori, Editura Casa Școalelor, p. 361.)

Correspondența lui Titu Maiorescu ne descoperă un intelectual prin vocație, care se interesează de situația țării, nu numai dăruit studiului. În timp ce pentru Mihai Eminescu scrisoarea e un accident în viața lui, de natură a-i contrazice personalitatea și a-l pune într-o stare afară din comun, o recunoaște personal într-o edificatoare autodefinire: „Eu

pentru a scrie o epistolă trebuie să am o dispoziție deosebită de ușoară, nepotrivită oarecum cu caracterul meu, (...)” (Către I.C. Negruzzi, 1871, în „Convorbiri literare”, 1892, Număr jubiliar, p. 39). După ce nefericirea s-a abătut pe de-a-ntregul asupra poetului, scrisorile nu mai sunt altceva decât sfâșietoare momente ale tragediei: „Eu aș vrea să scap cât se poate de curând și să mă întorc în țară, să mă satur de mămăliga strămoșească, căci aici, de când mă aflu n-am avut niciodată fericirea de-a mânca pâină la sașiu. Foamea și demoralizarea, iată cele două stări continue în care petrece nenorocitul tău amic” (Către A. Chibici-Râvneanu, 12/24 ianuarie 1884, din sanatoriul Dobling din Viena, în „Convorbiri literare”, 1906, p. 1000). Aprecierea entuziasată a „Epigonilor” de către Veronica Micle îl face pe Eminescu să se confeseze: „E o concepție pe care o făurisem la Viena, într-un elan de patriotism. Trecutul m-a fascinat întotdeauna. Cronicile și cântecele populare formează în clipa de față un material din care culeg fondul inspirațiunilor”. (Către Veronica Micle, 8 noiembrie 1874, vol. IV, p. 127).

Ion Creangă în scrisori pare un mucalit. Lui Slavici, om școlit, îi scrie în „termini” intelectuali: „Ca fiu din popor, admit întru totul părerile dv”, la care adaugă: „Dar oamenii noștri de stat. Ochi au și nu văd; urechi au și nu aud, căci totdeauna au luat cărbunele cu mâna sarmă-nului țăran, care la urma urmelor tot el a plătit gloaba. Vorba ceea «Capra b. și oaia trage rușinea» (...)”. (Către I. Slavici, 21 octombrie 1878, în I.E. Toruțiu, Op. cit. vol III, p. 119-121)

În secolul nostru, dacă ținem seama de mijloacele moderne de transmitere (internet, telefonie mobilă etc), scrisoarea pare a fi condamnată la pieire. Tocmai de aceea aparițiile unor cărți conținând corespondențe sunt savurate de cititori. Pe parcurs, voi continua răsfoirea corespondențelor marilor noștri scriitori, pe care le voi comenta.

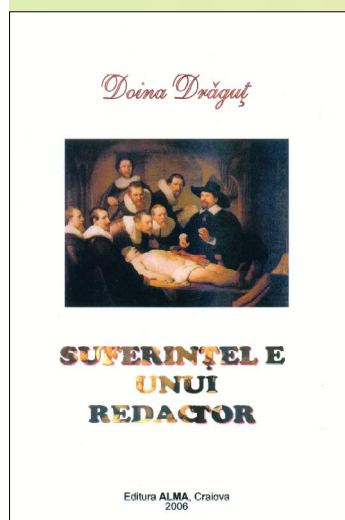

Iman Maleki - All-alone

Mariana Vicky UÂRTOSU

REMEMBER
MARI PERSONALITĂȚI

Suferințele unui redactor

Pentru că a trecut suficientă vreme de când am primit în dar această carte, **Suferințele unui redactor**, și pentru că nu pot fi acuzată de nimic (redactorul-șef, Doina Drăguț, mi-a publicat deja câteva recenzii de carte - această succintă prezentare nu poate fi considerată un accont, în acest sens), îmi voi exprima sentimentele vis-a-vis de lectura cărții mai sus amintită, apărută la Editura Alma, din Craiova, în 2006, în

concepția scriitoarei **Doina Drăguț**.

Nu voi pretinde că am descoperit tonalități camilpetresciene, că scriitoarea utilizează aceleași tehnici ale Hortensiei Papadat Bengescu, că titlul este de împrumut (cum remarcă profesorul Ion N. Dincă, prefațatorul cărții) etc. Am citit cartea, fără să o părăsesc măcar o clipă, am citit-o pe nerăsuflăte, captivându-mă tocmai prin felul monografic al acestui gen de jurnal.

Monitorizată, cu fiecare pagină descopeream o personalitate demnă de apreciere; de fapt, dacă mă gândesc bine, descopeream două personalități: una pe care o conturau datele scrise, iar pe cea de-a doua, o contura modul de expunere, exactitatea relațiilor, tonul cald, tandru, frazarea îmbrăcată în metafora poeziei lăuntrice, adică se contura scriitoarea.

Nu era nimic mai copleșitor decât acest subiect teribil, redat alert, în timpul desfășurării lui.

Nimic n-a oprit-o pe scriitoare să parcurgă acel drum al Golgotei, umăr lângă umăr, de la început până la final, în același ritm trăitor cu personajul său. Nici oboseala fizică, nici surmenajul, nici măcar neputința îndurării suferinței alături de bărbatul iubit n-au oprit-o din monitorizarea suferinței.

Scriitoarea Doina Drăguț, clipă de clipă, a parcurs un destin, o viață, ultima sa etapă a vieții omului drag, suferința din ultimele ei zbateri.

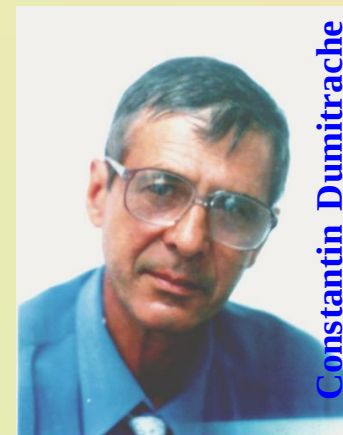
A vrut Doina Drăguț să contureze o personalitate, pentru cei care l-au îndrăgit pe Constantin Dumitrache? Posibil.

Admirabilă tenacitatea, voința, puterea pe care le-a avut în realizarea acestui proiect.

Uimitor, cât de atent și intens a trăit scriitoarea această perioadă, fiind capabilă să noteze, să strecoare printre *notele ei*, amintiri dragi despre povestea lor de iubire, despre primii săi pași făcuți pe tărâmul literaturii, pași

îndrumați de acest om nemai-pomenit, soțul ei, îndrumătorul ei, prietenul ei...

De fapt, uimirea mea a fost cu mult mai intensă, descoperind în spatele prozatoarei, poetă-matematician. Cum a reușit „chimia” acestor ingrediente, este o alta poveste.

Constantin Dumitrache

Am recurs la acest demers, al prezentării romanului-jurnal, încercând să sensibilizez cititorul, pe acei care n-au citit *Suferințele unui redactor*, recomandându-l din toată inima.

Iman Maleki - Romacoliseo

Cristian Petru BĂLAN
(Chicago, SUA)

Noi revelări despre opera lui Caragiale

(Au fost Ploeștii urbea „Scrisorii pierdute”?
Un studiu de Octavian Onea)

După studiile lui Șerban Cioculescu, Al. Rosetti, George Călinescu, Liviu Călin și Nicolae Manolescu privind viața și opera arhitectului comediilor de aur românești, I. L. Caragiale, se părea că nu ar mai fi multe de adăugat la biografia și opera acestui creator al insectarului politicianilor de doi bani prezenți în capodoperele lui scenice. Dacă Nenea Iancu ar trăi și astăzi, și-ar completa de bună seamă colecția cu nume noi, deoarece se știe că avem candidați destui pentru locurile lăsate libere de el. Cunoaștem într-adevăr totul despre Caragiale? Mulți sunt de părere că da.

Scormonitorii dotați de la natură cu ochi ageri și cu pasiunea descoperirii noului văd însă altfel lucrurile, le scot la iveală și ne ajută și pe noi să distingem ceea ce părea ascuns. Unul dintre ei

este profesorul, muzeograful și arheologul prahovean **Octavian Onea**, care a trecut de la catedra de profesor de istorie la profesia de muzeograf al Muzeului „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Câmpina, unde a devenit director din 1968 până în 1998, când s-a transferat la Prefectura Prahova, pe un post de consilier la Centrul de Cultură, Culte și Învățământ. De acolo s-a pensionat în anul 2007, lăsând în urmă o activitate publicistică deosebit de bogată. Majoritatea sunt lucrări valoroase de cercetare, ediții critice, biografii, dar și lucrări literare care l-au consacrat ca scriitor talentat și răsplătit cu valoroase premii. Nu putem să nu amintim câteva din lucrările acestui harnic autor care, din toamna anului 2008, coordonează și o revistă de literatură și artă, care se numește „Poarta Sărutului”. Lucrând la un

muzeu legat de numele lui Hașdeu, Octavian Onea a început cu pagini dedicate marelui enciclopedist român: „Alexandru Hașdeu între contemporanii săi români”, Editura Academiei Române, București 1989; „Genealogia familiei Hașdeu, alcătuită de Tadeu Petriceicu Hașdeu”, Editura Academiei Române, Comisia de Heraldică, Genealogie și Sigilografie, Filiala Iași, 1994; „Iulia Hașdeu și cartea ei Viața și faptele lui Mihai Viteazul”, Ediție îngrijită de O. O. cu prefața editorului. Autoarea avea șase ani, șapte luni și trei zile), Câmpina, 1991; „Și totuși, când s-a născut B.P. Hașdeu?”, Editura Verva, Câmpina, 1998; Scenariu radio pentru teatru la microfon „Iulia Hașdeu”; „Titus”, piesă în 3 acte, cu o prefață (cu un „Timbru”) de poetul Ion Stratan, Editura Print Euro, Ploiești, 2004. Premiul Uniunii Scriitorilor din România - Asociația Brașov, 2006, pentru debut în teatru. Încheiem lista aici, deși mai sunt și alte titluri apreciate de critica literară.

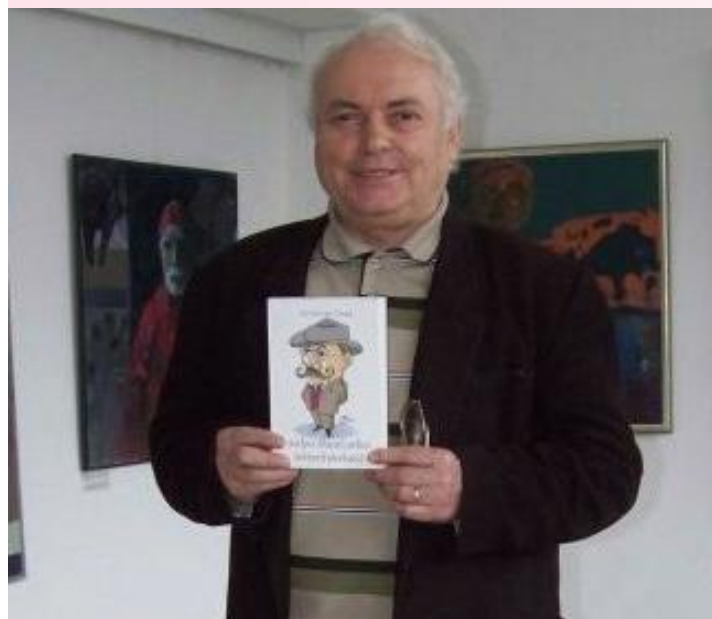
Poate cea mai importantă carte publicată până acum de scriitorul și cercetătorul Octavian Onea este „Au fost Ploeștii urbea «Scrisorii pierdute»?”, subintitulată Conferință ținută (scurt, stimabile, scurt!) la Prefectura județului Prahova, Marți, 30 Ianuarie 2007, la douăsprezece trecute fix.” Lucrarea a apărut în anul 2008 la Ploiești, la editura „Premier”. Încă din titlu și subtitlu, dar și din lectura tuturor paginilor extrem de bogate în informații, cititorul poate observa că

ironiile stilului deseori sarcastic al lui Nenea Iancu l-au influențat, direct sau indirect, pe autorul studiului care și așa era încă dinainte recunoscut prin folosirea umorului fin și a respectării ortografiei originale ale vechii Academii Române... Vom respecta și noi doleanțele autorului.

Cartea, extrem de bogată în sute de amănunte, nu toate cunoscute de noi, cu citate documentare excesiv de minuțioase și înnobilită de prețioase facsimile, în parte inedite, începe cu o Precuvântare și se continuă cu șase subcapitole („Unde e domiciliul pieselor lui Caragiale?”; „Lumea ploieșteană - lumea lui Caragiale”; „Despre localizările Scrisorii pierdute”; „Cum și-a maltratată Caragiale personajele”; „Caragiale și Ploeștii”; „Scrisoarea pierdută este din Ploiești”), apoi se încheie cu o originală ADDENDA, mult folositoare celor pasionați de opera marelui dramaturg („Între I.L. Caragiale și Mateiu Caragiale. Pena (Corcodușa) un nume ploieștean?”; „Biografia și Abrevierile”).

„Precuvântarea” atacă direct subiectul - citez: „Cestiunea arzătoare la ordinea zilei, pentru care Dumneavoastră v-ați ridicat din fotoliile de-acasă, iar eu am avut nopțile albe zilele trecute, este: Care-i urbea Scrisorii pierdute?” (p. 5). Păi care să fie, dacă nu Ploeștii, ca să o luăm și noi înaintea autorului... Ușor de spus, dar, aparent, greu de dovedit, mai ales că însuși Caragiale ne încurcă atunci când

Octavian Onea - cu cartea sa

precizează că „acțiunea se petrece într-un orașel de la poalele Carpaților”... Această precizare nu-l dezarmează pe analistul Onea să continue a susține că, totuși, acțiunea celei mai bune piese ale lui Nenea Iancu se desfășoară cu certitudine în Ploești - și autorul merge cu documentările până la studiile geografice care și ele arată că orașul petrolului se află, oricum, nu prea de parte de zona muntoasă... „*Orașul Ploești este un oraș de la poalele munților*”, scrie categoric Mihai Sevstos în „*Monografia Ploești*”, p. 115. Dar nu spusele geografilor pot deveni întru totul convingătoare, ci altceva. Iar înșiruirea elementelor din acest „altceva” constituie de fapt conținutul cărții, iar cine termină de lecturat acest studiu, unde numele Ploești revine pagină cu pagină, ajunge să fie, ca și autorul, absolut convins că urbea cu pricina este într-adevăr urbea Ploești, deoarece Caragiale însuși era obsedat de acest teritoriu geografic românesc, precum ne asigură și criticul Șerban Cioculescu în „*Viața lui Caragiale*”: „*Copilăria sa se petrece în exclusivitate la Ploești, «orașelul meu natal» (cuvintele lui I.L. Caragiale - n.n.). Pe acesta și l-a luat de suflet, știindu-l pe de rost, uliță de uliță.*” (p. 37) „*Spațiul copilăriei și al amintirilor se identifică cu acela al Ploeștiului.*” (p. 38). De fapt, vorbind despre Ploești, în *Grand Hôtel „Victoria Română”*, dramaturgul l-a numit orașul său natal. Despre el amintește în numeroase pagini scrise și publicate, întrucât, scrie autorul acestui studiu de la editura Premier, „*îndubitabil, Caragiale este un ploștean, un ploștean de cea mai tare esență, orașul având un ce al său, o amprentă anume, care este spiritul ploștean, la modelarea căruia a contribuit el însuși.*” (p. 86).

Mergând înainte cu demonstrațiile lui care încearcă a fi foarte convingătoare, Octavian Onea, intenționat sau fără să-și

dea probabil seama, ajunge, de fapt, să rescrie, într-un fel propriu, independent de modelul Cioculescu, o adevărată mini-monografie a ploșteanului său drag... Și o povestește frumos, într-un stil personal captivant, punctat cu o mulțime de citate doveditoare și cu plăcute amintiri epistolare din relațiile dramaturgului cu Constantin Dobrogeanu Gherea, cu Alexandru Vlahuță și îndeosebi cu bunul său prieten Barbu Ștefănescu Delavrancea. Interesant i se pare profesorului Onea că evocarea numelui orașului Ploești se amplifică și mai mult după ce Caragiale se auto-exilează la Berlin, în suburbia Schoneberg, unde, în 1904, după incidentul cu acuzația infamă de plagiat a lui Caion și după ce devine milionar în urma unei moșteniri lăsată de mătușa sa Momuloaia, se va stabili definitiv cu întreaga familie. În Germania va și închide ochii. Dorul de Ploești devine însă atât de mare, încât scriitorul, practic, face multe navete cu trenul între Berlin și acest oraș, neocolind, bineînțeles, nici Bucureștiul ori alte localități unde avea destui prieteni și admiratori.

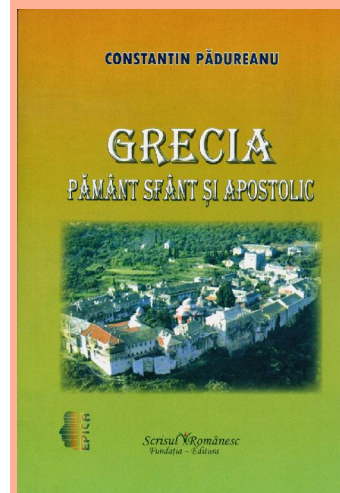
După ce, prin date biografice despre marele ploștean, Octavian Onea lămurește cititorii că acțiunea „*Scrisorii pierdute*” numai în această localitate se putea desfășura, vine cu alte dovezi și mai convingătoare, legate de denumiri ploștene de străzi (Piața 11 februarie, Bariera Unirii, Piața Unirii, Strada Unirii, „catindrala” Sf. Nicolae), descrie peisajul din afara scenei unde, în depărtare, se profilează munții și Valea Prahovei, după care amintește limbajul specific al populației din mica și efemera republică a lui Candiano Popescu, „*limbă muntească prin excelență*”, apoi O.O. ne afișează în față niște liste lungi de nume, des repetate și „specific ploștene”, extrase din documentele vremii pe care le citează din abundență. Astfel, în unele liste de cetățeni alegători din târgul „Ploescilor”, întâlnim numele care ar fi putut deveni sorgintea apelativelor ce le poar-

tă personajele comediei sau din alte opere: Ionescu, Popescu, Lefter, Zaharia (copiat după Zaharia Antinescu, membru al Consiliului Permanent Prahova și al multor comitete și comiții ploștene), Ștefan, Fănică, Ghiță, Mitică, Tache, Zoe ș.a. Autorul reproduce toate aceste nume.

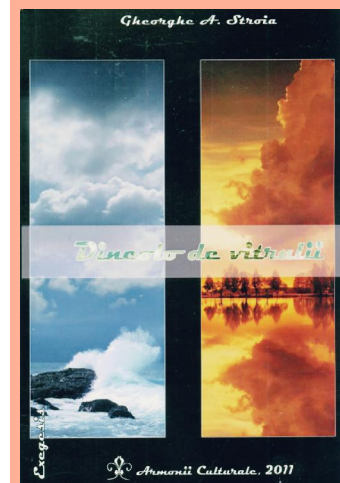
Neîndoios, cartea „*Au fost Ploeștii urbea Scrisorii pierdute?*”, bazată fiind pe un imens travaliu sursologic, aduce noutăți utile în universul studiilor caragialiene clădite într-un mod tranșant pe o documentație solidă ce reușesc în final să dea un răspuns ce pare plin de certitudine la titlul interogativ adresat nouă de autor.

La întrebarea pe care ne-o punem noi dacă era sau nu necesară o asemenea carte, răspunsul istoricilor literari, interesați de amănunte, este că era, întrucât niciodată până acum nu s-a mai scris vreo carte în care prezența Ploștilor să fie atât de strâns legată nu numai de comedia scrisorii pierdute, ci de întreaga viață și operă a lui Caragiale. Citind paginile ei, descoperim o mulțime de amănunte (unele pitorești și interesante) pe care, altminteri, nu aveam cum să le cunoaștem, de nu le-am fi văzut adunate și expuse cu atâta trudă și generozitate. Ca atare, la rândul nostru, noi, majoritatea cititorilor acestui volum, am putea da, de asemenea, un răspuns în congruență cu doleanțele cercetătorului - și el poate suna astfel: da, domnule Octavian Onea, acum nu mai avem nici o îndoială că, într-adevăr, acțiunea comediei „*O scrisoare pierdută*” se desfășoară cu certitudine la Ploești. Parol! Și vă mulțumim pentru clarificare, fiindcă... dacă s-ar desfășura în altă parte, poate că atmosfera ei dramatică nici nu ar fi avut farmecul imprimat de peisajul social-politic și moral al faimoasei republici ploștene din preajma lui „pazsot” care, din păcate, vedem că și-a extins jocul de scenă până în zilele noastre, pe o arie mai vastă care corespunde întru totul cu binecuvântatul spațiu mioritic...

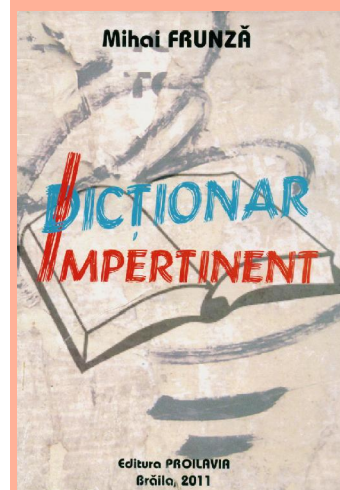
Cărți primite la redacție

Constantin Pădureanu - *Grecia - pământ sfânt și apostolic*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2011

Gheorghe A. Stroia - *Dincolo de vitralii*, Ed. Armonii Culturale, Adjud, 2011

Mihai Frunză - *Dicționar impertinent*, Ed. Proilavia, Brăila, 2011

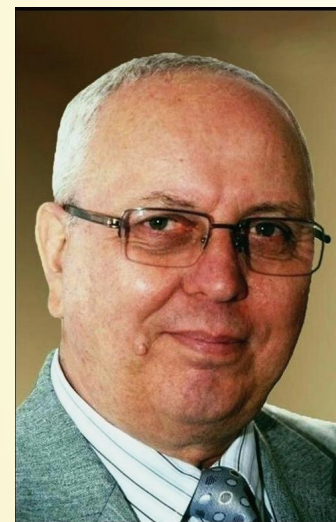
Iulian CHIUU

Viața după Matei

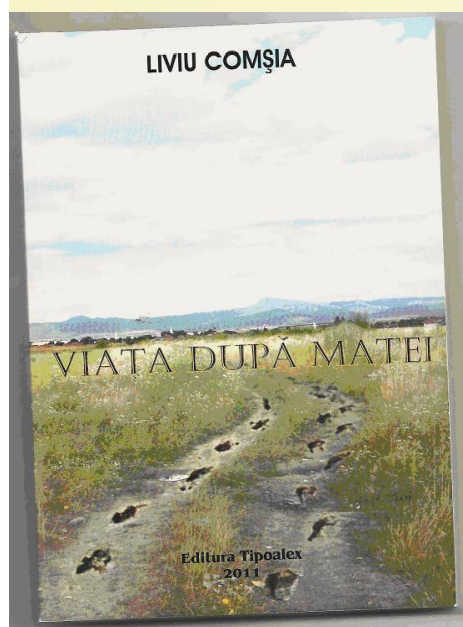
- pasivul-reflexiv al Sinelui -

Consacrarea ca prozator a lui **Liviu Comșia**, cunoscut mai mult în postura de cronicar literar din sumarul multor reviste din țară, a început nu neapărat cu romanul *Învinșii* (1994) - care putea rămâne doar un exercițiu epic -, ci mai degrabă cu un al doilea titlu, *Frica* (2009), după care vine o la fel de reușită experiență, în proza scurtă de data aceasta - *Deruta* (2010) -, ca mai apoi să confirme așteptările cititorilor săi cu recentul roman *Viața după Matei* (Ed. Tipox, 2011). Noul roman, cu un titlu-capcană prin ambiguitate și prin cele două versete evanghelice plasate ca motto, se adaugă viguros unei opțiuni capabile de o construcție originală, cu toate că în ultimele două decenii avem numeroase variațiuni pe aceeași temă: anii din urmă ai comunismului românesc și tensiunile socio-culturale implicite. Tenta autobiografică a romanului e o problemă secundară față de evenimentele pe care autorul le selectează, deși el se statornicește în diateza pasiv-reflexivă a acestora ca o paradigmă a Sinelui dezrădăcinat, temă veche a literaturii române din Ardealul în care se derulează subiectul. Matei, un tânăr absolvent de studii universitare, după ce s-a întemeiat ca intelectual în lumea bibliotecilor bucureștene, se

întoarce cu picioarele pe pământul strămoșilor săi îndepărtându-se fizicește de Ana-Maria, o iubire pasageră - și totuși o iubire - ca să se apropie de Mara, „rămasă departe, fermă, de neclintit, știind că nu putea fi înlocuită” (p.12). Aceasta, o tânără din Comăna, un sat din Țara Făgărașului „unde grâul nu se face și cucuruzul nu se coace” (p.23), risipit pe văile și grohotișul de la poalele Hărhamului, pusese ochii pe Matei încă din pruncie și-l avertizase că al ei va fi, încât gura satului remarcă mai târziu, către finalul romanului: „Umblau tot unu' cu altu' și la școală, și la joc, și... pe unde s-or fi dus. Parcă erau lipiți, și ea se uita tot în ochii lui, și el în ai ei de se cruceau bătrânele care ziceau că așa ceva n-or mai văzut ca doi tineri să se țină de la școală până la însurătoare...” (p.255). Mara deprinsese devotamentul și statornicia în dragoste de la mama sa, Ileana lu' Teofilul Lascului, văduvă de la optsprezece ani, și cu o consecvență remarcabilă crede în etica tradițională ale cărei roade ea însăși le va culege mai târziu: „Avea grijă, de pildă, să meargă cu un pas în urma mea, cum văzuse la părinții noștri...” (p.74). Întorși dascăli la școala din satul lor, vor descoperi o stare conflictuală nu neapărat între vechi și nou, ci între continuitate și fractură, când lucrurile nu mai evoluează din interior, firesc, ci sunt impuse din afară, în chip brutal, opresiv până la mutilarea tradiției și a istoriei. Cele câteva întâmplări aparent banale, din deschiderea romanului, și mă refer aici la orgoliul rănit al lui Săndel al lu' Niculaie de la Leasă, securistul tratat fără deferință de șoferul și de pasagerii autobuzului, sau la discuțiile tăioase, motivate adânc de același orgoliu al puterii, nu par să anunțe o derulare a acțiunii în acest plan. Săndel, bine informat, ca orice securist, nu ezită totuși să își exprime nedumerirea: „Tu, șeful promoției, poetul, viitor scriitor de Premiul Nobel, să te îngropi într-un sat unde glodul nu se usucă nici în toil verii... - Din acest motiv ești tu atât de îngrijorat? l-am repezit tulburat că știa atâtea despre mine. - Ai lasat tu pe fata tovilui Drăgan...” (p.23), *tovil* fiind prim-secretarul ju-

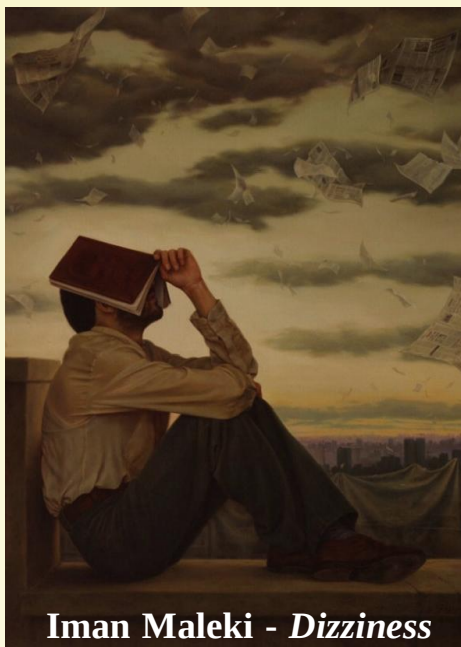

dețenei de partid. Or lucrurile încep să se limpezească odată cu acutizarea unor confruntări ale activiștilor locali ai partidului-stat cu intelectualii satului și în cele din urmă cu comunitatea care se vede tulburată în sistemul ei de valori statornicit după axiologia tradițională a clanului și a hărniciei. Satul se dovedește a fi un mic univers, bine articulat de solidaritate; el își trăiește netulburat destinul mai mult interesat de existența în sine decât de devenire. Așa îl descoperă Matei la întoarcere, odată cu moartea bunicului său dinspre mamă, tata Serve, om gospodar și respectat, și așa se menține până în final când conducătorul suprem a decis *cu înțelepciune* altceva. Matei este el însuși un conflict nu fiindcă identifică o anomie endemică a ruralului, ci pentru că este un pasiv-reflexiv mai întâi de contemplație ca în cele din urmă să-și extindă opiniile, atitudinile, reacțiile de această factură inclusiv în sfera gravă a lucrurilor. De pildă, el asistă consternat și copleșit de imaginea bunicului Serve la ritualul funebru, fapt esențial: „Mi se părea că sufletul tatei Serve se plimba printre noi ironic și răutăcios...” (p.55). Aceste reprezentări sau poate doar reverberații mitice îl fac să devină pasiv la slujba de înmormântare: „- Tu nu știi să faci cruce? a șuiert mama întrebarea fără să se întoarcă spre mine...” (p.55). Atenț totuși la detalii până la limita excesului, Matei nu se rupe astfel de esențe, ci le integrează, le individualizează cu atât mai mult când este vorba despre el însuși și când devine reflexiv, iar nu ipocrit: „Dar în același timp, nu mă puteam integra vieții satului. Deși crescusem aici, între acești oameni ciudați care își marcau viața prin tăceri năucitoare, mă simțeam în apele mele doar în pădure. Da, pădurea mă primea fără nici o condiție” (p.221). Se pare că tocmai acesta este mobilul: condiționarea. Tânărul intelectual trebuie să răspundă unui statut, în rândul alor săi, și altuia, în fața acti-

viștilor partidului. Până și în plan educațional satul avea codul lui pedagogic de la care nu abdica și după care totul se făcea la momentul potrivit. Familia, în raportul ei cu copilul, avea obligațiile ei nescrise, însă îndelung exersate: „Credeau ei că trecutul lor e numai al lor și cu atât mai mult nu trebuie dezvăluit copiilor pentru a nu tulbura sau a nu distruge sistemul educațional pe care fiecare îl transmitea din tată în fiu” (p.122). Inițierea se făcea după reguli precise, nu de puține ori începând de la spaimile colective interpretate ca semne divine, ca în cazul flăcărilor care jucau apocaliptic noaptea pe culmile Hârhamului, în legătură cu care avertiza îndelung în prorociile lui Ion Apostol, ori vițelul cu cinci picioare trimis și el ca semn în curtea lui Iancu Dinului. Autorul ne convinge că nu este vorba de fiecare dată de psihologii abisale, de superstițiile cărora Tudor Surdilă le contrapune irelevant ideologia partidului. Mara încerca și ea o explicație pusă pe seama spiritelor defensive, dar ea însăși se subordonează necondiționat tradiției mai ales în ce privește virtuțile feminine: „Onoarea unei femei este mai valoroasă decât ea însăși” (p.131), spune ea când vine vorba despre secretara școlii, Viorica Gridan, al cărei logodnic se spune că pierise la Cotul Donului, iar Viorica a refuzat să se mărite cu altul. Scotea doar din când în când rochia de mireasă pe care nu avusese prilejul să o îmbrace, o întindea pe pat și plângea îndelung deasupra ei până când, mai târziu, avea să afle că logodnicul ei își făcuse după prizonierat o familie în Rusia. Satul pe care îl creionează Liviu Comșia nu este prezentat simplu, ca ruralitate idilică, ci este o realitate sociologică verosimilă, complexă, bine articulată, capabilă să dezvolte relații interumane determinate de interese, de afecțiune, de clan, de respect, de asimilare ori de respingere după regulile echilibrului coabitării armonizate de condiționări ale timpului și mai ales ale spațiului. Endogamia scutea viața comunitară de suspiciuni. Aici, oamenii au o viață paralelă cu cea de la starea civilă a primăriei. Ei sunt alt fel de identități: Niculae al lui Făgădău, Stana Dinului, Iosivul Dinului, Niculaie de la Leasă, Dinu Mărincuței - individualizări într-un registru al recunoașterii și asimilării familiare; intrusul și veneticul erau totdeauna suspecți. Doar autoritățile și intelectualii se detașează într-un registru al distanțării și al respectului care vine din afară, rece, circumspect. Până și localnicii care își schimbă statutul devin Nicu Langa, Viorica Gridan, Tudor Surdilă, preotul Codrea. Este într-un fel și situația doctorului Mihăilescu, un regățean asimilat după căsătoria cu Anto-

nia, o tânără asistentă din galerie locală a femeilor virtuoză: Versavia, Mara, Viorica etc. Doctorul Mihăilescu, contrar sensului migrației regățenilor în Ardeal unde ocupau predilect funcții politice, este un intelectual lucid, apropiat al localnicilor fiindcă le cunoaște mai întâi suferințele trupesti și apoi pe cele sufletești, străine de orice ipocrizie. El se integrează fără idiosincrazii în lumea intelectualilor locali nu pentru a se menține într-un statut sociologic de care vorbeam, ci din nevoia de a relaționa aspecte și perspective care scăpau celorlalți doar pentru că în chip controlat nu erau informați. Drăgan, prim-secretarul județenei de partid, când vine în sat, stă de vorbă la căminul cultural cu intelectualii, nu cu sătenii bântuiți de prejudecăți și superstiții. Pe de altă parte, informațiile veneau spre autorități prin profesioniști precum Săndel, securistul, sau prin trădători precum tovarășa Margareta. Aceasta din urmă îl dă pe mâna politrucilor și pe Matei, chemat „să dea cu subsemnatul” inclusiv pentru că se cununase religios departe de ochii lumii, nu însă și de urechile securității (Săndel o plăcuse și el pe Mara, dar fusese refuzat cu demnitate în ciuda tuturor promisiunilor). Matei și Mara îi puseseră în taină nași pe doctorul Mihăilescu și pe Antonia. Se întâlneau adesea, dar comunicarea era frecvent unidirecțională; doctorul avea o atitudine refractară față de incultura pe care o probau abundent autoritățile docile unei politici falimentare și vorbea mult, doar Antonia reușea să-l mai stăvilească. Matei însă este un ardelean care nu se dezmințe. El vine dintr-o familie socotită cu ușurință *origine nesănătoasă* și din mai multe motive îi răsunau adesea în memorie vorbele Anei-Maria: „Când o să te maturizezi, Matei? Mă omori cu zile!” (p.232). Ana-Maria, fiica *tovalu*

Iman Maleki - Dizziness

Drăgan, se sinucisese după despărțirea lor, iar tatăl fetei îi dăduse personal scrisoarea pe care Ana-Maria i-o lăsase. Acest gest era deja pentru Matei o punere în gardă. Sub pretextul că nu merge în echipă să-și lămuirească consătenii (contrar simțămintelor sale) că trebuie să se mute din sat în altă parte, fiindcă satul era prea întins și că politica de sistematizare a *conducătorului iubit* era cât se poate de înțeleaptă, tânărul profesor este chemat la raport. Pe acele locuri urma să se facă o fabrică de ciment, însă adevărul era că se intenționa exploatarea uraniului din subsol, ale cărui radiații incandescente erau văzute de Ion Apostol ca semne apocaliptice. Matei este adus prin mesager, culmea ironiei chiar de *tovarășa* Margareta, delatoarea sa lipsită de scrupule, iar interelările se fac sub ochii politrucului Gătej de către Săndel însuși în cancelaria școlii mai ales pentru cununia religioasă tănuțată: „? Profesoare (...), puțină decență! Sunt prea multe coincidențe ca să nu fie și un sâmbure de adevăr la mijloc. De unde nu-i foc, nu iese fum, cum zice înțelepciunea populară. Popa Codrea, părinții tăi, Mara, mama ei, reacționarul ăla de Mihăilescu cu nevasta aia a lui care dacă n-ar fi, ăsta ar tăia sare la ocnă... Ce fată Antonia asta, ce fată de pus la rană, frumoasă, cuminte... Cam ciudată adunare, ce zici, profesoare?” (p.233). Pentru prima oară Matei își iese din fire, dar nu cum și-ar fi ieșit Mihăilescu. El o face ardelenește: „Înțeleg că mă anchemati (...). Nu vă permit... și am pornit spre ușă cu pași repezi” (p.233). Gestul lui ostentativ nu rămâne nesancționat: „- Nu v-am dat voie să plecați, a strigat Gătej după mine (...). O să propun o anchetă amănunțită și dacă se adevărește ce spune tov. Săndel, o s-o excludem din învățământ și pe soția dumitale. Bărgăganul vă așteaptă.” Răspunsul lui Matei este fără echivoc: „- Faceți-o! Dacă Bărgăganul ăsta-i în America, plecăm chiar acum...” (p.233). Evoluția lucrurilor ia însă o cotitură neașteptată. Tatăl lui Matei moare pe neașteptate și este înmormântat în cimitirul a cărui soartă îngrijora satul mai mult decât strămutarea celor vii, care are și ea loc cu un cinism sadic chiar în ziua de Înviere. Doar jireada de paie a lui Niculaie de la Leasă, tatăl securistului Săndel, arde într-o noapte ca un avertisment. Armata face însă evacuarea și orice posibilitate de reacție este spulberată. Matei, cu tot acest spectacol sinistru, își suspendă în continuare Sinele într-un pasiv-reflexiv înclinând parcă indecis între *a exista* și *a deveni* - tributul subtil, dar consistent al intelectualului cu care își răscumpără *Ființa*. Este ceea ce face de altfel Liviu Comșia cu recentul său roman de la *Întoarcerea* în speranță a intelectualului până la *Plecarea* satului din propriul său orizont.

George POPA

Avatarurile modernității

Somnul rațiunii naște monștri.
Francisco José Goya

Ne precipităm într-o cădere continuă.
Friedrich Nietzsche

continuare din pag. 1

făcut ca noua religie să nu dureze decât 17 ani. Tot foarte modernă, dar ineficientă de asemenea pentru acel moment, a fost declarația lui Alexandru cel Mare care, la un festin, într-o epocă a sclaviei, a proclamat și el egalitatea tuturor oamenilor, motivând că „fiecare om are o stea pe cer”.

Modernitatea în noua noastră eră este inaugurată de Renaștere. Ruperea de nebuloasa religioasă a Evului Mediu a dus la ceea ce Burchardt a denumit cu un termen devenit de atunci curent, *individualismul*. Are loc o mutație, constând dintr-o triplă „renaștere”: a omului, a lumii, a rațiunii. Reunind cei trei termeni, Renașterea însemna recentrarea omului în mijlocul universului, trezirea lui la conștiința propriei identități, și anume, a unei ființe dotată cu rațiune - înțeleasă ca un „miracol natural permanent” - cu ajutorul căreia pornea încredințat că poate cunoaște și poate stăpâni natura în vederea propriei dezvoltări, a cărei finalitate este fericirea. Alături de apariția dehiscentei eu-noneu, om-natură, *raționalitatea* este cea care deschide epoca modernă. Or, avatarurile modernității se vor axa pe modul cum este privit rolul rațiunii de-a lungul epocilor care au urmat.

Doctrinar, linia Descartes-Leibniz-Spinoza va exalta *rațiunea* și ideea de adevăruri universale-valabile. Sub egida raționalității se dezvoltă în continuare sistemul valorilor etice, juridice, estetice - școala empiristă engleză Berkeley-Locke-Hume - care acordă *simțurilor* primatul în procesul cognitiv - neavând influență decisivă asupra spiritualității europene în ansamblu.

Totul părea să meargă bine pentru destinul rațiunii până în momentul când filozofia kantiană operează prima mare fisură. Autorul *Criticii rațiunii pure* detronează atotputernicia rațiunii în privința cunoașterii absolute, începând cu însăși esența lucrurilor, numenul (*das Ding an sich*) și terminând cu sufletul și Dumnezeu. Încercările urmașilor - Fichte-Schelling-Hegel - de a reabsolutiza rolul ra-

țiunii rămân încercări pur teoretice, fără influență socio-culturală decisivă. Prin punerea sub semnul întrebării a rațiunii, pivotul constelației marilor valori, concepția lui Kant deschisese, fără să fi vrut și fără să prevadă, ceea ce avea să se numească la mare depărtare, epoca postmodernă.

Se adaugă apoi o a doua fisură care va veni din partea lui Hegel. Acesta proclamă „sfârșitul” artei. Dar Hegel înțelegea că arta moare în sensul că nu mai este necesară, deoarece el credea că spiritul a ajuns la apogeul afirmării de sine, astfel că nu mai are nevoie să fie imaginat de pictură și sculptură; artiștii au luat însă afirmația apusului artei la mod simplist, așa că începe un proces de disoluție a plastice până la negarea a însăși noțiunii de frumos și de artă.

Astfel, după impresionism, artă a absolutizării - parcă disperată a luminii - o lumină fără umbră -, ai cărui eroi principali au fost Claude Monet și dramaticul gânditor în culori Vincent Van Gogh, discreditarea rațiunii și declararea inutilității artei inaugurează epoca *postmodernă* sau *modernistă*. Degringolada dizolvării vechilor valori continuă în mod precipitat mai întâi printr-o adevărată cavalcadă a „ismelor” - suprealism, cubism, dadaism, futurism, abstracționism, pubelism, neorealism, poezia concretă, arta povera, arta corporală, arta concretă, non-arta, antiarta ș.a., iar în muzică - serialism, atonalism, doceafonism etc., totul eșuând într-o dezlănțuire informă de sunete care nu mai cântă, ci rănesc simțul înăscut al armoniei, *armonia fiind însăși condiția existențialității* în ordine umană. Acțiunea dizolvantă a valorilor este dusă la acmeu în diversele domenii ale culturii.

Astfel, Karl Marx dizolvă noțiunea de stat rațional, așa numit „providențial”, și mai ales discretizează religia, considerând-o o periculoasă otrăvă pentru popor; Michel Camus afirma că marxismul a fost un mit „mortifer” pentru secolul XX; în context, Nietzsche

constată „moartea lui Dumnezeu”; dar, așa cum a profețit propovăduitorul Supraomului, negarea lumii divine a avut consecințe grave cu urmări incalculabile: secularizarea cerului și pierderea noțiunii de sacru.

Îi va reveni lui Sigmund Freud să dizolve conștientul în subconștient - un monstru, un mafiot iresponsabil care ne manevrează gândurile, faptele în somn și în trezie cu obsesii erotice; dacă Marx absolutizase instinctul economic, Freud absolutizează instinctul sexual. Vorbind despre freudism, Jean Domenech afirmă: „o filozofie rușinoasă și nerușinată care își bate joc de filozofie”. Spiritualitatea europeană, plecând de la cultura greacă, a fost mai întâi *cerebrală*; începând cu Petrarca și culminând cu romantismul, a urmat epoca *inimii*; autorul psihanalizei a teoretizat, inaugurat și indus coborârea de la creier și inimă, către o a treia epocă, cea *subombilicală*, adevărindu-se profeția lui Leonardo da Vinci: „Ca nebunii se vor folosi de părțile lor cele mai josnice; după care vor resimți pentru ei înșiși o mare admirație”.

Filozoful Henri Bergson neagă valoarea cognitivă a rațiunii, afirmând că ea nu poate realiza decât o cunoaștere discursivă, și că absolutul cunoașterii îl deține intuiția, o modalitate de cunoaștere cvasimistică, fulgurantă, infailibilă.

A urmat o suită de alți promotori ai disoluțiilor în diverse domenii: Marcel Proust dizolvă structura tradițională a romanului, Tristan Tzara pe cea a poeziei, Kandinski, privind un tablou răsturnat, inaugurează nonfigurativul, dispariția omului și a lumii din tablou, Eugen Ionescu dizolvă teatrul tradițional creând teatrul unei lumi bezmetice mișunând în cloaca absurdului.

Toate cele enumerate au avut darul să ducă la ceea ce s-a numit *désenchantement du monde* - depoetizarea, despiritualizarea, desacralizarea lumii.

Mai rămânea de dizolvat omul și lumea; și, iată, Eugen Ionescu afirmă: „Nu este vreo probă că lumea există”, Jean-Paul Sartre: „Eul este o tumoră a timpului, un chist imaginar care trebuie extirpat”; Jacques Lacan: „Omul nu există; el este o invenție recentă”. A apărut astfel, afirmă Alain Finkelkraut, un nou păcat original al omului: *acela de a nu exista*.

Trebuie spus că a existat tendința de a se aplica termenul de „modernitate” unor ipostaze socio-culturale ce nu corespund sensului clasic, acela al raționalității dominante. Eminescu folosește termenul în sens peiorativ: „*Frenezie și dezgust, dezgust și frenezie, iată schimbările perpetue din suflul modern*”. În această viziune, Eminescu anticipa, de fapt, profetic postmodernitatea. Pentru Charles Baudelaire, modernitatea însemna „ceea ce este tranzitoriu, fugitiv, contingent”; în felul acesta, autorul *Florilor răului* dădea cea mai adecvată definiție epocii postmoderne cu acea explozie a efemeriei „ismelor”.

Dintre etichetările mai noi amintim pe cea a lui Edmund Husserl, care afirmă că modernitatea a fost marcată de apariția tehnicii, aceasta ducând la „uitarea lumii vieții”, și pe cea a lui Marcel Gauchet care suprapune modernitatea cu „ieșirea din religie”. Blumberg consideră că, spre deosebire de etica antică, a cărei preocupare era să afle o cale de împacă virtutea cu fericirea, conștiința „modernă” este determinată de opoziția dintre cele două concepte. Astfel, diversele interpretări ale conceptului de modernitate menționate mai sus definesc, în realitate, o mentalitate în care raționalitatea se află în declin, caracteristică a postmodernității sau modernismului.

În fața atâtor ruinari consecutive unei „revolte inutile și perverse”, după un cuvânt al lui Mallarmé, din mijlocul cărora raționalitatea era exilată, Jean Molino a putut să afirme: „Cine ne va mântui de modernitate?” Numai că nu mântuirea a apărut, ci *postmodernismul*. Acesta completează suita demolărilor amintite cu maximarea lor: „apocalipsa” cuvânt-cheie folosit de teoreticienii mișcării.

Termenul de postmodernism pare a fi fost formulat de Jean Greenberg în 1960, și el a fost aplicat în primul rând la pictură, dar apoi a fost extins la toate domeniile sociale și culturale. Este de observat în acest moment un fenomen nou. Dacă până acum diversele etichete se aplicau unor perioade culturale trecute sau prezente, acum *se inventează o denumire pentru ce ar trebui să fie*, adică se încearcă a se impune un concept evoluției viitoare a societății, un fel de idee-forță care să oblige cultura și civilizația să se supună

vocabulei închipuite de teoreticieni amatori de etichete.

Astfel, dacă în ciuda pulverulenței de curente literare, artistice, filozofice, până la mijlocul veacului trecut mai persistau unele idei de raționalitate și de valori universale, curentul postmodernist are drept punct teoretic și practic de plecare *negarea conceptului de absolut* în orice domeniu al activității sociale și culturale și înlocuirea lui cu un nihilism radical, și anume:

- refuzul valorilor spirituale, refuzul rațiunii, până la lozinca, folosită chiar și în materie de drept: „adio rațiunii”;

- refuzul viitorului: *no future* (o carte a lui Lipovetski se cheamă chiar *Imperiul Efemerului*): totul este efemer, de la o zi la alta;

- refuzul unor adevăruri universal-valabile: *Ni Dieu ni maître*; nu există divinitate suprapusă omului, nu există nimic sacru și nici un fel de maestru, nu există modele: „a fi fără model”, sună o altă strigare postmodernistă; adevărul nu este decât conjunctural, circumstanțial;

- totul poate fi pus sub semnul întrebării; deci fără criterii, fără idei directoare, ceea ce duce la criza culturii, criza axiologică;

- antiautoritate, antiierarhie, anistoricism, în sensul că se neagă faptul că istoria ar avea vreun sens, o direcție, tocmai deoarece totul se naște și moare pe loc;

- se naște și poate muri pe loc și relația interumană; nu există afectivitate de durată, sacralitatea prieteniei, ci totul este sfărâmițos, cu caracter de zilnicitate: relația umană este evanescentă, bazată pe cordialitate facilă și fragilă, ușor disolutivă, ea depinzând de interesele de moment, de întâmplare, de gust, de reacție emoțională: *papillonage*, a zbura din floare în floare, individualismul fiind baza coabitării sociale, bine înțeles cu necesitatea unor concesii, a unor compromisuri, minimale însă, și mai mult declarative;

- alergia la ideologii și idealități; dar dacă acestea din urmă există, ele trebuie să fie

„trăite pentru o zi”;

- viața trebuie să se desfășoare în secvențe versatile de *flush*, lozinca majoră fiind subiectivismul și hedonismul, fără criterii absolute, înlocuite de opțiunea personală, de satisfacțiile de moment; pragmatismul, proximitatea, imediatul, cotidianul; principala caracteristică a culturii postmoderniste este fetișismul alegerii; inspirat de societatea de consum, care presupune că într-un magazin fiecare alege ce dorește, la fel fiecare alege orice credință, orice mod de viață, orice destin social sau politic, în așa fel încât să poată trăi cât mai mult pentru el însuși;

- fără elite; *apusul intelectualității*; nu mai există noțiunea de mari gânditori, mari creatori ai spiritualității; cultura elitistă înlocuită cu era culturii mass media, TV fiind cea mai postmodernă;

- dacă în societate există vreo rațiune, afirmă Lyotard, unul din principalii teoreticieni ai postmodernismului, aceasta este a celui mai puternic; în rest, neacceptându-se criterii valorice, urmează omogenizarea cetățenilor cu ștergerea oricăror diferențe, crearea de indivizi atomizați, numerici;

- statul providențial din modernitate înlocuit cu subsisteme sociale autonome, autoreferențiale;

- estetica înlocuită cu utilitarul;

- morala trebuie să fie fără obligații și fără sancțiuni, ceea ce, evident, este o absurditate;

- eul este o himeră, este instabil, o *oglinză goală și fragilă*; el se dizolvă de la un moment la altul, de unde ideea amneziei identității și impersonalismul cultural.

Fizicianul Basarab Nicolescu afirmă: „Modernitatea este în mod particular mortiferă. Ea a inventat tot felul de *morți* și *sfârșituri*: moartea lui Dumnezeu, moartea universului, moartea omului, sfârșitul ideologiilor, sfârșitul istoriei și, acum, sfârșitul științei... Orice alchimie este asociată cu anti-alchimie. Modernitatea este triumful anti-

Iman Maleki - Studying

alchimiei; și încheie cu un ingenios joc de cuvinte intraductibil: *la transformation de l'or en orure*.

Plecându-se însă de la ideea că fiecare om posedă micile sale adevăruri și preferințe, deci subiectivismul extrem, se creează pericolul lunecării către bunul plac spontan, imediat, incontrollabil.

Dar dacă postmodernismul neagă normele, criteriile, în același timp însă face afirmații cu aer definitiv, categoric, dogmatic, fără însă a da soluții și fără, mai ales a discuta urmările: tocmai fiindcă „nu există viitor”.

Lipsa criteriilor a dat cale liberă la tot felul de impostori, mai ales în pictură și sculptură, unde lansarea operelor se bazează pe o complicitate în trei: artistul fără talent, criticul cinic care îl laudă, și snobismul și nepriceperea cumpărătorului cu bani.

Faptul că se neagă perspectiva viitorului, omul eliberat de istorie este convins că totul are aceeași valoare în lada de gunoi a istoriei; astfel se ajunge la anarhie, pentru că fiecare poate să scoată din trecut orice stil artistic, de viață, chiar opus sau renegat.

Cam acesta este bilanțul. Trăim o adevărată „Hiroșimă a valorilor”. Avea dreptate Goya să spună ca *somnul rațiunii naște monștri*, iar adolescentul genial, Arthur Rimbaud, să afirme: *La ce bun o lume modernă dacă ni se servesc asemenea otrăvuri? Lumină este alterată, forma secătuită, mișcarea răătăcită*. Pe de altă parte, Baudelaire: „Va veni o zi când în noi se va fi atrofiat atât de profund orice parte spirituală, că nimic din visele sângeroase, antinaturale ale utopiștilor nu se va putea compara cu rezultatele catastrofale ce vor urma... *O lume este pe cale să sfârșească. O călătorie la capătul posibilului pentru om*. Iar Nietzsche, anunțând „moartea” lui Dumnezeu, profetește: „Sacrificarea lui Dumnezeu pentru neant, supremă cruzime rezervată generației care se

ridică acum. Noi l-am ucis. Cum să ne consolăm, asasini între asasini ce suntem? Dar nici cele mai mari crime din trecut nu se vor compara cu cele ce vor urma morții lui Dumnezeu”. Iar mai aproape de noi - Georg Trakl: „Flacăra arzătoare a spiritului o molimă o hrănește astăzi”; Rainer Maria Rilke: „Noi am părăsit zeei pentru deșeuri rău mirositoare”. Confuzia teoretică a mișcării așa zis postmoderniste este atât de mare încât, așa cum s-a afirmat, de fapt, este dificil de a se contura noțiunea. S-a spus chiar că este vorba doar de o etichetă interpretativă impusă, arbitrară, ca de altfel toată mișcarea; și este de asemenea dificil de încadrat autori cu mare versatilitate teoretică, precum Michel Foucault, Jacques Derrida ș.a.

În rezumat, postmodernismul este consecința firească a discreditării rațiunii, urmată de criza valorilor, criza spiritualității, criza culturii, ceea ce a condus la subiectivismul necontrolat, violent, cu acte absurde, la care asistăm astăzi.

Precum aminteam, recunoașterea și așezarea *rațiunii*, ca supremă instanță valorizantă a omului, aparține Greciei antice. Gândirea rațională ia naștere în sec VI î.H. în cetatea Milet din Asia Mică, mutație decisivă în istoria spiritului. Întreaga cultură europeană avea să se dezvolte sub egida acestei facultăți, alături de care tot grecii au instituit cele trei valori fundamentale: *adevărul, binele, frumosul*. S-a spus, pe drept cuvânt, că dacă grecii nu ar fi existat, lumea eurooccidentală s-ar afla în urma cu două milenii.

„Revoluția” antirațională, ruinătoare pe toate planurile, vrea să aducă această lume la gradul zero în modul de a gândi și a valoriza creația, viața, și pe cel ce „din eroare” se mai cheamă încă om. Dacă această complicitate, acest cor al teribilismelor scrise, pictate, filozofate ar rămâne la nivelul unui joc inofensiv, ar provoca cel mult haz, sau pur și simplu ar fi ignorate de mințile cu văzul limpede, nealterat. Nimic nu este însă izolat în univers,

totul se întrepătrunde. Dizarmonia, apetitul minții pentru distrugere au feedback asupra faptei. De aici dezordinea socială generalizată până la violență pe diverse planuri. Hermann Hesse afirma: „Când nu mai auzi vocile sacre, te paște pericolul derăderii din partea piețelor... Nimicuri mândre, aceasta respirăm și ni le însușim. Și-adânc, sub aparențe senine, mocnesc dorul de noapte, de sânge și cruzimi”. Iar Giacomo Ungaretti: „Supliciu meu începe când nu mai cred în armonie”. Epoca actuală trăiește un supliciu bucurios asumat.

Deosebit de revelatoare pentru înverșunata luptă actuală împotriva tuturor valorilor spirituale, sfârșind cu suprimarea omului, este poezia lui Arman Robin, *Pogram în câteva secole*:

*Se va suprima sensul cuvântului
în numele Sensului cuvântului,
apoi se va suprima sensul cuvintelor.
Se va suprima sublimul în numele artei,
apoi se va suprima arta.*

*Se vor suprima scrierile în numele
comentariilor,*

apoi vor fi suprimate comentariile.

*Se va suprima sfântul în numele
geniului,*

apoi se va suprima geniul.

*Se va suprima profetul în numele
poetului,*

apoi se va suprima poetul.

*Se vor suprima oamenii de foc în
numele celor iluminați,*

apoi se vor suprima cei iluminați.

*În numele nimicului se va suprima
omul.*

Se va suprima numele omului.

Nu va mai exista nume.

Aici suntem.

O expresivă metaforă picturală a contrastului dintre marea cultură a spiritualității și decăderea gravă actuală, poate fi considerată fresca lui Rafael, de la Muzeul Vaticanului, *Transfigurarea*.

Tabloul desfășoară două planuri dramatic opuse.

Sus - înălțarea și extazul în gloria luminii totale și a armoniei sferelor, antrenând în zbor, odată cu Iisus, două personaje consonante spiritual, în timp ce alte trei personaje apar culcate, orbite de intensa strălucire - existând astfel două nivele de participare la revelația celestă.

Iar în planul inferior - într-o obscuritate sfâșiată de străfulgerări de lumină rănită - dezordine, confuzie, agitație bezmetică provocată de spaima în fața unui copil pradă unei boli demonice a minții.

Rafael, care a pictat prin excelență seninătatea augustă a frumuseții iluminate intelectual - prin ce impuls a creat această viziune profetică a lumii ce urma să vie ?

Iman Maleki - Sunlight

George FILIP
(Montreal)

L'ère des poètes

LES PLUIES

il pleut depuis le temps vulnérable
déluge d'un Ararat surpris
nous sommes bien des menteurs et nous sommes
la semence qui nous a trahis

on renonce souvent à notre crédo
et avant qu'on ne meure pour de beau
cet incommensurable temps nous fait
sentir comme le Dieu Sabaoth

autant de larves unies en symbiose
on vit groupés par hordes d'humains
et sur nos ailes il pousse, imperceptibles,
autant d'ailes d'oiseaux purs et bénins

sur une branche, le fruit a l'air mûr
femme, mords dedans et fais-toi la paire
tout en levant la terre dans ta cuisse
car le temps n'est pas à la prière

il pleut depuis le temps vulnérable
et l'on ne sait plus se chérir
unis en secret par Jéhovah
nous voilà pourrir... et pourrir

DE MES SECRETS

tu me disais que les fleurs sont majestueuses
et que les chiens sont aussi gracieux
tu te baignais dans les yeux d'une jument
et lavais les bubons des lépreux

tout doux les serpents caressent tes chevilles
les loups te sourient aux yeux de tisons
les agneaux te parlent de signes astraux
les poissons te chantent psaumes et oraisons

tu t'agenouilles avec les ours
un blé d'or rit dans tes cheveux
tu offres de petits pains dans les rues
en traduisant le bien et le fâcheux

tous les oiseaux picorent dans tes paumes
les aveugles devinent où tu t'abrites
et quand tu me lis des saintes écritures
ces grands mystères me sont de l'eau bénite.

METTEZ À MORT L'PLOMB

depuis les calices de plomb
jusques aux corsets en plomb
depuis les corolles en plomb
jusques aux cercueils en plomb
les rois du monde n'ont pas cru
et injurièrent la Bible sacrée
qui dès le premier début
arrive encore à nous parler
que le plomb est bien un talon
démonique - tout de tentation.
Le plomb se blottit en nous.
Le plomb tarit la sève des plantes.
Le plomb s'écoule de la boue
jusques aux cimes culminantes ;
on jette l'or pour le houblon
on sculpte des soldats en Plomb.
Ecoutez, les maîtres de la terre
Esclaves et vous les téméraires :
N'offrez plus de plomb aux canons,
N'armez de plomb les mercenaires ;
ce Plomb dans la paume du limon
a tué les énigmes de la terre.
depuis les corolles en Plomb
jusques aux corsets en Plomb
depuis les couronnes en Plomb
jusques aux cercueils en Plomb

L'ORATEUR

une chaise bat - toute ivre
du pied porteur,
sur la place aboie
un orateur,
le pain assassine
automne au fort
de l'été ; s'indigne
l'oiseau en essor,
de tout temps, le siècle
est carnivore.
je lis dans les astres
en vrai penseur ;
un ange éternel
est mon protecteur.
... sur la place aboie
un orateur.

EN SÉPIA

un immense cauchemar tout de honte
me pousse sur un bûcher de regrets
alors que ma terrible fantaisie
me jette avidement dans des marais

écrasé par les poèmes bien graves
que j'arrachai aux amours par doses
je m'attaque aux porteurs des bourgades
en rêvant de vous vendre des roses

à une grande distance, de très loin même
Diane m'appelle à la rejoindre
je voudrais ramer dans la tempête
mais mon bateau vient de se disjoindre

alors je me cache dans une coquille
j'écris des poèmes en sépia
et tous les albatros me grondent :
récite - il n'est pas trop tard, va

je tue ces chuchotis désespérés
et des diables dansent dans mon caberlot
cet immense cauchemar tout de honte
me jette sur des bûchers tout barjo.

JARDINIER

à deux pas d'une croix dans un cimetière
il souriait hautaine une rose trémière

personne n'a pu savoir mais jamais
qui l'arrose ou bien qui l'a plantée

de l'encens brûlera pendant des heures
pourquoi naît-on et pourquoi on meurt

avant de lire l'énigme d'être sur terre
j'insiste et j'arrose mes roses trémières

Din volumul *L'ère des poètes*,
în curs de apariție, la Editura Destine, Canada

Slavomir ALMĂJAN
(Canada)

Perpetua Rostire

*„...Și care ține toate lucrurile cu Cuvântul rostirii Lui.”
(Evrei 1:3)*

Pe cât de mult îți apleci inima în cercetarea lucrurilor, cu atât mai mult se desface evantaiul slavei Lui înspre răcorirea sufletului, în această arșiță devastatoare a cercetărilor fără rost... Bântuit mai întâi de criza identității și apoi de criza apartenenței, sufletul omului a alunecat mai adânc și mai adânc în valea disperării, iar conflictul sinucigaș dintre sentimentul neputinței și slujirea sinelui s-a intensificat până la proporții cataclismice. Omul a renunțat la simplitate, deci la pace. Și nu mă refer, când spun simplitate, la reducerea noastră la statura anostă a omului ignorant, ci mai degrabă la acceptarea adevărului, a simplității lui care ne-ar putea duce la ceea ce David știa când a scris: „*Te laud că sunt o făptură așa de minunată, și ce bine vede sufletul meu lucrul acesta!*” (Psalmi 139:14)

Ceea ce David și cei ca el au putut vedea este cu mult mai mult decât toate disecțiile, toate analizele complicate din cele mai moderne laboratoare ale lumii au putut revela. David a văzut în sine o „ființă minunată”, deci într-un fel de oglindire a feței lui Dumnezeu. Vedeți, este un salt de la disperare la exaltare. Și nici nu putea fi altfel, pentru că David l-a cunoscut pe El înainte de a se cunoaște pe sine. Prin cunoașterea Creatorului său, David a evitat atât criza identității, cât și cea a apartenenței. Este cât se

poate de simplu! David vibra de bucurie, în acest proces...

Vedeți, noi complicăm lucrurile simple și deseori facem asta prin inversarea ordinii divine!

„Cunoaște-te pe tine” a devenit pentru multe inimi chinuite de incertitudini sursa unei supreme disperări. Serghei Esenin spunea: „Ce urât îmi este cu tine în singurătate, Serghei Esenin!”. Boemul stepelor ruse, acest meteor al versului și al metaforei a terminat-o în chip tragic, curmându-și zilele la o vârstă încă fragedă. Și încă o dată strig întrebarea: vedeți?!

Într-unul din articolele mele precedente vorbeam despre vanitatea cunoașterii creației dincolo sau fără cunoașterea Creatorului... A încerca să te cunoști dincolo sau fără cunoașterea lui Dumnezeu te poate duce la concluzia lui Serghei Esenin, care l-a dus la sinucidere. Este precum ai încerca să faci un ghem începând cu capătul de din afară. Puteți încerca...

Simplitatea de care scriu, deci, nu este o reducere la mai puțin, ci este aplicarea bunului simț divin în procesul cunoașterii. A face altfel este ca și cum ai încerca să spargi încuietorea propriei tale uși având cheia ei în mână! De ce și mai ales cum am ajuns orbi la „lucrurile care se văd lămurit”? De ce și mai ales cum am ajuns să rătăcim pe un drum, singurul existent și cu o

singură direcție? Hmm... Iată de ce Isaac ieșea seara din cort ca să cugete în taină. Iată de ce Cuvântul Domnului ne strigă: „Opriți-vă și să știți că Eu sunt Dumnezeu!”

Ești obosit? Ești copleșit de mulțimea problemelor, toate greu de rezolvat? Te zvârcolești în pat, nici o saltea nu-ți pare destul de confortabilă, nici o perină destul de moale, tresari la cel mai mic zgomot? Ei bine, îndrăznesc să cred că încerci să desfaci ghemul existenței tale începând cu capătul de dinlăuntru. Dacă ești în această conjunctură, nu te mai uita la ceasul nopțierii gândindu-te la cât ți-a mai rămas din noaptea! Ieși, ascultă liniștea nopții, ascultă licărul stelelor mereu credincioase acelorasi constelații. Îți spun, ascultă... Toate acestea sunt o rostire, și sunt o rostire perpetuă a lui Dumnezeu pentru ca existența să nu se surpe în neant...

Unii cred, printre ei și unul dintre oamenii pe care îi respect în mod deosebit, că de la actul creației încoace Dumnezeu a lăsat creația în voia ei, asemenea ceasului care continuă să ticăie atâta timp cât arcu este tras... Nu este așa! Dumnezeu nu este legat nici de trecut, nici de prezent, nici de viitor. Prin El toate acestea **sunt...** Sunt acum! În El avem și ființa și mișcarea. Logica noastră umană stă deseori în calea rezolvării problemelor în loc să ne fie

unealtă. Vedeți, Dumnezeu provoacă și potolește furtunile, vrăbiile, și crinii, și sălbăticiunile sunt în grija Lui de asemenea. El rostește „Să fie!”, și leul își are prada lui, El stârnește furtuna uneori doar ca să usuce lacrima de pe obrazul unui întristat. Domnul nu tace, rostirea Lui este perpetuă. Miezul rostirii lui se petrece în lucruri, în lacrimi, în zâmbet, în nunți și în nașteri... El poate mișca universul uneori doar ca să provoace o mirare.

Deseori, noi auzim voci care golesc existența de substanța ei. Tot rostiri sunt și acestea... Acestea însă se petrec ostentativ, sunt niște zgomote neputincioase, care pot crea aparența dar nu substanța, confuzie dar nu iluminare, relativ dar nu absolut. Asemenea rostiri se auzeau și în cortul lui Isaac... El însă a înțeles și s-a retras în răcoarea serii pentru a asculta rostiri infinite mai înalte.

„Tată” întreabă lăuntru meu, „în calea cui sunt furtunile acelea năprasnice, cutremurele, marile focuri din Australia, și pentru cine este roșul din petala trandafirului, verdele din frunze, cîrîpîtul vrăbiei de pe gard?”

„Fiule”, îmi răspunde dragostea Lui, „uneori așa aleg eu să-mi desenez glasul.”

Oricât de dinlăuntru meu pare dialogul de mai sus, eu cred că prin toată creația, Dumnezeu își desenează rostirile doar ca fiii Lui, psalmiști la inimă, să-l audă Glasul.

Mariana ZAUATI GARDNER
(Anglia)

Oglinda cu vise

Târgul

În Sud-Est se afla un târg
Mărunțel pe atunci;
Acum, cu tentacule extinse
dincolo de univers
Uitat cumva, ar fi spus unii;
cu stopuri antice pentru autobuze
cu afișe cât gardul cu drapele
cu pavilion pentru muzica militară
în grădina răposatei Regine Mame;
În plin soare, în după-amiaza festivă
ecouri de muzică loveau pereții
Catedralei Normande, zidită din piatră
de râu, pe când William Cuceritorul
preluase frânele puterii în 1066,
ridicată în vremi cu domnițe-n rădvane
și cavaleri cu armăsari și armuri
În centrul orașului cu creneluri,
Strada Mare, cu prăvălii luminoase;
etalau în vitrine superlative
În profunzimea străzilor pietruite,
hotare la case din cărămidă.

Închipuiri

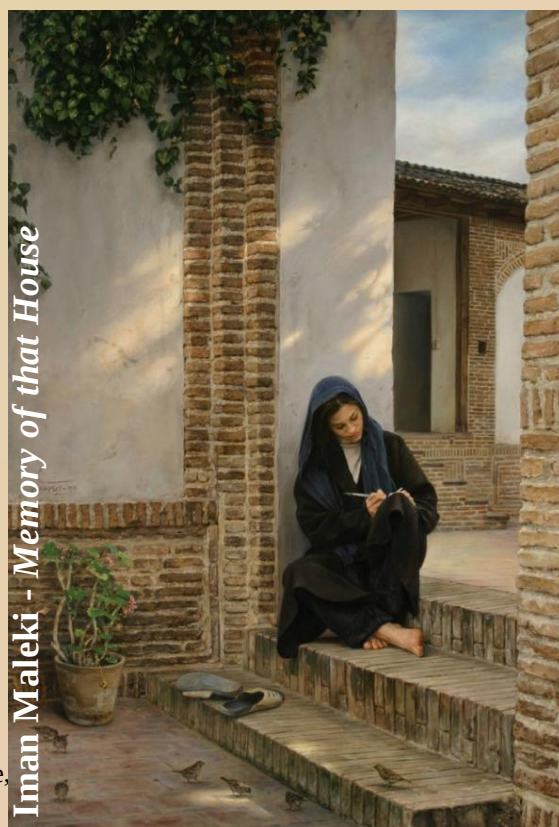
Închipuiri despre hăituirea ursului
Ursul se ține ascuns în tufiș
O închipuire bolnavă să fie
Despre urs, despre ursul întunericului
Despre un invizibil urs colosal
În tufișuri fantastice
la adăpost de noapte
Închipuiri despre hăituirea ursului
Închipuiri despre visul cu vulpe
Închipuiri despre vulpea care țipă
Să afli despre nenorociri iminente
Închipuiri despre ghionoaia
Ghionoaia care zdrobește gospodăria
Închipuiri care avertizează
plecarea eternă
Ale cui închipuiri,
ale cui închipuiri ?

Vara

Păianjeni vărateci urzeau
cuibăriți în alcovuri în stânci
Erau sub un castron de sineală
și gălbenuș - pământul plutea
plesnind în lumina acută
umbre de aur prin bolovani
Scorpioni și șopârle înotau la soare
printre cactușii care trosneau în spații
O libelulă se pierdea la Palatul din Stâncă
argint scrijelit pe-o tăbliță de cer
Greierii se scăldau pe boabe de ienupăr
îngânând melodii de demult
Crengi rupte, mărgelile din turcuoaze
Frunze șopteau despre legende
prezente-n imagini din nisip invizibil
Țipăt de păsări în tocană de suflute
fierbeau suspendate în ocrul torid.

Oglinda cu Vise

Era între pereți de himeră
tapetați demodat de bunica
Volume lucioase dormeau
legate în piele de zimbru
Cavaler naviga prin hârtii
și trofee câștigate la baluri
Îmbrăcat în beige, moțâia tăcut
la masa de lucru cioplită-n stejar
Cu ochii scăldați în antice tomuri -
Sufletul ei se legăna lunatic
de candelabrul pestriț de Murano,
răscoală peste obiecte spartane
Se ascundea prin dulapuri
îndesate aliniat cu dulcetuiri
de vișine răskoapte din pomi secerăți
ferecate-n mintea ei cea albastră
o curte răcorită de suflute pierdute
Unul câte unul la zaruri și cărți
în orașul himeră cu râu îmbufnat
în încăperea unde intrau și ieșeau
în galop persoane apretate pe ață
oarbe cu mâini efemere, fantome electrice,
măscărici dormeau duși în lumi ferecate

Iman Maleki - Memory of that House

La Castel

cavalerii mășăluiau
în bătătura cea veche
castelul se sfărâma
în himere de plumb
vânătorii de găini plantaseră
foișoare de grâu
voci și semințe în măslin
enclava de putori
de putreziciune fină,
banchetul fantastic
masca principesei atârna apretată
la Poarta de la Răsărit
din turnul de Veghe
unde turniruri se petrecuseră
cu mult timp în urmă
pe când cavalerii erau paji în armură
și măslinul era îmbobocit
lângă fântâna cântătoare
furtuni certărețe
în curtea castelului... ofilit
tufe uscate împletite în noduri
estompate pe pereții-n ruină

Ioana STUPARU

Târguiala

(Fragment din volumul II al romanului-trilogie „OAMENI DE NISIP”)

- Nea Mitrule!
- Ce, bă, Miroane?, răspunse bătu.

- Ia dă-te mai încoa'!
- De ce nu intri, mă, -n bățătură, nu știi că e câinele legat?
- Ba știu, da' mai am niște treabă. Mai bine dă-te matala un pic mai încoa', să-ți spui o vorbă!...

Bătu ieși la poartă și vorbi cu Miron. Se întoarse nedumirit zicând tatii:

- Ce-or aveaăștia de la primărie, că mă chemară până-acolo?
- Miron nu-ți spusă?
- Cică nu știe nici el. Știe decât că trebuie să mă duc, neapărat, astăzi.

Nedumirirea se așternu pe chipurile amândurora. Ce putea să fie? Bătu nu prea călcase pe la primărie. Nu avusese pentru ce. Era om așezat, la casa lui; dă-rile către stat și le-a dat, pentru a ști o socoteală descurată, vite la gloabă n-a avut niciodată..., rău nimănui nu-i făcuse!... Ce putea să fie?!

Și-a luat tâlpășița și a plecat la primărie. Nu-i plăcea să aibă lucrurile neclare, oricare ar fi fost ele.

Ajuns acolo, a aflat că a început comasarea pământului din Pădure, unde avea și el câteva pogoane. A fost sfătuit că ar fi cel mai potrivit dacă l-ar ceda de bună voie. Cererea de cedare era deja făcută - nu trebuia decât să-și pună semnătura pe ea.

Auzind motivul chemării, bătu s-a înnegrit la față. Cum să-și doneze pământul către stat? Era moștenirea lui, părinți, din părinți! Pe de altă parte, era și cel mai bun pământ al lui, în lunca Jiului, unde făcea grâu și porumb. Uneori se vărsa Jiul și făcea pagubă, dar îi mai rămânea și omului. Însă, în anul în care nu se vărsa, roadele erau ca lumea!

Din discuțiile pe care le-a avut cu cei de la primărie, și-a dat seama că nu e de glumă. Aia

îi fluturau cererea pe sub nas.

A încercat el să o scalde - că hâr, că mâr, că să mă mai gândesc, că să-mi întreb copiii, fiindcă am îmbătrânit și nu mai fac ce vreau eu, că nu mai sunt eu stăpân...

A reușit să plece fără să semneze vreun act, dar cu condiția că va reveni, după ce stă de vorbă cu cei de-acasă.

Nu s-a mai dus la primărie după aceea, dar nici nu-l mai găseau acasă, când veneau să-l cheme: de fiecare dată afla și avea timp să se pitule.

Cel care era, în momentul acela, acasă, trebuia să spună o minciună, pe care s-o creadă și el pe jumătate.

În fiecare zi, venea cineva și bătea în poartă, ca să-l cheme la primărie; în fiecare zi, bătu se pitula repede; în fiecare zi, cineva trebuia să spună o minciună.

Până când...

Se înserase de-a binelea. Negura și frigul ne-au adunat pe toți la căldurică, în odăiță, unde ardea focul în sobă.

Mama băgase mălaiul în mămligă de coșcogeamitea timp. O fierbea bine, ca să iasă „coaptă”, lăsând-o să pâlpăie, încet, pe plita de la sobă.

Mai era puțin și punea masa, când, în balcon, s-a auzit un om, strigând lui bătu să iasă până-afară. Era un strigăt de om grăbit, pe care nu voia să-l audă toată lumea.

Bătu a ieșit repede din odăiță. Nici n-a apucat să iasă bine în balcon, când s-a și întors la noi. Avea privirea plină de groază. A vorbit cu mama și cu tata, mai mult din priviri. I-a cuprins teama și pe ei.

- Hai, repede!, ne-a zis mama, așa, deodată, cu o voce, care te îngheța.

Ne-a luat pe toate patru fetele și a ieșit cu noi, buluc, pe ușa casei.

Cât ai clipi, am ieșit cu toții afară.

Bătu s-a pierdut în negura nopții.

Tata a răsucit cheia în obloanele casei și nu l-am mai văzut.

Noi am ieșit pe poartă, împreună cu mama, am trecut repede drumul și am intrat în casă la Lenica, sora lui tata. Ne-a împins pe toate sub pat și ne-a spus să stăm cuminiți, fiindcă e de rău. Apoi a ieșit afară, fugind cât o țineau picioarele.

Oricât ai fi de mic și nu poți să-ți dai seama ce se întâmplă cu adevărat, spaima o înțelegi. Ți se transmite.

Stăteam toate patru, îngheșuite una în alta, în fundul subpatului, în spatele unei albii și a unui cufăr. Din cauza fricii, cred că nici nu mai respiram.

După un timp, a intrat în odaie un bărbat și a întrebat-o pe Lenica:

- Unde sunt ale tac-tău?

- Sunt la Daneți.

- Toți?

- Toți.

- Cu copii, cu tot?

- Aha.

- Păi, ce caută toți la Daneți?

- Trage să moară mă-sa Floricăi.

După un moment de tăcere, bărbatul a întrebat cu ton neîncrezător:

- Tu spui drept?

- Aha. Să moară ăl de minte! Să-i saie ochii din cap ălui care nu spune drept, na!

Bărbatul se plimba de la un capăt la altul al odăii, printre cele două paturi, așezate față-n față.

- Sigur nu sunt pitulați la voi?, a întrebat-o din nou pe Lenica.

- Dacă-ți spui! Io-te, poți să cauți!, a răspuns aceasta, deschizând ușa către sală și apoi pe cea de la odaia bună.

- Nici sub pat nu sunt?

- Dacă vrei, caută! Eu te las.

Bărbatul a mai stat un pic și a plecat.

Noi am rămas în continuare sub pat, încremenite una în alta.

*

A doua zi, am auzit-o pe Lenica spunând unchiului Oane că ne-au pus sigiliul pe casă. Spunea și plângea.

Timp de trei zile, am stat pitulate sub pat, la Lenica. Mama, tata și bătu au stat pitulați, care pe unde au putut.

Casa noastră era păzită, zi și noapte, de niște oameni străini.

Văzând că n-are încotro, bătu s-a dus la primărie și a donat pământul din Pădure. A semnat cererea, care era gata făcută și în care se specifica „donez de bună voie și nesilit de nimeni”.

Mama a venit plângând, ne-a scos de sub pat de la Lenica și am plecat, împreună, acasă.

Parcă văd și acum sigiliul lipit pe obloanele casei noastre. Era o hârtiuță. O fâșiuță. Dar câtă spaimă mi-a produs! Față de cuvântul „sigiliu”, toată viața aveam a simți spaimă.

Am intrat în odăiță. La noi, în odăiță. Doamne! Dar parcă eram în altă casă: frig rău!... Tristețea de pe chipurile alor mei mă îngheța și mai tare. Simțeam cum mi se topește sufletul! Mă uitam la mămliga aproape înghețată în căldare, pe plita rece din odăița noastră!... La mușuroiul de mălai, care abia se mai vedea din păsat, la mestecăul rămas înțepenit în păsat!... O, Doamne! Parcă se oprise timpul în loc!

Bătu, tata și mama umblau tăcuți, ca niște stafii. Aveau ochii duși în fundul capului.

Dumnezeule, cât de mult mă înspăimântau toate astea!

Nu eram învățată cu astfel de viață. La noi în casă fusese tot timpul veselie, râsete de copii, chef de joacă - de la toate astea nu se dădeau în lături nici cei mari.

Dintr-odată, toate dispăruseră. O, Doamne, parcă murise totul!

Melania CUC

Vraj(b)a clipei

Cu Iubirea, folosită ca o cheie a destăinuirii tuturor lucrurilor, așa se poate citi volumul **Vraj(b)a clipei**, cartea semnată de **Viorela Codreanu Tiron** și care a apărut într-o grafică de zile mari, la Editura AmandaEdit, din București, în anul 2011

Poemele care alcătuiesc volumul sunt ca și înaripate, simetrice în esență și cu trimiteri spre locuri, oameni și sentimente dintre cele care, nouă, celor din jur, adesea ne scapă. Cu o finețe feminină, dar defel feministă, autoarea translatează imaginile personale în sfera comuniunii, a locului și a timpului unde individul dispăre ca entitate de sine stătătoare, devine Măreție, motiv pentru care merită să trăim pe pământ.

Volumul debutează cu poemul „Tot ce vă spun” - o mărturisire a căii sale golgotice, un fel de destin inițiativ, care îi permite autoarei să pună degetul pe rana lumii înconjurătoare, să spună că nimic din ceea ce vede, pipăie și, apoi, scrie nu este artificiu. „Am străbătut/ întinderea de piatră goală, pustiul străjuit de stânci (...)”

Emoționantă singurătatea aceasta a Poetei, care se întreabă „Cine sunt?”. Creatorul, care este ea, își pune întrebarea pentru a da răspunsul în public, și o face scriind pentru cei care se hrănesc, citind, din pâinea nemuririi. Cu o tehnică a scrisului distinctă, defel cameleonică, așa cum se mai întâmplă astăzi în Literatură, Viorela Codreanu Tiron ne atrage atenția prin acuratețea sintagmei, prin firul poetic pe care îl trage în iglița silabelor. Totul se leagă, are esență, consistență, care conferă versului tonus dar și timpi de liniște pentru gândire.

Cititorul nu poate trece brusc de la un poem la altul fără să insiste, să rămână, o secundă pe

textul abia lecturat. Este un privilegiu să mergi pe drumul cuvintelor prin Clipa cea repede, să vezi cum „Jocul chibzuinței” nu mai este joc, este ardere, catharsisul care îi dă noblețe operei poetice semnate de Viorela Codreanu Tiron.

De unde vin? Unde plec? Cine sunt florile? Dar soarele... Întrebările esențiale ale lumii se învârt ca într-un carusel, se lasă legate în același harnașament al ordinii ce ne ține pe verticală ca oameni.

În tot acest timp, „Dumnezeu tace”! Îndrăznează această sintagmă; este curajul celui care știe că are un rost al lui pe pământ. Poeta nu se joacă de-a vintele, face, din detalii aparent la îndemâna fiecăruia dintre noi, construiește mici catedrale de sunete ce anunță că încă suntem capabili să regenerăm prin noi înșine. Spiritul cărții de față este o prefață la nemurirea cuvântului odată ce a fost gândit și transpus pe hârtie. Poemul este un loc pentru Rugă, este un refugiu, în care autoarea se retrage din marasmul lumii moderne, un loc unde-L imploră pe Dumnezeu să o învețe

cum să culeagă Lumina.

Lumina este atotcuprinzătoare dintr-un capăt la altul din acest volum, deși uneori nu se vede, precum soarele, lumina aceasta există, blândă, matură, uneori oboșită dar mereu gata să spele cu „lacrima toamnei” obrazul Planetei. În acest context, poeta stă între Mărginire și Nemărginire, defel derutată, ea știe că locul din care pornesc în lume și în viață toate visele, locul tainic al fiecărui om, punctul de legătură cu Cosmosul ființei este Copilăria. Acolo se apleacă peste gânduri, ia în răspăr poveștile cu izvoare și alte locuri de o simplitate seniorală, uimitoare.

Viorela Codreanu Tiron este poeta care nu se teme să folosească sintagmele, iar în volum abundă întrebările. Este un semn de maturitate, de înțelepciune a momentului în care conștientizezi că rolul tău este să lași mărturie pentru clipa următoare. Natura, de la coaja unui copac pornind, la spațiul de un albastru-decolorat al cerului, lumea cunoscută de fiecare zi devine, prin poeme, operă de artă. Starea de grație pe care ți-o dă succesul, bucuria de-

a fi „colosul care prăduiește” - cum inspirat enunță autoarea -, toate aceste fragmente dintr-un puzzle urieșesc sunt Viața în forma sa de Duminică.

A citi cartea aceasta este un fel de împărtășanie din tainele care te înconjoară. Trebuie să ai urechi să auzi, minte care să perceapă albul din negru și, mai presus de toate, se cade să ai Credință fie și numai cât bobul de mac, pentru a înțelege esența.

Viorela Codreanu Tiron este poetul care excelează în lucrarea sa literară, nu se abate de la drumul său și fiecare literă din poem este o certitudine. Autoarea nu bâjbâie prin întunericul neștiinței, ea ne spune în vers-clar: „Despletită în amurguri târzii/ las în urma mea/ mireasma primăverii dintâi,/ pentru a mă reîntoarce/ în casa în care tinerețea mea... se schimbă tot mai mult în umbră,/ și unde văd cum cuvintele mor/ în ghivece de timp răsturnate.” (În urma mea)

Sigur, în acest poem de o construcție la maturitatea creației, poeta (și) cochetează cu Timpul, pentru că ea este cea care dictează unde și când se va întoarce pentru a închide cercul. Propria-i stăpână pe minte și inimă fiind, autoarea poemelor dintre aceste două coperte este puternică și fragilă, foarte tânără și foarte bătrână prin experiența care îi dă tot dreptul să-i spună Lumii întregi că există.

Intellectual, artistic, Viorela Codreanu Tiron este un eșantion de frumusețe clasică peste care cade bruma incorigibilă a contemporanității, este o poetă modernă cu reminiscențe de romantism năucitor de frumos.

Iman Maleki - A Sad Mom

Adrian BOTEZ

Mă-ntreabă

strămoșii

Sihăstria Voronețului

unde stelele-și coboară - lin - lumina din
Cuvânt
între munți - păduri și vânt
atingând pământ c-un gând:
îngere de colilie
răsărit-a sihăstrie!

cât o iesle - cât un prunc
cât pe vale - cât pe runc
stă-ntre apele cerești - rugăciuni
dumnezeiești
luminând pustia:
sihăstria

păpădie - primăvară
cu urgia se măsoară
dintre ierni răzbate-n vară -
lacrimi - zâmbet de fecioară
slăvind zării măiestria:
sihăstria

miez de noapte ce rodește
când Hristos spre ea privește:
nu sufla prea tare - Doamne
n-o clinti nici dintre toamne -
vei învârteji-o-n vânt
și pe-o pală de lumină
iar în raiuri o să vină!
vis de floare de sulfina
sfios arde veșnicia -
sihăstria

e atât amar pe lume -
o - Iisuse împărate!
doar nădejdea sihăstriei
doar icoana Săn' Măriei
dulce rugăciune-n strune
zăbovește de păcate!

*

Dumnezeul de lumină - preoților
stâncii mute
printre cetine le țese
fir de patrafir:
dinspre-amiază către munte
întristând poieni de aer
se clădesc altar și frunte
cetelor de îngeri

ce-ți rămâne - suflet singur?
să culegi lanul de frângeri
să te rogi
să sângeri

*

ars de stele - scris de fluturi
mă desprind din luturi
și spre Tine vin - Iisuse
de gând să mă scuturi!

Început de septembrie

un înger îmi toarnă să beau: e un înger!
de ce să nu-mi toarne - când lumea-i nebună?
să beau și să uit - nu vreau să mai sânger
să beau și să trec spre lumina cea bună...

e seară târzie - și greieri scânteie
din cântecul lor pătimaș ori tihnit:
aici - pe pământul nebunilor lumii
o lume-pereche Hristosu-a zidit!

...și florile-n umbră dansează învoalte
descântecul razei se cerne-n vedenii
cei vii și cei sfinți blând tânjesc spre departe

în horă mă duc și în dor și spre genii
...neguri regine se-nchină și-s foarte
atente: la frunzele vii - la frunzele moarte...

Mă-ntreabă strămoșii

mă-ntreabă strămoșii dacă-i mai cunosc
mă-ntreabă din icoane - sângerând!
mai stau - făloși - în butce și-n parfum de mosc
și capetele lor căzură - coborând...

poporul martirilor mă-urmează
oricare clopote ating în viață:
ei sunt vârtutea care mă-narmează
și fruntea-n mir de foc mi-e mai semeată!

altarele din munți îmi sunt deschise
Hristos întâmpină - de-acum - credința mea:
sunt mărturisitor - și rănile sunt scrise

pisanie-mi fu viața - slovă grea:
ard către ei - cu fiecare ger
și mă sfințesc prin ei - din cer în cer!

Poiana

a împietrit lumina - sub vraja dumnezeu:
un fluture - pe pajiști - a scris o odisee

Bradului

nu te vreau în casă - bradule - împodobit de
mâini veștede

stai între vânturi - cu brațele cruce
și pe brațele tale - piroane
aprinse - stelele

Seri în cetate

în seri prelinse - tainic - din havuzuri
tragici nebuni - înfrânți - gesticulează
ar vrea să-și smulgă corbii din obrază:
în loc - s-așeze îngerii - taluzuri!

parfum de lumânări și ceri vărsate
îmbie orbii din păduri să plângă...
cine mai vrea turniruri în Cetate
să-nfigă lancea-n visul cel de lângă!

...nebuni și orbi - războinici și domnițe
veniți la Sărbătoarea Nimicirii:
noaptea - arzând în strugurii din vițe

aduce jertfă Morții și Uimirii!
...Craiul dansează-n ritmul desfrânării
Regina Ciumă - un vals mut - uitării...

Valea Putnei

călugări brazi - cu rantii lungi
șirag - tăcuți se furișează
spre catedrala dintre stele

călugări brazi - cu rantii negre
aștern urechea peste munți
pândind un dangăt în deșert
la catedrala din adâncuri
la stăreția pietrei arse

călugări brazi - scandând în vânt
o rugăciune a vâltorii
își smulg din sân un legământ -
și dintr-odată pe pământ
se-aprind luminile de glorie!

*

corbu-și caută focul în vatra
pădurii: cra-cra
nu-l urmări pe corb - când o apucă
fălfâind fierbinte - spre cuib:
în mijlocul întunerului
te va-ncinge văpăi

*

la poarta raiului - de-o parte și alta
străjuiesc doi brazi - cu bărbile-atârând
printre ei - departe - un cal - păscând
blajin - lumină

Marian PĂTRAȘCU

Cravata roșie de pionier (II)

(fragment din cap. II al romanului "Viața ca o provocare",
Editura Fortuna Râmnicu Vâlcea, 2010)

...Așadar, Mărian Frântu locuia din primăvară, când dădea căldura, și până toamna târziu, la Cănsor - pe malul Oltului, în coliba aceea, pe care și-o denumise „reședință de vară”. Când i se dezlega limba cu câteva ciocane de țuică, obișnuia să povestească despre perioada petrecută în celulă cu Gheorghiu-Dej și despre modul cum au evadat ei din lagăr în 1944 și au stat ascunși o zi și-o noapte la Ioan Marina, preot din Râmnicu-Vâlcea (cel care avea să devină, sub comuniști, patriarhul Iustinian), după care au plecat la București - „ca să facă 23 August”. Firește, nu era crezut decât de copii și de unii tineri; ceilalți - oameni cu scaun la cap, îi spuneau că bate câmpii:

– Hă, hă, hă, Mărian Frântu și prețin cu Gheorghiu-Dej și cu patriarhu', s-o creadă mutu'!, făcea Gogu Aslău, zis și Gogu Pioresii.

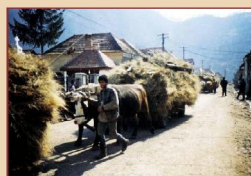
– Bine, bă, păi tu ne iei pă noi de fraieri?, sărea cu gura și Gore Fetelea.

– Bă, dacă e așa cum spui tu, de ce dracu' n-ți fi ajuns și tu pân' Comitetu' Central sau barim ceva șăf pă la regiune? Nici la raion n-ai fost în stare să te acuez', cum au făcut alți măi proști ca tine!, îl „judeca” și Rancotă.

MARIAN PĂTRAȘCU

VIAȚA CA O PROVOCARE
- roman neconvențional -

Editura FORTUNA
Râmnicu Vâlcea, 2010

Bicosu, care se dăduse cu partidul, primind chiar o slujbă importantă - era ditamai președintele Cooperăției de Consum pe comună, îi lua apărarea lui Mărian Frântu:

– Lăsați-l bă, în pace, nu vă gândiți' și voi cât a suferit el în ilegalitate?

– A suferit pă dracu! Atuncea când eu luptam la Cotu' Donuli, el stătea bine mersî în pușcărie, pă masă și casă di la Antonescu!, se burzuluia Niță Manda.

– Eheee, să fi stat el în prizonerat zece ani, cum am stat eu în Danbaș, la ruș', care ne muncea în mină, ăl puțin dooșpe ore pă zî, de ne dehlau, leșânaț' de foame și țapeni de frig... mama lor de muscali!, întărea și Mitică Teodorescu, zis Cățea, privind trist, în gol, la amintirea celor petrecute din 1941, când căzuse prizonier, și până în 1951, când a fost eliberat. Se uita apoi cu milă la Mărian Frântu, știindu-l comunist din ilegalitate, și se tot întreba dacă acesta ar fi putut omorî cu sânge rece, așa cum văzuse el făcând pe cei pe care îi numea „pandurii români”, de fapt - prizonieri români, cărora sovieticii le promisese slujbe bune în țară după „eliberare”, iar ei acceptaseră să facă parte din plutoanele de execuție care lichidau cu precădere prizonieri germani. Laie al lui Chircuț, unchiul lui Marinică, zis și Șchiopu, fiindcă fusese rănit în război, fost caporal în Regimentul de Gardă Regală și șef de cuib legionar, îl înjura printre dinți, șoptit, dar apăsător, așa ca pentru sine, gata parcă să-l strângă de gât pe Mărian Frântu:

– H're-al draculi să fii tu, cu comuniștii tăi cu tot!

Nu mulți aveau curajul să-i înjure pe comuniști atunci, chiar și în șoaptă. De obicei, erai ime-

diat turnat la Securitate, dar turnătorii se cunoșteau și se temeau de Laie Șchiopu, care fusese anchetat de nenumărate ori. Făcuse și pușcărie, dar tot nu se-nvâța minte, fier rău, de...! Atunci când se stârneau asemenea dispute în jurul lui, Mărian Frântu nu mai pune și el paie pe foc; dădea a lehamite din mână și, târșindu-și picioarele, pleca semeț, cu capul sus și pieptul înainte și cu pelerina neagră înfoidu-i-se pe la poale:

– Ce știți' voi, habar n-aveți'!

Și totuși, un fapt era de necontestat în legătură cu Mărian Frântu: din mare comunist ilegalist ce fusese, devenise un dușman neîmpăcat al colectivizării. La MAT, la horă, duminica în drum, unde lumea se aduna la taclale, chiar și în biserică după slujbă, Mărian Frântu îndemna lumea să nu se înscrie în colectiv, să aibă curaj și să înfrunte comisia de colectivizare condusă de unul de la raion - Udecu, omul partidului, cel căruia lumea, văzându-l bântuind prin sat zi și noapte, îi striga de departe: „Huo decii!” Paradoxal, într-o vreme în care alții erau anchetați - se-nțelege, în urma unor turnătorii ordinare - că au ascultat „Europa Liberă” sau „Vocea Americii”, că au înjurat partidul sau chiar că au cântat „Deșteaptă-te române!”, Mărian Frântu nu a pățit nimic. Ba, la un moment dat, s-a răspândit în sat zvonul că, exasperat de insistențele și amenințările lui Udecu și ale celorlalți trepăduși din comisia de colectivizare, Mărian Frântu s-ar fi dus la București, în audiență la Gheorghe Gheorghiu-Dej, unde, fără prea multă introducere, i-ar fi spus acestuia foarte hotărât:

– Bă Ghiță, tu la mine-n sat nu faci colectiv!

– Bine, Măriene, nu fac, liniștește-te!, i-ar fi răspuns Gheor-

ghiu-Dej.

Apoi, cică, l-a ospătat, i-a dat niște bani și l-a trimis la gară cu un automobil al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român. Or fi fost, n-or fi fost toate astea adevărate, cert este faptul că, până la urmă, în satul lui nu s-a făcut colectiv... Aceasta, în vreme ce în comuna vecină s-a înființat; ba chiar și în unul dintre cele șase sate ale comunei lui (de fapt, patru sate și două cătune), dar nu chiar colectiv, ci întovărășire, cu o singură suprafață de teren „de arătură”, cea de pe Malul Podului și cu o alta mult mai mică, aflată - culmea! - în altă comună, Câmpul Sărăcineștilor se numea terenul acela, nu comuna.

Pe de altă parte, Mărian Frântu eșuase lamentabil ca soț și tată, fiind renegat de toți ai lui. De multe ori, câte o nevastă supărată pe bărbatul ei, îi striga acestuia, furioasă:

– Tu nu ești om, mă, ești drac, parcă te-ar fi făcut Mărian Frântu

Mai mult, mamei lui Marinică, Oara lui Hobza sau, după măritiș - „Oara lu' Mărian al lu' Chircuț”, îi intrase în cap că bărbatu-său fusese făcut chiar așa, cu Mărian Frântu, ce mai! Bineînțeles, de câte ori auzea această remarcă din „melița” nevastă-si, pe Mărian îl apucau pandaliile. Nu-l deranja atât faptul că Mărian Frântu i-ar fi putut fi tată, ci faptul că nevastă-sa îndrăzneala s-o facă pe maică-sa, Chirculeasa, curvă! În orice caz, Mărian Frântu fusese irevocabil trecut în categoria „prăpădiților”, de către oamenii de frunte ai satului, căci numai un „prăpădit” putea fi ilegalist și ar fi fost în stare să se poarte atât de rău cu nevasta și cu copiii!

Și totuși, Marinică l-a cunoscut pe Mărian Frântu ca pe un

Carol HÂRȘAN

Sindromul „FACEBOOK” sau farmecul și oroarea lui „Mi-a cerut Prietenia”

Oamenii simt nevoia de Ideal. Chiar și în dezumanizantul secol 21, infestat tehnologic și golit de sentimente naturale, de tandrețe și frumos, de multe neprețuibile lucruri.

O expresie globală a acestei realități o vedem în fenomenala extensie a lui FACEBOOK, o colecție spontană de diversitate umană, milioane și milioane de oameni „cerându-și și oferindu-și prietenii”, într-o sarabandă relațională fără precedent în istorie.

Dacă s-ar crea Partidul FACEBOOK, evident, transfrontalier, acesta ar deține majoritatea absolută în Parlamentul Mondial Virtual. Oameni care în realitatea

de zi cu zi, sunt complet antagonici, se vor prieteni „sinceri și virtuali”, uniți în intenții de dincolo de Ideal. Intențiile pe care niciodată nu le-ar aplica indivizii în viața practică, sunt seva acestui uriaș arbore FACEBOOK.

Oricine din blogosferă poate deveni prieten/prietenă printr-un click - ce gest minuscul! - cu un C. V. Tudor, cu președintele Medvedev, cu Hu Jin Tao, cu un fotbalist fără lecturi de bază, cu Iulia Timošenko (azi în dificultate), cu un ayatollah „mai liberal”, cu o prostituată din București, sau cu un deținut pe viață dintr-o pușcărie britanică, ce are acces la calculator o dată pe săptămână... Toți suntem prieteni! Toți „socializăm”!

lizăm”!

Nu cred că este vorba de ipocrizie. Ipocrizia nu este un viciu ci, mai ales, o perversiune elevată, una spui, alta faci, și asta zilnic. Pe FACEBOOK însă, te cureți de acest păcat, devii **pentru moment** altcineva, mai bun, mai prietenos, mai disponibil, vrei să îți se șteargă ridurile gândurilor urâte. Toți cei din Partidul FACEBOOK știu că așa ceva nu se poate, și totuși, toți suntem Prieteni.

Splendoarea gestului derivă din deziderat, din intenția neconcretizată. Oroarea gestului derivă din neconcretizarea în nici un viitor posibil a intenției. Dar, Doamne, câtă nevoie avem de

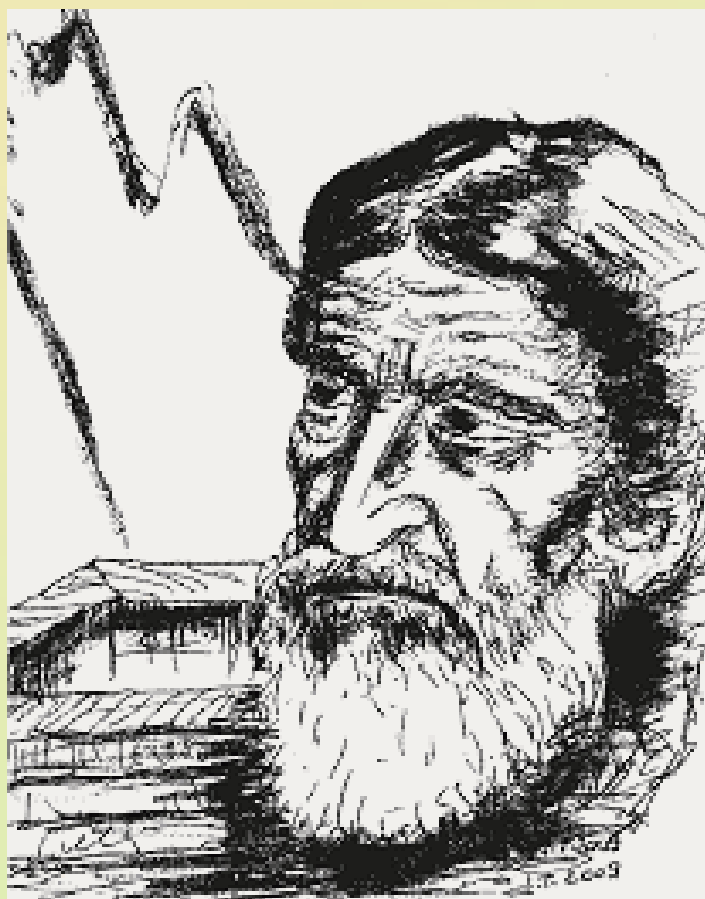
„Prietenie”!

Așa că, cine-mi vrea prietenia, mă găsește aici, în virtual. Nu mă mișc de aici, nu interferez cu viața niciunui, nu modific destine, nu donez 2 Euro pentru ficatul nu-știu-cui, dar „sunt Prietenul tău”. Acest fapt depășește farmecul și ne instalează pe toți prietenii în domeniul oribilului care, bineînțeles, este burdușit cu foarte mult „Bine”. Intențional.

Atunci, de ce merge lumea din rău în mai rău?

tip dur, foarte stăpân pe sine. O singură dată l-a văzut plângând - la moartea lui Gheorghiu-Dej! Peste ani și ani, când omul era de mult oale și ulcele, Marinică, pensionar și cu doi copii mari, avea să descopere că tot ceea ce spunea atunci Mărian Frântu, era adevărat. Se întâmpla asta la comemorarea a 30 de ani de la trecerea la cele veșnice a Patriarhului Iustinian, care în perioada 1932-1947 fusese preot-paroh la biserica „Sf. Gheorghe” din Râmnicu-Vâlcea, și militant țărănist. Evadarea lui Gheorghiu-Dej din lagărul de la Târgu-Jiu a fost pusă la cale de către țăraniști, pentru ca acesta să participe la actul de la 23 August 1944 în calitate de șef al Partidului Comunist. Forțați de împrejurări - mașina în care se deplasau făcuse pană de cauciuc -, fugarii și însoțitorii lor, fruntași țăraniști din Gorj și Vâlcea, au stat ascunși în casa parohială a preotului Ioan Marina, viitorul patriarh Iustinian, până ce s-a remediat pana. Episodul

acesta a fost evocat la comemorarea patriarhului, de foști cola-

boratori ai preotului - un epitrop și câțiva membri ai consiliului pa-

rohial din acea vreme -, dar și descris în amănunțime de către I.P.S. Bartolomeu Anania în lucrarea sa „Amintiri despre Patriarhul Iustinian”, inclusă în antologia „Biserica în misiune. Patriarhia Română la ceas aniversar”, editată în anul 2005 de către Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române.

Pe la sfârșitul anilor '60, un zugrav năstrușnic l-a pictat pe Mărian Frântu pe unul dintre pereții MAT-ului din sat - cârciumă, cum ar veni -, călare pe un butoi și cu o halbă de bere înspumată în mână dreaptă, asemenea fiind de-a dreptul izbitoare. Captivat de personaj, Marinică, în monografia comunei sale pe care avea să o scrie peste ani și ani, a povestit cele relatate (și) aici și nu s-a lăsat până nu a găsit o poză de-a lui Mărian Frântu la urmașii acestuia, pe care a introdus-o în albumul anexat menționatei monografii. Poza în sine este fascinantă! Personajul, ca atare, trebuie să fi fost, în realitate, și mai și!...

Lucreția BERZINTU
(Israel)

Interviu

cu cineastul Marcu Simionovici

*Cineastul Marcu Simionovici s-a născut în România, iar de peste 30 de ani trăiește în Israel, la Rosh Haayin. După ieșirea sa din câmpul muncii, 21 ani producător și realizator de filme (documentare, de învățământ, educație sanitară), la Studioul Cinematografic „Alexandru Sahia” din București, și ceilalți 21 de ani producător, redactor și regizor de programe pentru preșcolari și filme documentare la Televiziunea Educativă din Tel Aviv, s-a încumetat, a scris și a publicat trei cărți. Prima apariție, „MALL”, Clusium, 2006, o carte, mărturie, despre sine și aspirațiile generației sale. O carte autobiografică, dar nu numai. Carte care se citește pe nerăsuflăte. Ca de altfel și celelalte două: „Noua Chină”, Clusium, 2008 - un fel de ghid, și „Adagio”, Tipografia Real S.R.L. București, 2010, - un mănunchi de scurte povestiri și reportaje. Toate semnate cu pseudonim!?! **MARK SIMON!***

L.B.: De ce Mark Simon? De ce „MALL”? De ce „Adagio”?

M.S.: În „Mall” există o explicație. În anii mei de început la „Sahia”, bunii mei colegi de generație, talentați, năzdrăvani și visători, m-au numit „Mark Simon-Băjbăietovici”! Mark Simon - „pragmatismul” american, și... Băjbăietovici - „revoluționarismul” sovietic! Evident, acum după anii trecuți de noi toți, așezarea în viață și adăugirile necesare, mai ales înțelepciune, am ales prima parte. E mai adevărat, ușor de citit... De altfel, nu de discutat prea mult. „MALL”, este o parabolă. Pe locul casei în care m-am născut, copilărit și trăit, Șos. Vitan din București, cartierul evreiesc Dudești, s-a ridicat și „triumfă”! ...un modern Mall. Citind cartea, fiecare va descoperi motivarea acestui credo. Chiar dacă lumea de astăzi, cu marile ei probleme, impune o reformă. Ea este de preferat... Revoluției... Comuniste! „Adagio” - este titlul uneia dintre povestirile acestei cărți.

L.B.: Ce ne puteți spune despre copilăria dumneavoastră? Ce amintiri deosebite aveți din acele vremuri, frumoase și mai puțin frumoase?

M.S.: A fost frumoasă, plină de joc și bucurii. Nu am trăit în îndestulare. Dar o cană cu lapte și cicoare, o felie de pâine cu unt și magiun, făcut de mama, o mâncare cu carne o dată, și chiar de două ori pe săptămână, mâncare de, din cartofi noi, mazăre verde proaspătă - pe care eram pus să o curăț eliberând-o din teacă - supă de fasole, iahnie și chiar spanac, o salată de roșii, ridichi de lună, ceapă verde, salată lăptuci, cartofi prăjiți, ouă ochiuri în tigaie și... fructe! M-am născut și am copilărit lângă o piață. Piața Vitan, despre care am scris. Au fost vremuri, nu fără complicații.

Ani mai buni între 1935 până către 1938, apoi prigoana împotriva noastră, a evreilor, anii 1939, 1940, 1941, ai războiului și holocaustului. Toate amintirile mele, din anii copilăriei, se înlanțuie într-un joc! Un fel de bățută a mingii - era făcută din cârpe îndesate în ciorapii de mătase ai mamei - reluată mereu și de-la-capăt, care ne făcea să uităm de tot și de toate. De masă și casă, de timpuri și răutăți... Am avut norocul să fiu dus de la vârsta de doi-trei ani la cinema! Tata, Rubin, fie-i amintirea binecuvântată, făcea pancartele pentru reclama filmelor, care se alipeau pe fațadele cinematografele. Iar noi, eu, fratele meu Hary, mama și tata, primeam „Bilete de favoare”! Și aveam acces gratuit la cinema. Așa i-am cunoscut pe Stan și Bran, pe Zorro, Chaplin, Pat și Patachon, Shiley Temple, Mickey Mouse, dar și pe Jean Gabin, Fred Astaire, Gary Cooper ș.a. De altfel, de la film, revenind acasă, continuam... să ne jucăm... De-a mama și de-a tata, de-a bunii și răii, de-a cowboii și bandiții, de-a marinarii și pirații..., de-a războiul!?

L.B.: Ce bucate delicioase vă plăceau la mama acasă? Cum vă petreceați Șabatul?

M.S.: De sărbători și de Șabat se pregăteau mâncăruri mai alese și se făceau prăjituri. De casă, cum altfel! Erau rodul dorinței de a marca sărbătoarea și al influențelor reciproce ale culturilor culinare. În curtea noastră, un rând de case cu un cat, despărțite de o curte lată de 2,5 m, pavată cu cărămizi, trăiam, laolaltă, 6 familii evreiești și două familii de români. Așa că vă rog să vă imaginați, miresmele atrăgătoare și aromele fripturilor, supelelor cu găluști sau cu tăiței făcuți în casă și a ciorbelor acrite cu borș de țărâțe și tratate cu leuștean, Kigel-ul pregătit pentru Șabat, sâr-

măluțele în foi de viță, sau cele în varză murată, gefilte fish, strudelul cu nuci, cu rahat, sau cu mac, răsucit în foi de plăcintă subțiri, făcute și întinse pe toată lățimea mesei, sau cozonacul cu nucă și stafide, crescut și bine rumenit... O simfonie culinară recepționată olfactiv și „gustată”, audiată de noi toți. Vecinii. Evrei și români!

De Șabat plecam cu mama în Cișmigiu. Un parc unic. Frumos, umbros, cu lacul unde se închiriau bărci, cu lebedele care îl patrulau, cu locul de joacă în care ne foloseam gălețușa și lopățica... și cu Buturuga, chioșcul de unde ni se cumpărau covrigei și eram convinși, certați, să ne ospătăm cu un pahar de lapte bătut... rece! Tata frecventa Sinagoga, Șilul lui Herșale Soihet de la piața Vitan. Unde se ruga pentru sănătatea lui și a familiei, pentru „parnasa” (slujbă, salariu), pentru pacea noastră a tuturor, pentru Rege, pentru țara noastră... România!

L.B.: La 21 ianuarie 1941, la Rebeliunea Legionară erai un copil de șase ani. Ce anume vă amintiți de atunci?

M.S.: Am scris în „Mall” despre acele zile. Vecinii noștri buni, Eremia Grunwald și Dobrița Șerbănescu, una dintre cele două familii de creștini din curtea noastră, i-au adăpostit pe părinți la ei. Au fost culcați sub patul lor. Eu și fratele meu am dormit la noi. Când au venit legionarii, Vetica, fata lui madam Șerbănescu, s-a postat în fața ușii noastre și le-a spus că acolo este casa ei. La noi în curte s-au spart geamurile, s-a dat foc. Eu și fratele meu Harry am dormit și nu am auzit ce se întâmpla! Dimineața, după ce ne-am trezit, am ieșit afară și am văzut ce dezastru a fost la noi în curte. Ieșind în stradă, am văzut cum se cărau mese, dulapuri și șifoniere ca niște sănii, pe ghețușul care se formase înspre zorii acelei zile. Din cauza distrugerilor, nu am mai putut locui acolo și ne-am mutat

temporar, la bunici, în strada Ion Ionescu de la Brad... Amintiri de coșmar. Dar și de lumina lăsată de vecinii mei, de care îmi voi aminti întotdeauna. Am scris mai pe larg în carte...

L.B.: Din timpul Pogromului de la Iași, din 29 iunie 1941, ce amintiri aveți?

M.S.: Fratele cel mare al mamei, Iancu Shvartz, scăpat viu de la Chestura Poliției din Iași, a scris părinților prin ce a trecut. Scrisoarea ne-a fost adusă de un subofițer al armatei române! Nu ne-a spus cum îl cheamă. Nu ne-a cerut nimic. A lăsat scrisoarea... și s-a dus... Am aflat cu adevărat ce s-a întâmplat la Iași, între 29 iunie și 6 iulie 1941, la o săptămână de la începerea războiului, abia în 1998, cu ocazia realizării filmărilor pentru documentarul „Pogromul de la Iași, între adevăr și minciună”! Scriu despre aceste dezvăluiri în noua mea carte, pe care sper să o pot preda spre publicare în acest an.

L.B.: Relatați-ne, vă rog, ceva din timpul celui de-al doilea război mondial, evenimente care v-au marcat viața de mai târziu. Cum v-au afectat legile rasiale adoptate în România sub conducerea antonesciană?

M.S.: Tata a făcut muncă obligatorie. Descărcări, încărcări, curățit de zăpadă în Gara Obor. A avut un mare noroc... La sfârșitul anului 1941, a fost mobilizat la muncă obligatorie, ca muncitor tipograf la ziarul Universul! Foarte mulți muncitori români erau pe front! Așa am beneficiat eu, copil evreu, în România participantă alături de Germania fascistă la război, pe care îl va pierde (!), de prezența lui tata... acasă! Și tot eu, copil evreu, atunci, când în toate țările axei fascismului îi exterminau pe coregionarii mei, am mers la școală! Am început cu clasa întâi primară, la Școala Evreiască numărul 10, băieți, din București, unde se învăța și în limba română, dar și în limba ebraică. Limba strămoșilor. Limba Bibliei! Știu cui datorăm acest drept! Dreptul de a merge la școală! Azi, unul din drepturile fundamentale ale omului! Federației Comunităților Evreiești din România, Rabinului Șef Alexandru Șafran, Av. Dr. W. Fliderman, Regelui Mihai, Reginei Mama Elena, ing. Blumenfeld, unul din specialiștii de marcă reținut de către colegii români la Ministerul Căilor Ferate Române, pentru tot ce au făcut, ca noi evreii români, aproximativ 4 sute de mii, să nu fim deportați și exterminați în lagărul pregătit pentru noi... și îndrăznesc a afirma... și conjuncturii create de desfășurarea nefavorabilă a războiului pe frontul din răsărit, poate, chiar și conducerii fasciste a țării!?! La 70 de ani, trecuți de atunci, azi septuagenar, mi se pare că sunt îndrituit să mulțumesc... Tuturor... Acelor români, rămași necunoscuți, care au contribuit, direct, dar și indirect, la salvarea noastră. A evreilor români! Cu voia domniilor voastre, le închin acestor ne-

cunoscuți, anonimi, „Drepti ai Popoarelor” din România, cărora le datorăm salvarea noastră, un Monument Virtual! E doar la modă!

L.B.: Unde ați învățat primii ani de școală? Dar mai târziu?

M.S.: Am început la Școala Primară pentru băieți nr. 10, în anul 1942, după care, la terminarea celor patru clase, am trecut, în 1946, la Gimnaziul evreiesc „Ciocanul”, ambele sub organizarea și supravegherea Comunității Evreiești. Au fost anii în care am progresat foarte mult, în care mi-am făcut numărați prieteni și am amintiri și aprecieri laudative despre dascăli și formatori de personalitate, așa cum îi socot pe profesorii de atunci. Din păcate, atmosfera de atunci s-a spulberat, odată cu Reforma Învățământului, făcută în 1948, după modelul nefast al Rusiei Sovietice!

L.B.: Ce carte ați citit prima oară?

M.S.: „Aventurile submarinului Dox” și, imediat, „Aventurile echipajului Dox”. Erau editate în fascicule și se schimbau între noi, cu repeziune! Apoi au fost cărțile de aventuri ale lui Edgar Wallace, dar și „Apărarea are cuvântul”, a lui Petre Bellu, și altele. Dar ceea ce este cu totul deosebit, eu am început să citesc... înainte de a merge la școală! Tata îmi aducea acasă ziarul Universul. Îl primea gratuit. Iar eu luam cunoștință și despre mersul războiului, și despre „rezolvarea problemei evreiești (SIC!) în România (deportările în Transnistria, pogromul de la Iași etc)” și despre filme care rula, ferepare cu numele celor căzuți pe front, mica publicitate, și tot ceea ce face din ziar... o lume! Această „implicare” și vizionarea „Jurnalelor Sonor, în colaborare cu UFA”, de la începutul rulării filmelor în cinematografe, Jurnale care ridicau în slăvi faptele de vitejie ale armatelor germane și române pe front, îl făceau pe copilul evreu, din mine, să aibă efluvii eroi-comice. Am scris cum ne jucam de-a războiul, atunci

când, reveniți acasă, de la cinema, ne fugăream în jurul mesei, având, și eu, și Harry, bătătorul de bătut covoare și vâtraiul drept arme, de ultimă... venerație...

L.B.: Ați avut modele de urmat?

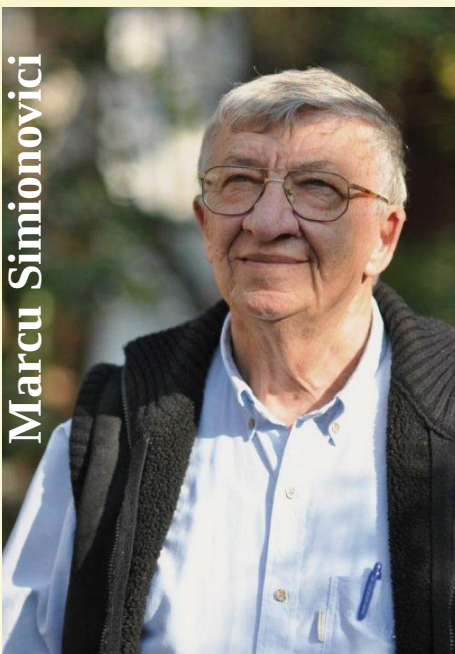
M.S.: Procesul cunoașterii începe imediat după naștere. De la prima sa încercare de a-i ști pe cei apropiați și de a cunoaște mediul său apropiat, copilul imită. Cunoaște, îndrăznesc să spun, prin imitarea unor gesturi, a unor sunete, inflexiuni ale glasului mamei, ta-tăului... și zâmbeste... și râde! Adică confirmă a fi om! Și eu am urmat un proces asemănător. Norocul meu a fost că pe lângă părinții mei și fratele - fie-le amintirea binecuvântată - vecinii mei, despre care am amintit mai sus, nu au avut, împreună, copii, și eu am fost cooperat și răsfățat de ei. Dl. Eremia mi-a zis „Ianczi”, m-a iubit, mi-a adus jucării - o mandolină cu care m-a fotografiat pe la 4 ani, un motociclist cu arc -, m-a dus la meciurile de fotbal, mi-a făcut o trotinetă cu rulmenți, cu care am plecat la plimbare prin București... Ei au fost primele mele modele. Erau „binele” și „bucuria”, drept modele. Apoi au fost învățătorul meu, dl. Blumenfeld, profesorii de la Școala Evreiască, de la „Ciocanul”, profesorul de sport Felix Pascal, regizorul al spectacolului de la Teatrul Barașeum, toți dascăli de care îmi amintesc până astăzi, și, bineînțeles, toți eroii din cărțile citite și cei din filmele văzute.

L.B.: La vârsta de 10 ani ați mers, împreună cu alți copii, în „colonia de vară”. Despre ce era vorba?

M.S.: Imediat după 23 august 1944, s-au înființat syndicatele și împreună cu aceste forme noi, socialiste, de organizare au luat ființă, în România, Economatele. Un asemenea Economat s-a înființat la Universul. Acesta ajuta salariații la procurarea alimentelor - țara trecea o perioadă foarte grea, lipsa de alimente, secetă, inflație - la obținerea lemnului de foc pentru încălzit etc. În 1945, prin Economatul de la Universul, am plecat împreună cu alți copii în colonia de vară de la Carmen Silva (Eforie Nord de mai târziu). A fost prima mea ieșire la mare! Nu o pot uita. A fost ceva feeric. Scriu, mai pe larg, în cartea mea, despre călătoria și „minunea” mării, care mi s-a ridicat dintr-odată în fața ochilor, la ieșirea din curba de dinaintea sosirii în gara (veche!) de la Constanța!

L.B.: Ce dascăli v-au intrat în suflet?

M.S.: Am fost un norocos. Au fost numeroși. Amintesc doar câțiva. Profesorul de Științe Naturale Ion Movileanu, care mi-a fost diriginte, la liceu, Profesorul de matematică I. Angelescu, Prof. de Educație Fizică Emil Jecu, Acad. Prof. Dr. Constantin Ionete, la specialitatea Economie Generală, Lector Adrian Vasiliu de la catedra de Sport, Prof.

Marcu Simionovici

Tamara Dobrin la Psihologie ș.a. Sunt conștient de schimbările, înnoirile, transformările pe care umanitatea - sunt un norocos participant - le trece. În această „mare trecere”, lăsăm fiecare câte ceva. Un semn, o pildă, o învățătură. Eu am rămas atașat, credincios, îndemnului primit de la părinți: a fi, a trăi „Un tze liebe, un tze God!” - Cu fața spre oameni și către Dumnezeu! Aceleași îndemnuri încerc să le insuflu și celor patru nepoți ai mei. Dar ei au lumea lor, orizonturile și legitățile acesteia, condiționările și țelurile vieții în viziunea schimbărilor, programate și experimentate „în direct”! Deși îmi este foarte greu să pot anticipa cum le va fi viața, care le vor fi legile care îi vor constrânge și care le vor fi normele morale ale conduitei de urmat, am încredere în capacitatea lor de a discerne ce este „bine”, „frumos” și „adevărat”. Din toată inima sper că vor ști să-și aleagă modelele de urmat. Și, totodată, cred că societatea trebuie să ajute la o „bună alegere” a acestor modele!

L.B.: Când ați învățat limba ebraică?

M.S.: Încă de la Școala primară, în timpul războiului, după cum am amintit, apoi la Liceul Evreiesc Ciocanul, și apoi între 1975-1977, la cursurile organizate la Comunitatea Evreilor din București.

L.B.: Ce puteți să ne spuneți despre familia Dv., despre cei care au avut vreo influență asupra formării Dumeavoastră?

M.S.: În MALL, am relatat despre originile mele evreiești. Despre familia mamei provenită de la Ștefănești și de la Iași, despre cea a tatălui tot din Iași. O familie numeroasă. Bunici, unchi și mătuși, numeroși veri și verișoare. În familia Schwartz au fost opt copii, în familia tatălui trei. Port numele Simionovici, după bunica Miriam, mama tatălui meu, care a fost căsătorită cu Avraham Solomon, bunicul dinspre tată, numai la rabinul din Iași, și nu la Starea Civilă. Din acest motiv, în actul de naștere al tatălui meu, Rubin, a fost scris: „...fiul lui natural (!) și al lui Miriam Simio-

novici”! Îl port și îl cinstesc dintotdeauna cu un adânc respect. Sunt căsătorit cu Rodica, medic, absolventă a facultății de Medicină din București și din Tel Aviv, specialist în Medicina Ocupațională, împreună fiind părinți ai lui Alona Ashkenazy și ai lui Aviv Simionovici. Ne-am cunoscut în decembrie 1959 și de atunci suntem împreună. Cei patru nepoți, Shir (15), Yaniv (13), Shachar (13) și Lior (10), ne-au cinstit cu titlul de mare onoare „Bunici”!

L.B.: Unde ați lucrat în România?

M.S.: Eu am absolvit, și sunt licențiat în științe economice. Mi-am început activitatea „în câmpul muncii”, în 1959, la Studioul Cinematografic „Alexandru Sahia”. La scurt timp, am fost numit Director de Film, la grupa întâi de Creație Film Documentar, atunci înființată. Aceasta s-a petrecut la începutul anului 1962. De fapt, o minirevoluție. România trecea atunci către o altă fază a evoluției ei „socialiste”! O desprindere din anchilozatul și dogmaticul model sovietic. M-am aflat printre tinerii, noii regizori, scenariști, redactori, formați la facultățile de profil, entuziaști și doritori de a se afirma. Noutățile și curente din lumea filmului, în general, și din domeniul filmului documentar, în special, ne-au impresionat și pe noi. A fost șansa mea. Am luat parte la această satisfacție, de a crea ceva mai adevărat, mai frumos, care să-l înalțe pe om. Să-l facă mai bun și util societății. Așa gândeam... Prins între aceste idealuri, laolaltă cu cei tineri amintiți, am început să citesc despre film, am vizionat, cu nesăț, tot ce ni se aducea la Cercul de Creație, și, așa, lucrând la realizarea filmelor - pregătirea producției, perioada de filmare, montajul și sonorizarea - m-am format ca cineast. De mare ajutor mi-au fost operatorii, creatori de imagine, de la Sahia. Constantin Ionescu-Tonciu, Sergiu Ioan Husum, Tiberiu Olasz, Willy Goldgraber, Dumitru Gheorghe, Doru Segal, de la care am învățat enorm. Adică „Meserie!”. Iar regizorii Erich Nussbaum, Alexandru Bo-

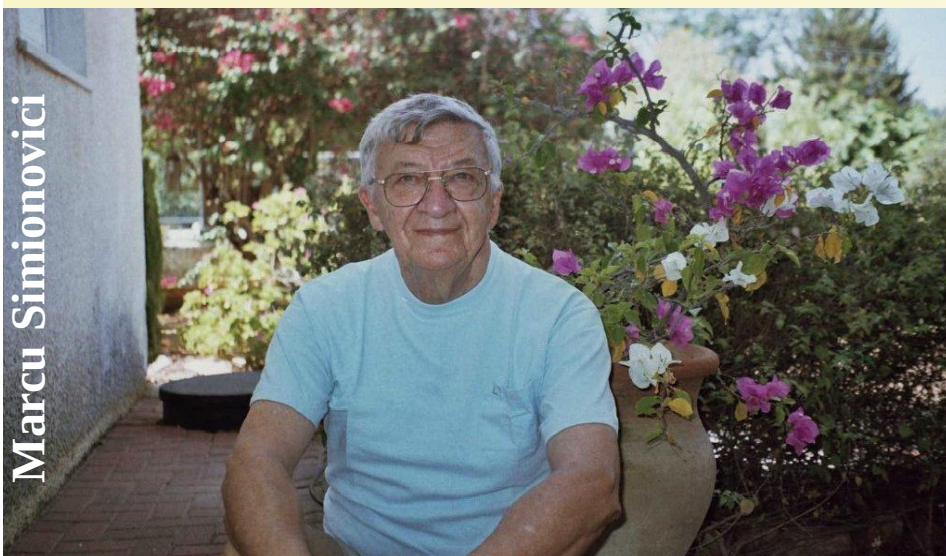
iangiu, Gheorghe Horvat, Slavomir Popovici, Jean Petrovici, Mircea Săucan, cu care am avut onoarea de a colabora, îi pot considera „maestrii” împlinirii mele. Profesional și nu mai puțin uman deopotrivă. Fie-le amintirea binecuvântată!

L.B.: Care a fost primul film produs de dumneavoastră?

M.S.: Primul film produs de mine a fost „Lanternă cu amintiri”, în regia maestrului Jean Georgescu. A fost primul film „de montaj”, de metraj mediu realizat în România. A fost o premieră. Se făcea o istorie a filmului românesc de la „Războiul de independență”, trecând prin „Bing Bang”, „Stroe și Vasilache”, „Țigăngușa de la iatac”, până la „O noapte furtunoasă”, film de marcă realizat de Jean Georgescu, în 1943. Lucrând cu maestrul Jean Georgescu, student a lui Renee Clair, am înțeles, ce înseamnă, a te implica, ideatic și emoțional, în creația cinematografică. Și... să nu uit? Ce înseamnă profesionalism! Am dat câteva amănunte în „Mall”!

L.B.: Ce amintiri aveți din cariera dumneavoastră de cineast?

M.S.: Evident, numeroase. Am lucrat 21 de ani la Sahia. Până în 1980, când am emigrat în Israel. Întâi, m-au marcat zbuciumul interior, chinul creației, așa cum l-am observat la tinerii regizori Slavomir Popovici, Erich Nussbaum, cu care am colaborat. Apoi, curajul lui Alexandru Boiangiu, care milita pentru adevăr în filmul de anchetă și documentar. Intransigența lui Jean Petrovici pentru păstrarea, curată și la o înaltă ținută, artistică și culturală, a moștenirii artei populare românești. Inovația de mijloace artistice și înnoirile de limbaj cinematografic la filmele lui Mircea Săucan. Perseverența lui Pavel Constantinescu în realizarea tematică a ciclului de filme despre Brâncuși. Să pregătești, cu minuțiozitate, cu un grad extrem de profesionalitate, o perioadă de filmare, de 18 zile, în Țara Hațegului, să ajungi acolo, cu o echipă numeroasă, cu aproape tot utilajul solicitat, pentru care „te-ai bătut”, ca să-l obții, și să nu poți filma!?! Pentru că soarele „era orb”! 15 zile un nor n-a vrut să se miște!?! Noi cei care dorim arzător să spunem semenilor noștri că este bine, frumos și omenesc să ne iubim țara și pe cei de-un leat cu noi, nu putem la ora proiecției, transmiterii filmului, să invocăm scuze! Am reușit în anii lucrați, în România, dar și aici, în Israel, să realizez un număr important de filme și programe de televiziune, care au reușit să emoționeze, să convingă... să placă! De aceea mă simt „bogat”! Și subscriu la cele scrise de Octavian Paler: „Doamne, ca părinte, care ar fi câteva dintre lecțiile de viață pe care ai dori să le învețe copiii tăi? ...să învețe că un om bogat nu este acela care are cel mai mult, ci acela care are nevoie de

Marcu Simionovici

cel mai puțin!”

L.B.: Prin ce anume, se caracterizau producțiile dumneavoastră?

M.S.: La studioul Sahia, se realiza un număr important de filme destinate propagandei socialismului. Eu nu am fost membru de partid. La filmele la care am colaborat, ca producător, m-am străduit să-i pun pe realizatori în condițiile cele mai optime, pentru obținerea obiectivelor acestora. Uneori, cu naivitate, încercam să accentuăm latura umană a unui proces în derulare. Să eludăm latura angajamentului, a sarcinii de partid, așa cum era exprimată în directivele secției de propagandă. Am amintit, în „Mall”, de combina „Gloria”, pusă de mine să traverseze cadrul, de două ori, odată de la stânga la dreapta, și a doua oară de la dreapta la stânga, în filmul „O boală vindecabilă”! Pe ideea „gloria vine, gloria se duce!” Adunați, laolaltă, culoarea ei roșie și titlul filmului... Majoritatea filmelor realizate de mine, în colaborare, dar mai ales cele făcute singur, erau comenzi. Filme utilitare, cu un circuit mai restrâns. Filme de protecție a muncii, de reclamă turistică, de învățământ și de educație sanitară. Aceste filme „scăpau” de rigoarea și controlul partidului comunist. Aveam ceva mai multă libertate. Și de exprimage, și de creație. La un asemenea film, mi-am permis să pun un personaj să spună despre un responsabil cu protecția muncii... „prins cu urmărirea și respectarea normelor de protecția muncii... și cu alte importante (!) sarcini, acesta nu și-a făcut datoria!?” Era vorba despre secretarul de partid dintr-un combinat chimic...

L.B.: Despre colegii din industria cinematografică ce ne puteți spune?

M.S.: S-a spus, pe bună dreptate, de Școala de film documentar de la Sahia! Aceea schimbare de la începuturi, în 1962, promoția de regizori tineri, dornici de afirmare, curente noi din lumea filmului și senzația de o mare libertate, în afirmații și în creație, au fost laolaltă o platformă de lansare. Filmele realizate atunci, „Un petec de hîrtie” (T. Mesaroș - W. Goldgraber), „Casa noastră ca o floare” (A. Boiangiu - W. Goldgraber), „Ciucurencu” (E. Nussbaum - C. Ionescu), „Pretutindeni muncesc oameni” (J. Petrovici - Sergiu Husum), „O completare despre litoral” (E. Nussbaum - C. Ionescu), „Stuful” (T. Mesaroș - W. Goldgraber), „Uzina” (S. Popovici - C. Ionescu), „Sonda” (A. Sârbu - T. Olasz), „Gara” (G. Barta - T. Olasz), „George Georgescu” (Paul Barbăneagră - Sergiu Husum), „4000 de trepte sore cer” (G. Horvat - P. Gheorghe), „Io Ștefan Voievod ctitor...” (S. Popovici - D. Segal), „Memoria trandafirului” (Sergiu Nicolaescu, regie și imagine), sunt numai câteva dintre acele filme de excepție, premiate și bine primite de spectatori.

Dar la Sahia a luat ființă, tot atunci, o importantă Secție de Film Științific. Îmi permit să amintesc, aici, numai câteva din filmele de mare valoare realizate în acei ani: «Sub aripa vulturului», «Histria Heracleea și lebedele», «Delta necunoscută» și «Sturionii se pescuiesc pe furtună» în regia lui Ion Bostan; «Elementul 14 siliciu», «Din știință izvorăsc lumini», «Statornicie» și «Porțile luminii» în regia lui Mircea Popescu; «Povestiri din lumea Mării Negre», «Temă cu variațiuni», «Efemere» și «Găzele deltei» în regia lui Dona Barta; «Proiecte», «Plasma», «Spre adâncurile celei» și «Unelte gândirii» în regia lui Alexandru Sîrbu; «Bariera albă», «Febra aftoasă», «Patentele naturii» și «Componenta gamma» în regia lui Doru Cheșu; «Noi și soarele», «Podul peste timp», «Unelte gândirii» și «Ceasornicul universului» în regia lui Zoltan Terner.

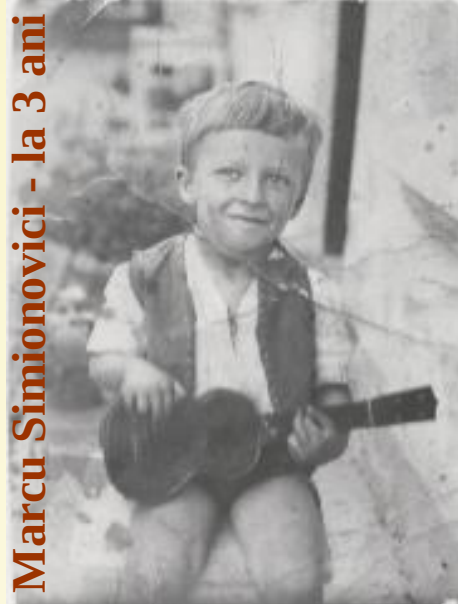
Atât la noi la Sahia, dar mai ales la Studioul Cinematografic București, de la Buftea, s-au realizat filme artistice de lung metraj de o mare valoare artistică. Din păcate, la începutul anilor '70, s-a strâns șurubul și o perioadă grea, de amărăciune, marasm și imposibilitate de a respira, ne-a lovit pe toți. Dacă la începuturi priveghii culturii erau muncitori recalificați în cenzori, apoi au fost puși să oprească chiar intelectuali, poeți (!?!). A urmat o perioadă de exacerbare a național comunismului, care și-a găsit realizatorii și filmele, pe măsură!

L.B.: Când ați venit în Israel? Cum a fost adaptarea?

M.S.: Am amintit că am venit, ca „olimi hadașimi”, în 1980. Știam ceva limba ebraică. Însă nu suficient. Am avut șansa de a putea continua în profesiunea mea de cineast. Am fost primit ca asistent de producție și regie la Televiziunea Educativă din Tel Aviv. Am lucrat, la început, 3 ani la regia de dublaj a filmelor de animație pentru preșcolari. La venirea mea am găsit un perete întreg cu filme de animație,

de câte 3-5 minute, cumpărate de televiziune, pe care cel de dinaintea mea a atârnat, cu un nedisimulat dispreț, o foaie pe care a scris: GARBAGE! (GUNOI!) Nu se găsisse un slot, un loc într-un program pentru cei mici, pentru a fi valorificate! Aceste filme de animație trebuiau dublate în limba ebraică - cei mici, 2-5 ani, nu știu încă a citi - apoi incluse în ceva! Erau și vechi! Uzate moral! Ei bine, eu, ole-ul hadaș, le-am trezit la viață! Am creat un program în care am reunit 4 asemenea filme, le-am conceput un „Opening song” - o deschidere de 1,20 minute, de animație originală, am adăugat la sfârșit genericul, pe muzica de la început, am montat la cut-to-cut filmele de animație dublate în ebraică și am realizat un program de 25 minute! În anii lucrați la Televiziunea Educativă am semnat regia a 360 asemenea programe, pe care le-am numit „Rachevet Hahaftaot” - Trenulețul Surprizelor. A fost primul meu „Baby”! Au urmat anii, nu ușori, de muncă asiduă. Cum numai un profesionist, format la școala muncii din România, o poate face. O spun, încercând a nu renunța la modestie. La noi, la televiziune, s-a inventat expresia „taasiat hakolnoa șel ghil harah”! Adică „industria filmului de la vârsta preșcolară”! Și aceasta mulțumită mie! Eu nu cred că am făcut mai mult decât trebuia să fac! Dar, eram tot timpul îngândurat... „oare îmi vor mai prelungi contractul de muncă?” Nu am fost întotdeauna acceptat (!) sau așa mi se părea? Oare, noi emigranții (olimii), suntem doriți? Și deși știam că așa se întâmplă și aiurea, localnicii aveau dreptate când, în replică, mi se spunea... „știi câtă hara (rahat) am mâncat eu până mi s-a dat să fac un mic item (secvență) la un program tv.”; „știi în câte războaie am luptat?”; „știi...?”; „și mai știi?” Da, știam că dreptatea era de partea lor, și am continuat să muncesc, lăsând în arhiva Televiziunii Educativă din Tel Aviv, Israel, un număr impresionant de programe pentru preșcolari: Trenul Surprizelor; Fluturile Simpatice (Parpar Nehmad); serialele de animație adaptate în ebraică Ha Lev (Cuore), Vrajitorul din Oz, Regele Babar, Dimi pe urmele marilor descoperiri, și încă multe altele. Mi-am încheiat activitatea la Televiziunea Educativă din Israel, fiind redactorul și producătorul serialului despre Holocaustul evreilor din România. Cele șase filme semnate de mine și Z. Terner au fost o premieră, care ne-au adus mulțumiri din partea supraviețuitorilor, aprecieri și... numeroase Premii! Toate aceste programe și filme au avut câteva transmițeri și reprogramări! Cum am mai spus, sper să pot duce la bun sfârșit cartea despre această etapă israeliană din viața mea.

L.B.: Ce se întâmpla cu creațiile celor care emigrau din România? Aici, mă refer la cinești.

Marcu Simionovici - la 3 ani

M.S.: În România există Arhiva Națională de Filme. O instituție cu un înalt grad de profesionalism. În anii mei românești, am cunoscut pe câțiva dintre profesioniștii de acolo. Întâi pe Dumitru Fernoagă, directorul de atunci, fost coleg de facultate, și apoi devenit Director de Casă de Filme. Am cunoscut două dintre cele mai bune redactoare de acolo, Aura Puran și Ada Pistiner, devenită un foarte valoros regizor de film. Adevărați profesioniști care știau importanța fără-de-preț a materialului filmat și modul său optim de păstrare. Schimbările petrecute în timpul vieții noastre, în domeniul captării imaginii, tehnicii și tehnologiei, și, mai ales, modul de conservare al acestora, necesită adaptări costisitoare. Nu știu care este situația azi. Toate filmele produse de noi la Studioul Sahia se depuneau, prin lege, spre păstrare la Arhiva Națională de Filme de la Jilava. Am știut de unele acte de intervenție neculturală - mă exprim cu retenție -, cum a fost ștergerea numelui lui Andrei Călărășu de pe genericele filmelor regizate de el, la reproiecția lor în cinematografe. Act nu numai necultural, dar și ilegal! Dar și de arderea negativului filmului „Bancnota de o sută de lei”, regizat de Mircea Săucan, din ordinul Elenei Ceaușescu?! Nu pot nici măcar comenta...

L.B.: Cum vedeți cinematografia românească în comparație cu cea israeliană?

M.S.: Așerviarea ideologică și lipsa perspectivei artistice și de creație, din timpul comunismului, au dus la izolare în lumea filmului din anii 50-90 ai secolului trecut. Totuși, cinematografia românească a înregistrat un număr important de succese și pe plan intern, cât și internațional. Amintesc, doar, de „Pădurea spânzuraților”, regia Liviu Ciulei, „Scurtă istorie”, în regia lui Ion Popescu-Gopo, și „Cântecele renașterii”, în regia lui Mirela Ilișiu, premiate cu „Palme d'Or” la Cannes. Cu toate minusurile, în timpul regimului comunist s-a creat în România, cu adevărat, o industrie cinematografică! Aceasta era pusă la punct cu norme de tehnologie, și „fabricație” corespunzătoare, și încadrată cu forță de muncă foarte calificată! Acestea trebuiau păstrate după 1989! Nu știu ce s-a întâmplat după revoluție. Ceea ce știu, și mă bucur, este că astăzi există un număr de tineri realizatori de mare valoare, ale căror producții nu numai că participă la festivaluri și competiții internaționale, dar își adjudecă și importante premii. Mai știu că există și un nucleu de tehnicieni și specialiști de valoare în toate specialitățile producției cinematografice: imagine, sunet, iluminare, post producție.

În ultimul deceniu, să zicem în mileniul trei (!), asist la un reviriment al cinematografiei israeliene. Numeroase filme bune și foarte bune, o tematică care cuprinde și subiecte

din actualitatea noastră, complexă, de pace și război, conflicte interetnice, dar și de poziție în societate, istoria Israelului, subiecte biblice etc. Recent, filmul israelian „Hearat șulaim” - O remarcă fără importanță - vă rog să-mi iertați îndrăzneala traducerii, a obținut un important premiu pentru scenariu la recentul încheiat Festival anual de la Cannes. Subiectul - o dispută pe un text biblic, între tatăl și fiul. Amândoi cercetători ai scriselor celor sfinte!

L.B.: Mai vizitați România? Cum o vedeți azi?

M.S.: În cartea Adagio, am inclus 6 reportaje despre vizita mea în România, în 2006. Vedeți, România este pentru mine țara mea de origine. Străbătută de mine, în tinerețe, și la maturitate. Ea este aceeași, pentru că regăsesc acolo și peisajul, cu toate schimbările aduse de ani și de timpuri, dar mai ales oamenii, pe care i-am apreciat și iubit. Ea este și limba mea maternă. Ea continuă să coexiste, bine și în armonie cu limba mea nouă. Limba ebraică. Funcția acestor două limbi este pentru mine aceeași! O dovadă! A existenței peste timp. A graiului în care s-a comunicat dintotdeauna în România și în Transilvania - este cazul limbii române și în teritoriul nostru, Israelul din antichitate, și în cel de azi - este cazul limbii ebraice! Fac adesea vizite în România. Îmi permit o sesiune de teatru, de filarmonică, de noi cărți, și de plimbat. Mă străduiesc să simt pulsul străzii, al călătoriei cu tramvaiul, troleibuzul, autobuzul, trenul! Pe mine mă umanizează! Mă fac că nu aud ceea ce nu-mi place. Nu vreau să văd ceea ce a urât Bucureștiul meu. Mă bucur de bucatele pe care le-am îndrăgit. Imi plac diminețile de vară. Mă duc în piață la Obor să privesc legumele și fructele... Mă întristează disperarea oamenilor de bine, a cărturarilor, care sunt cuprinși de o stare de non-combat! Viața este ceva foarte greu din care nimeni nu iese întreg. Viu. Dar... „Fără dar și poate”, cum m-am pus la curent din cele reamintite de Ileana Vulpescu, dacă nu voi, oamenii de cultură, purtători ai salvării din căderea în uitare și nimic, nu vă veți ambiționa să duceți mai departe stindardul rămănerii în istorie, alături de lumea civilizată, în care sincer doriți să fiți, cine alții să o facă pentru voi! Abandonul nu este o soluție. Nu renunțați la activism. Democrația nu aduce singură reușita! Trebuie, neîncetat, ca voi să vă faceți auzite chemările pentru adevăr, să găsiți mijloacele ca vocea voastră să fie auzită la marea masă de votanți, care vor decide la alegeri. Eu nu cunosc altceva mai bun decât democrația parlamentară. Și încă ceva. Încă nu s-a definit „cel mai rău!” Poate fi și mai rău! Opriți-l! Vegheați!

L.B.: Nu demult ați devenit membru al Asociației Scriitorilor Israelieni de Limba Română. Felicitări! Cum vă simțiți? Cum apreciați activitatea acestei asociații?

M.S.: Mă simt onorat. Sunt și membru al Aso-

ciației Ziariștilor din Israel. Activitatea Asociației Scriitorilor din Israel a fost, cel puțin până nu demult, o reușită. Au fost seri literare, s-au făcut prezentări de cărți, întruniri comemorative etc. Din păcate, noi am trecut o grea pierdere prin trecerea în neființă a lui Shaul Carmel, Președintele Asociației. Shaul Carmel a fost un poet de o mare expresivitate, sensibil și talentat făurar de metafore și alegorii, un combatant de marcă pe frontul exprimării libere al drepturilor noastre, al scrisului pe românește. Shaul a fost și un neobosit organizator și îndrumător. Îi vom resimți lipsa. Noi cei care mai scriem pe românește, aici în Israel, ne împușinăm. Nu numai că ne ocupăm, dincolo de travaliul important al scrisului, și cu redactarea, corectura, tiparul (!), dar și cu activitatea de difuzor voluntar de carte...

L.B.: Cum au fost „primite”, semnalate, cărțile pe care le-ați scris?

M.S.: „Mall” a avut cronici și foarte bune, elogioase, și critici. Acestea din urmă, nu întotdeauna „cinstite”! Profesional vorbind. Pe unii colegi i-a deranjat, supărat primirea făcută cărții. Au fost critici sau neînțelegeri, ca de pildă: „...de ce ai semnat cu pseudonim?”, „...de ce ai scris cartea la persoana a treia?”. Este dreptul fiecăruia să aducă asemenea critici. În replică, am spus că scrisul la persoana a treia este o convenție și că Prof. Paul Schveigher, filolog de profesie, a apreciat această abordare... Alții au scris o cronică, destul de elogioasă, reducând cartea la perioada copilăriei descrisă în carte... care reprezintă o mică parte din materia, bogată, descrisă de mine! Totuși... Sau... „de ce elogiezi filmele și oamenii, creatorii, de la Sahia?”, „era o instituție de propagandă comunistă?”. De parcă eu nu știam! Nu a ajutat să spun că asta este părerea mea! Că este părerea mea de specialist! Că eu n-am fost membru de partid! Așa cum au fost ei! Că entuziasmul nostru, acei tineri, de atunci, din anii deceniului 7 al secolului trecut, era dat de convingerea, sinceră, că se poate construi o societate mai dreaptă, mai bună și mai frumoasă, neocolind adevărul!

Critica de specialitate este prezentă, uneori, în paginile „Jurnalului săptămânii”, apariție săptămânală în limba română din Israel. Ea este tot ce doriți, numai făuritoare de școală în ale scrisului nu este! Poate că așa și trebuie, când noi, care mai scriem, suntem tinere speranțe, aproape toți trecuți de 70 de ani!

L.B.: La ce lucrați în prezent? Ce proiecte aveți pentru viitor?

M.S.: Lucrez la cartea care cuprinde episoade din cea de a doua parte activă a vieții mele. Din Israel. O depunere de mărturie... la curtea cu juri! Viitorii mei cititori. Sper să o pot preda editurii până la finele acestui an. Și, dacă voi reuși, voi încerca să adun, laolaltă, un nou mănunchi de mici povestiri.

Mihai BATOĞ-BUJENIȚĂ

Neștiutul sfârșit al unei povești vechi

Aflăm, dintr-o scriere devenită între timp clasică, precum că, acum mai bine de cinci sute de ani, era un Vodă care avea un fel de ministru de finanțe, denumit, conform protocolului curții, Mare Vornic.

Vodă era un tip foarte simpatic, ocupat mai tot timpul cu războaiele, vânătoria, sforăriile politice, chefanele rituale, tăvălirea muierilor și, foarte important, descăpățănarea boierilor. Această ultimă activitate fiind foarte apreciată de norod sau prostime, cum i se spunea atunci poporu-

lui. În schimb, finanțistul, Moțoc pe numele lui, ce să mai vorbim!? Iubit și atunci exact ca în vremurile noastre, pentru abilitatea și încăpățănarea cu care inventa tot felul de taxe și biruri, culese de niște indivizi extrem de antipatici, numiți zapcii (echivalentul agenților fiscali din aceste fericite timpuri pe care le trăim).

Într-una din zile, cocoțați pe meterezele cetății de scaun, Vodă și Vornicul deschiseră o dezbatere pe tema: „Mulți dar proști și invers. Argumente pro și contra”. La colocviu participa, cu mult entuziasm, larmă și unelte multifuncționale, precum băte, coase, furci sau pari, norodul, cam scos din fire de apucăturile necioplite ale Vornicului. Făcea o larmă îngrozitoare și folosea expresii destul de vulgare, însă fiind ei la baza zidurilor și sub privirile lefegiilor care-l păzeau pe Vodă, nu părea prea periculos.

Numai că, după câteva minute, enervat peste măsură de argumentația cam șubredă a Vornicu-

lui, Vodă decise să-l trimită pe teren să afle adevărul. Prin urmare, îi dădu un impuls inițial și omul trăi pentru scurt timp plăcerea unui zbor lin prin mijloace proprii. Din nefericire, lipsit de antrenament, ateriză foarte prost, în mijlocul mulțimii iar aceasta, cu același entuziasm atât de caracteristic îl făcu fâșii. Apoi, prostimea, plină de mândrie și cu pieptul umflat de bravură, îi ridică osanale bunului Vodă și plecă către casă cu, evident, ocolul de rigoare pe la crășmă pentru întocmirea cronicilor atât de necesare istoriei.

Mulțumit de rezultatele debaterii, Vodă se felicita pentru înțelepciunea sa. În fond, scăpase și de sâcăielile Vornicului, care se tot lamenta că nu mai are pe ce pune biruri dar, plin de chibzuință, profitase de spectacol și nici nu ridicase, nici nu scăzuse vreun bir. Iar poporul plecase ferm convins că de acum, în urma măsurilor luate, o s-o ducă mai ceva ca-n Paradis. În fond, asta

era cel mai important! Fericirea poporului! Așadar, era slăvit și iubit și avea cu ce să plătească solia care sosea peste trei zile de la Înalta Poartă. Ba, chiar îi mai rămânea ceva și pentru a cumpăra niște giuvaericele de la Stambul ca să-l mituiască pe Marele Vizir, un nesătul care-i cam purta sâmbetele.

- Ehehe, bună treabă am mai făcut și astăzi pentru dragul meu norod, șopti Vodă, coborând scările și intrând lejer în istorie sub formă de statui, străzi sau nume de cartier.

Culmea, și vornicul Moțoc a intrat în istorie socotit fiind un mare fraier care a dat consistență sintagmei: să mori cu dreptatea de partea ta! Era atât de prost încât habar nu avea că asta, dreptatea, este o chestiune de interpretare și nimeni nu are nevoie de ea.

Misiunea

Marea sărbătoare a Zilei Muncii fusese, ca de obicei, un adevărat triumf. O maree de bere, țuici, șprîțuri, mici, cârnați și fleici la grătar, manele, mame disperate că le dispăruseră pruncii în mulțime, tați cu burțile peste bermude, râgâind sonor, extrem de mândri și fericiți, scandaluri și înjurături, pumni, bastoane de la poliție, răgete, ochi vineți, un tsunami (hai, că se poartă!) de pungi și resturi, câini și cerșetori cu stocul făcut pentru câteva zile, în fine, totul așa cu cere datina moștenită și respectată cu strictețe din moși strămoși.

Domnul Țonel Czep, fost miner, acum disponibilizat, extrem de fericit, îngânând melodia: *Dujamnii mă dujmănește*, într-un stil foarte personalizat, se îndrepta (termenul este extrem de relativ) către locuința sa de vară, evitând contactele brutale cu gardurile. Era foarte eficient ajutat de bunul său prieten

Șprîț, ființă absolut anormală, întrucât nu putea picătură de alcool în gură și nici nu fuma. Spre mare mirarea noastră, era devotat și credincios prietenului său, de la care nu aștepta, evident, nici o răsplată. Prin urmare, era, normal, un câine. Unul mare, lăptos, mult mai curat decât domnul Țonel și cu o privire suspect de inteligentă. Prin comparație cu specia de referință.

Pomenile obținute în această zi îi dădeau, numai omului desigur, iluzia că viața este frumoasă, iar mâine va avea ce mânca, buzunarele îi erau pline de produse căpătate sau șterpelite, plus câteva sticle în care mai era ba un rest de bere, ba ceva vin tulbure, sau chiar renumitul carcalete, deci, trăsceau cu sirop. Cum să nu fii optimist în asemenea condiții!? Mai ales când, în curtea fostei fa-

brici de șuruburi, te așteaptă cele două cutii de carton în care ai amenajat habitatul. Adică un fel de confort trei din blocurile de beton, dar mult mai aerisit și cu vaste posibilități de a conversa pe timpul nopții cu dragul de Șprîț. Un excelent ascultător, spre deosebire de nevastă, soacră sau, de ce să nu o spunem, chiar copii.

Însă, la unul din virajele scurte executate pentru a evita șanțul, în fața lui Țonel apărură o namilă cu armură neagră și un fel de mantie deasupra, iar la brâu cu o spadă îngrijorător de lucitoare.

Un fior rece fugări fără drept de apel aburii benefici ai băuturii, iar prin capul golit de sânge al nefericitului Țonel trecu umbra unui gând:

- Am belit-o! Le-a dat presarilor uniformă

Boris MEHR

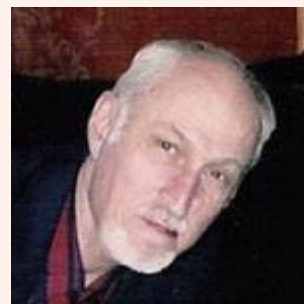
Nimeni nu-i profet

Nimeni nu-i profet în țara lui,
 Chiar de-i în Vaslui, în Covurlui,
 m-ați iubit, apoi iubirile s-au dus,
 ca Fugara din romanul lui M. Proust,
 nu scriu simplu,
 nici prea complicat,
 nici izvorul nu e nesecat,
 sângerez în taină asta știu,
 cui, ce-i pasă?
 Moartea nu-știu-cui?
 Altul vine, înfloreste ca un pom,
 Oameni suntem, unii mor în somn,
 Alții dintr-o vorbă, de cuțit,
 mi-e rușine să vă spun că v-am iubit.

Ai fost suspendat,
 îmi spune prietenul,
 Mă simt ca un aerostat plecat
 în explorări importante,
 Îmi vin semnale de la Pasărea Măiastră,
 De la diverse stele căzătoare,
 Un cotoi miaună jos cuvinte mieroase,
 Cotoiul este Bulgakov în haine de gală,
 Plutesc și nu-mi gădesc pixul,
 al naibii pix,
 Un fix cu bilă.

Adio sau la revedere

Erau doi prieteni,
 Unul Adio, altul Larevedere,
 Făceam cu ei schimb de piepteni,
 Lafkadio, zicea unul, Belvedere, altul,
 Și-ndată se relua discuția,
 la cuțite și la pahare,
 după naufragiu apăreau broscuțele,
 dar domina un lup de mare.
 Ce este prostia asta?
 Întreba unul cu barba deasă,
 Părea că-i crește din țeastă, din carne,
 Mă prinde febra când știu că-i cu coarne,
 Ba are și coadă, te trage și-n țepă,
 Lumea e plină de bacterii și apă,
 Lătratu-n pustiu nu ajută pe nimeni,
 Sunt un poem, îmi șoptește Aldine,
 Aldine era comandant în Sardinia,
 În uniformă semăna cu mătușa,
 Cea care tușește sub ușă,
 Popor ține frâiele-n puternica-i mână,
 Iar mână e lungă și strâmbă și brânză.
 Fugi, cireadă, strigă Heracles,
 Are o mie o sută șperakle,
 Nici o culoare nu va rămâne,
 Dacă dau eu cu bomba de lână.
 Neșovăind înaintezi și cânti,
 Deasupra unei mări de câlți.
 Am scăpat de toate, în copilărie,
 Ce spun aici este doar o sclipire
 Din memoria celui cu boli alzheimerice,
 Cine-a văzut cele două Americi?

A ierta

O victorie inexplicabilă,
 Omul devine zeu,
 Ierți, otrava devine miere,
 Cuțitul - biberon,
 Blestemul - cântec de leagăn.
 Ești un zeu.
 Ei și?

Se spune că unii au fost puși,
 Nevinovați, pe scaunul electric.
 Ce au făcut ei?
 S-au scuturat, au scos nițel fum,
 Au trosnit și sufletul lor electrizat
 s-a dus la Domnul.
 Întrebare - ai fost poet?
 Da, spune timid sufletul.
 Nu ai fost, șoptește un înger
 Mai răutăcios. V-ați mâncat
 Unii pe alții ca niște rechini.
 Sufletul s-a dat deoparte,
 știm noi ce face el acum?

noastră și sabie în loc de pulan! Acu' în loc de bătaie, să vezi că ne taie capu'! Mămulicăăă!

- Fiu al creației, auzi el în moalele capului o voce stranie cu rezonanțe metalice, dar blândă, nu te teme! Eu nu sunt polițist! Sunt Mihail, Arhanghelul, și sunt venit pentru a-mi împlini misiunea... În fiecare mileniu, mă rog, mileniul vostru, trebuie să aleg un muritor pentru a-l aduce în lumina cunoașterii, să-i dau harul ei și puterea de a o suporta, pentru ca neamul său să fie printre cei aleși, iar el înainte-mergătorul credinței și al luminii cerești. Priceputu-m-ai!?

- Olioio, bre, nea Arhanghelică, ce mă speriași, breee! Cre'am că mă spinteci cu spanga aia și mi se făcu pielea ca dă găină, breee! Dă o țigare' să-mi reviu, da' bagă una așa mai meseriașă că văd că ești în bulan!

Mantia neagră a uriașului foșni nervos, iar vocea metalică se făcu din nou auzită, parcă mai apăsător:

- Ființă, eu nu fac daruri de nici un fel, mai ales din aceste ispite care te duc pe calea pierzaniei! Spune! Primești, au nu, harul cunoașterii?!

- Șefu' să mor io, dacă nu dai o țigare dă

măcar un ban ca să am mâine d-o pâine și d'o bere să mă dreg, nu vreau să fiu deloc ales, sau cum ziceai mata cu mersul acela, că-i periculos, bre! Păi, la meseria asta, dacă ieși în frunte, ori te taie concurența, ori te sparg polițistii să le dai dreptul, ori îți ia invidioșii gății. Așa că, mersi, io stau cuminte-n banca mea că, hai să-ți spui drept, mă doare-n pardon dă espresie, dă popor și dă alte vrăjeli!

Armura arhanghelului întră în trepidaj, iar sabia începu să sclipească periculos în lumina lunii. Vocea zbârâni și ea încinsă:

- Nevrednic ești, iară timpul meu deja s-a scurs! Da-voi, dară harul acestei fapturi cu adevărat inteligente!

Șpriț scheună ușor a recunoștință. Mantia neagră precum hăurile universului se transformă în două aripi uriașe și Arhanghelul se ridică în văzduh despicând ca o torță noaptea adâncă.

- Bă, tăticu' le dădu la polițai și mașină de zburat! Acu' nu mai avem scăpare, fraților, gândi, destul de imprudent domnul Țonel.

Un fulger albastru îi căzu la picioare și vocea aceea metalică îl trăsni în moalele capului:

- Ți-am spus nevrednice că nu sunt poli-

tist, sunt Mihail, Comandantul Legiunilor, idiotule! Te voi lăsa în grija Fratelui meu Întunecat, doar el te va putea lămurii!

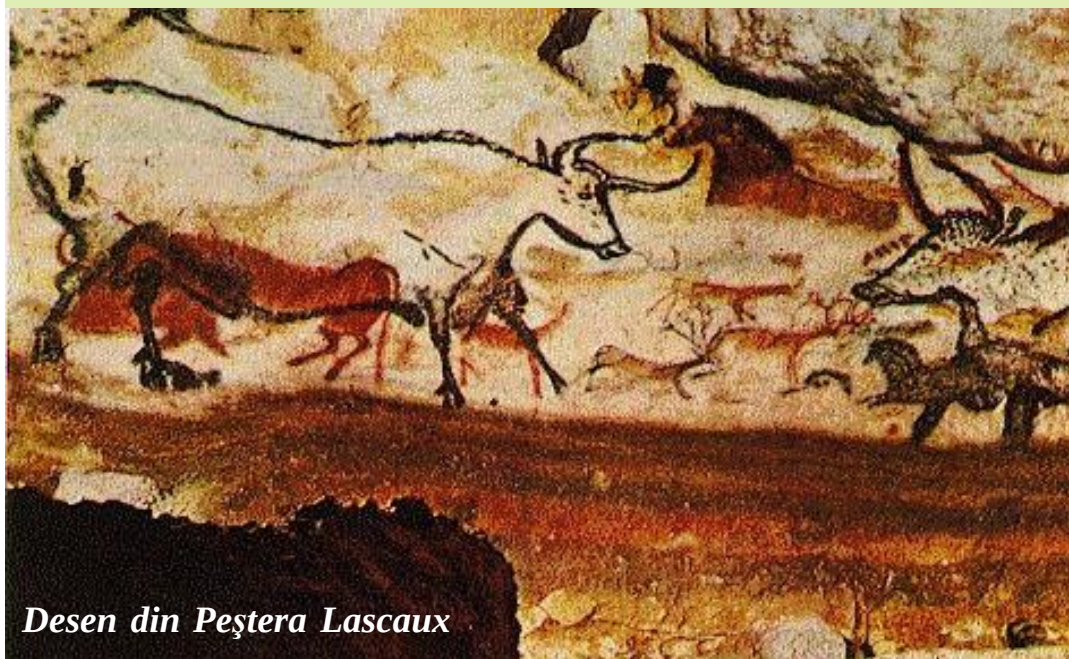
Într-adevăr, sub picioarele lui Țonel se căscă o groapă, un fel de vârtej care-l absorbi înainte de a începe să ragă. Șpriț privi totul cu o firească detașare și plecă spre adăpostul din curtea fostei fabrici. Numai că, odată ajuns, se urcă pe un bloc de beton și scoase un sunet, un fel de chemare, lungă și tânguioasă.

Dimineți la rând, locuitorii din zonă observară ceva cu totul neobișnuit. În jurul lui Șpriț, aflat deasupra tuturor, se adunaseră mii de potâi care păreau că se uită la el cu un fel de evlavie și schimbau între ele tot felul de lătrături ca și cum ar fi avut ceva important de comunicat. Nu săriră, cum făceau de obicei, dând din coadă ca să fie luate în seamă, nici nu lătrau furioase la vreun necunoscut rătăcit prin zonă. În mod firesc deci, oamenii, fiind foarte contrariați de acest eveniment au chemat hingherii și, spre bucuria tuturor, captura extrem de bogată a fost imediat transportată spre centrele de eutanasiere. Omenirea răsuflă acum ușurată și destul de convinsă că, în sfârșit, primăria a făcut un lucru bun și folositor.

Florin MĂCEȘANU

Picătură de pictură

Arta rupestră

Desen din Peștera Lascaux

Arta este un act specific uman, demonstrând superioritatea omului ca ființă inteligentă. Creațiile de artă descoperite până astăzi au o vechime de până la 40.000 de ani, ele apărând odată cu specia Homo Sapiens Fossilis. Acestea sunt imaginile rupestre pictate sau gravate pe stânci. Localizarea lor geografică este, evident, foarte dispersată. Complexele cele mai vestite sunt: grota Lascaux, în Franța, și cea de la Altamira, în Spania.

Sursa de inspirație a fost, în mod firesc, propria luptă pentru existență. Animalele erau reprezentate cu un deosebit simț al mișcării și proporțiilor, fugind, hrănindu-se sau luptând, nicidecum în poziție statică, uimindu-ne prin vigoarea tușei, perfecțiunea atitudinilor și siguranța trăsăturilor.

Executate cu degetul, cu dăl-

țița, cu penelul din fibră de scoarță sau cu trestia, picturile

nu folosesc decât culori minerale, ocru galben, ocru roșu și negru.

Arta rupestră înfățișează scene de vânătoare, dansuri rituale sau războinice, dar cel mai adesea animale izolate. Explicațiile acestora pornesc de la ipoteza cea mai elementară - o practică magică în folosul vânătorii - până la cea sublimă, adică reprezentarea simbolică a forțelor religioase care veghează rosturile cosmice și riturile de inițiere tribală.

Cum spiritualitatea nu reflectă fidel nivelul cunoașterii, nimic nu ne oprește să presupunem că peșterile împodobite, al căror decor e deseori ascuns departe de intrare, prefigurează cele mai vechi sanctuare rupestre din epoca istorică.

Desen din Peștera Altamira

Gheorghe NEAGU

Decorația

Șeful de post se dădu jos din șaua bicicletei, nădușit. Își scoase cascheta și-și șterse fruntea, cu batista mototolită și jilăvită de transpirația ce-l umezise buzunarul de la spate al pantalonului Praful, în care-și înfipsese cizma, se așternuse ca o pulbere fină până sus, pe carâmbul lustruit în fiecare dimineață. Tuși, își dresе glasul, scuipă în praful drumului făcând un cocoloș, apoi, trecându-și mâna peste mustața țepoasă, bătu în poarta casei la care se oprișe.

Un lătrat de câine fu singurul răspuns. Fluieră cu două degete băgate în gură, prelung, flăcăiește. Nimic. Strigă:

- Bade Antoane ! Nimic

Alese din praful drumului o piatră, cu care continuă să bată în gardul de scândură unsă cu păcură din vremuri de demult. Din când în când se oprea ascultând. Câinele lătră tot mai furios, dar bătrânul să răspundă pace.

- Nu-i acasă dom' plutonier, se auzi deodată vocea unului copil din vecini.

- Da unde-i, măi făcă ? întrebă plutonierul cu mirare.

- E în țarnă după buruiiană, zise copilul fugind la umbra strașinei casei sale.

Plutonierul mai scuipă odată-n praful drumului, uitându-se cum se mai făcea o mărge-lușă sub dogoarea nemiloasă a soarelui. Știa cam pe unde se ducea moșul. Nu era departe, dar pe căldura asta, nici el nu mai avea chef să-l mai caute.

Avea să-i lase chemarea în poată, acolo unde poștașul îi lăsă de obicei ziarul. În mod sigur că moșul avea să-l caute, să vină.

Încalcă din nou bicicletă, stârnind colbul drumului. Își săltă de câteva ori șezutul, căutându-și o poziție cât mai comodă în șaua tocită de atâta întrebuințare, depărtându-se pe ulița satului.

Seara, bătrânul se întoarse vioi și plin de mișcări.

Își coborî desaga de pe umăr, plină cu mohor și volbură sălbatecă, culeasă din tarla-lua cu sfec-lă de zahăr a CAP-ului. Moșul își băgă degetele noduroase în cutia de ziare. Le găsi. Avea ce citi seara. „Dar asta ce-o mai fi?”, se miră el de hârtia lăsată de plutonier. Înainte de a se apuca s-o desfacă, se uită jur împrejur, de parcă s-ar fi temut să-l vadă cineva. Apoi o desfăcu chiar acolo, la poartă. Încă mai putea citi fără ochelari.

„Stimate tovarășe,

În amintirea curajoaselor fapte de arme

săvârșite de dumneavoastră, vă invităm să participați la festivitatea de decorare care va avea loc în ziua de... la casa de cultură a sindicatelor județene.

Comitatul veteranilor de război”.

O stampilă, o semnătură și un nume de general, era tot ce mai putea desluși pe hârtia lucitoare, cu antetul forțelor armate.

«Ptii drăcia. Și casa cui o las? Vaca, oră-tăniile, porcul. Cine are grijă de ele?», cugetă el plin de obidă. S-ar fi dus cu mare plăcere, dar cu adevărat nu-și putea părăsi gospodărioara lui. Cu ea își întreținerea bătrânețile. Pensia de la cooperativă îi ajungea doar de țigări și de săpun. De la vacă avea laptele, smântâna și brânza, iar de la porc jumările.

Ouăle le mai dădea profesorilor navetiști. De când rămăsese singur, moș Anton prefera să se lipsească el însuși decât să-i știe pe alții suferind.

Mai fusese chemat de câteva ori, mai ales cât mai fuseseră rușii în țară, dar după aceea îl uitară. Camarazii de front se prăpădiseră unul câte unul. Și cei de la Don și cel din Tatra. Primii fuseseră mai bătrâni și nevoiți să dea socoteală pentru că nu refuzaseră a merge în est. Ceilalți au dispărut mai târziu. Ar fi fost buburos să se ducă.

Toată noaptea nu se putu hotărî. Se zvârcolise întruna, de parc-ar fi stat pe jăratec. Dimineața, se sculă împovărat de nehotărâre. Aruncă grăunțe la găini, bodogăinind de parcă ale ar fi fost vinovate de nehotărârea lui. Vacii îl dădu iarba adusă de cu seară, alături de un snop de strujeni cumpărați cu mare greutate de la IAS-ul vecin, la CAP au preferat să le dea foc decât să-l vândă. Care-au apucat de-au furat au apucat, care nu, s-au dus la IAS sau prin alte județe.

Vaca apucă lacomă din volbura pusă în iesle. Bătrânul o lovi cu piciorul, ciudos. Apoi, dându-și seama că fusese nedrept, apucă găleata cu zăr și lături, muind câțiva pumni de mălai și o răsturnă în teica porcului, înainte de a pleca din nou la tarla-lua plină de buruieni.

Târziu, când soarele se înălțase deasupra satului, o mașină stârnea praful gros în grabă. În urmă, oamenii ieșeau pe la porți, curioși. Ajunsă în dreptul porții bătrânului, se opri într-un imens nor de praf. Fără a mai aștepta ca praful să se așeze, portierele se deschiseră. Din mașină, cu pași grăbiți, se năpusti șeful de post. Trase de clanța porții, fluieră,

stârnind din nou câinele.

- Bade Antoane, bade Antoane!

Din spatele lui, șoferul îi repeta strigătul, neîndrăznind să înainteze, de teama câinelui întăritat, ce se zbătea în lanțul priponit de stâlpul cerdacului.

- Degeaba, spuse plutonierul, dând cu lehamite din mâini.

Plecară, sperind orătăniile de pe marginea șanțului ce străjuia drumul, prin tot satul. După ultima casă, o cotiră pe un drum secundar, hurducând prin făgașe, spre tarla-lua cu sfec-lă de zahăr. Îl zăriră pe bătrân de departe. Se apleca din când în când după buruieni, smulgându-le din rădăcini cu furie. Zgomotul mașinii îl făcu să-și îndrepte spinarea și privirile spre capătul tarla-lei. Îi zări pe cei doi îndreptându-se în fugă și se minună.

- Bade Antoane, n-ai găsit chemarea?, zise plutonierul gâfâind.

Bătrânul îl privi tăcut.

- Nu spui nimic?, îl întrebă și șoferul mirat.

- D-apoi ce să zic.

- Cum ce?!, tovarășul prim m-a trimis personal cu mașina să te iau și dumneata nu știi ce să zici, zise șoferul ușor iritat.

- D-apoi chiar, ce să zic. Nu-mi pot lăsa nici vaca și nici orătăniile flămânde. O să lip-sesc toată ziua. Mașini nu-s, trenurile merg anapoda. Eu ce pot face.

- Cum ce ? Urcă-n mașină, moșule, se oferi el.

- Așa?, zise bătrânul arătând spre hainele de lucru, peticite cu mâna lui și decolorate de soare.

- Nu mai avem timp de altele. Până la județ facem aproape o oră, iar adunarea trebuie să fi început, adăugă șoferul cu un fel de îngrijorare în glas.

Bătrânului nu-i venea să-și creadă urechilor. De uimire nu mai putea scoate o vorbă. Totuși așa nu se putea duce. Trebuia să se schimbe.

- Lasă asta acum, îi zise plutonierul apucându-l cu hotărâre.

- Avem noi cu ce te îmbrăca acolo, încercă să-l liniștească șoferul, pornind în trombă prin mijlocul satului. În urma lor, cei ce ieșiseră pe la porți, spuneau:

- Să știi că l-au luat pe moș Anton.

Ajunseră în mai puțin de un ceas în spa-

tele casei de cultură a sindicatelor, unde vreo doi bărbați își tot așteptau privirile îngrijorate când spre ușa de unde așteptau vești neplăcute, când spre strada de unde sperau să apară mașina. Când îi zăriră răsufără ușurați.

- L-ai adus? zise metodistul casei de cultură către șoferul ce cobora din mașină.

- Păi cum altfel, se împăună el, deschizând ușa din spate

- Așa?! nu se putu obține metodistul. Cu hainele astea?!

- Las că mai găsești tu ceva prin garderobă.

- Ce știi tu. De când cu autofinanțarea n-am bani nici de salariu, dar de garderobă, spuse el, îndreptându-se spre ușa deschisă. Îl dădu pe mâna femeilor de serviciu și al fetelor de la dansuri populare să-l îmbrace cu ce s-o găsi.

Sala era plină. Se împlinea un număr de ani de la luptele de eliberare, veneau generali din capitală și din comitetul central.

Primul-secretar era nemulțumit. Abia de putuseră depista zece veterani, și nu se prezentase nici unul la festivitate. Câțiva erau bolnavi, unii erau plecați de acasă, alții refuzaseră să vină, iar acțiunea risca să fie ratată.

Organele oficiale mai întârziară. Nerăbdarea celor din sală crescuse.

Adunarea o deschise primul-secretar. În cuvântul lor, generalii arătară importanța luptei de eliberare. Niciunul nu fusese pe front, dar știau să povestească. În sală, pe rândul din față ședea bătrânul Anton. Îi dăduseră o pereche de pantofi cu talpa groasă, o cămașă violetă, o cravată în culori vii, peste care-i pusese un sacou alb, șifonat. Pantalonii negri arau la fel de șifonați, chiar dacă erau dintr-un material ce imita pielea naturală. Îl ridicară în picioare să-l vadă sala, apoi îl invită la tribună.

Bătrânul abia de mai putea pași. Pantofii îl făceau să-și amintească de vremea copilăriei, când mergea pe picioroaie. Ajunse cu greu pe scena împodobită, strânse mâna generalului, întinse mâna primului-secretar și tuturor celorlalți de pe scenă, apoi se lăsă îmbrățișat și se bucură de stăruirea medaliei înfipite-n reverul hainei. Când coborî cele câteva trepte ale scenei, mai mai să se prăbușească. Noroc că unul dintre participanții se repezi să-l sprijine.

Când adunarea se termină, prezidiul se retrase, iar participanții părăsiră sala nevenindu-le să creadă că au scăpat așa de repede.

Rămas singur în sală, bătrânul privi în jurul lui nedumerit. Plecau cu toții. Ar fi vrut să-l strige careva.

Îi era rușine. Când rămase singur, își descălță pantofii aceia ciudați. Cu tălpile goale se simțea mai stăpân pe picioare.

Ieși afară, pe ușa principală. Înconjură clădirea până ajunse în spatele ei. Se aștepta

să-l găsească pe plutonier sau pe șoferul care-l adusese. Dar, nimic. Abătut, se așază pe una din treptele încinse de soare.

Mai scoase odată hârtia cu pecete prin care i se acorda lui și numai lui înalta distincție. Zâmbi. Deschise și cutiuța, în care se odihnea medalia pe un pluș vișiniu. O rază de lumină se reflectă pe chipul lui, luminându-l. Se bucură.

Oftând închise cutia. Chipul i se înnegură. «Unde mi-or fi hainele» se pomeni el căutând cu privirile spre ușile deja închise.

Așa nu se putea duce în sat, dar nici să mai între să le caute nu-i venea. Oftând, plecă desculț spre autogara orașului. Știa că toți aveau să caute să-l descoase văzându-l cu straiile alea ciudate, dar nu avea altă scăpare. Asfaltul îi fripse tălpile mai mult decât pământul din satul lui. Căuta porțiunile cuprinse de umbra blocurilor înalte, dând impresia că s-ar furișa.

Ajuns la autogară, își dădu seama că nu avea nici un ban. „Poate găsesc vreun consătean să mă împrumute” își zise el încurajându-se. Dar nu era nimeni. Și-i mai era și foame pe deasupra.

Se așază ostenit pe o bancă. Îi venea să-i spună cuiva pățania, dar n-avea cui. Privea la casa de bilete așteptând să-și zărească vreun cunoscut. Își dădu seama că nimănui nu-i păsa de straiile lui.

Începu să se liniștească. Niște tineri se hârjoneau fără griji în apropierea lui. Îi privi cu drag.

Fuse și el tânăr. Zburdălnicia lor îl făcea să se simtă puternic, ca atunci când fusese în război. Fusese ca ieri. Abia recrutase când războiul a și început.

A trecut granița până la Cotul Donului. De luptat n-a prea luptat, că venea mereu în urma nemților. A fost și la Odesa și în încerc

uirea din Crimeia. Acolo a stat de vorbă chiar și cu dușmanul. Nu trăgeau nici ei și nici rușii. Așa făceau propagandă și-i îndemnau să plece acasă, de parcă ar fi venit de bunăvoie.

„Tii, ce vremuri”, gândi bătrânul scărpînându-și creștetul pleșuv cu degetele boante. Tinerii își încetară joaca, părăsind holul casei de bilete. Le venise autobuzul.

Moș Anton rămase cu gândurile lui, cu privirile ațintite în gol. Gândurile își continuau drumul. Se vedea ieșit din încercuirea de la Crimeia, fugind, prin Constanța bombardată, spre Moldova lui.

N-a mai ajuns. Întoarcerea armelor l-a prins pe drum. Românii, dezorientați, dezarmați, fugeau pitulați prin porumbiști și păduri spre casele lor. Cei mai fricoși mergeau grupați în jurul a câte unui ofițer așteptând de la el salvarea. Soldatul Anton se nimerise lângă un grup condus de un maior de stat major. Pentru a nu fi luați prizonieri și duși în lagărele din Siberia, s-au declarat gata să lupte alături de ruși, crezând că le va fi mai ușor. Dar n-a fost așa. Erau băgați mereu în linia întâi, uneori chiar și în câmpurile minate. Numai așa se explică moartea sutelor de mii de români în câteva luni,

- Ce faci aici, bade Antoane? îl întrerupse amintirile vocea directorului de școală.

Moș Anton își ridică privirile, ca trezit dintr-o stare ce nu mai era a lui. Apoi, fața i se lumină. Întâlnirea cu directorul navetist, întâlnirea cu un om care ar fi putut să-l înțeleagă, era tocmai ceea ce-i trebuia.

Îi povesti haotic și ciudat tot ce pătimise. Directorul râse eu poftă, apoi îi cumpără el însuși biletul.

Cu sufletul împăcat, moș Anton deschise poarta șubrezită de vreme și de ploi. Câinele nu-l latră, dar nici nu se mai arătă în lanțul de la piciorul cerdacului. Intrigat, moșul se îndreptă spre grajd.

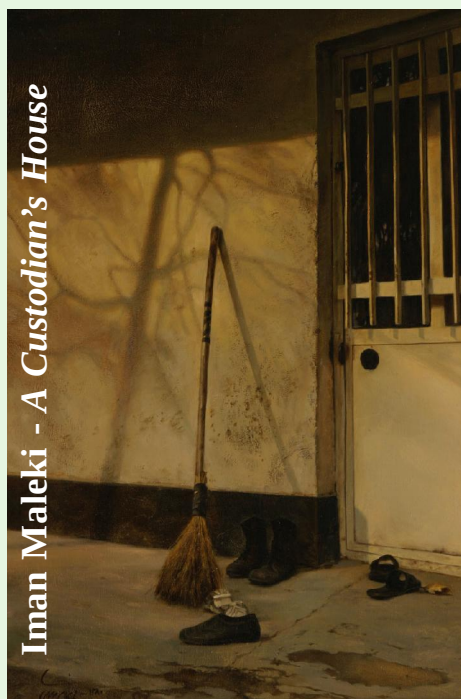
Nici vaca nu mai era. Dădu iute colțul casei spre cotețul porcului. Nici un guițat. Câteva urme de sânge închegat în iarba curții.

Nu-și putea închipui ce putea fi asta. Vaca putea s-o ia văcarul sau vecinul, dar porcul și câinele... Își roti privirile prin curte. Nici o găină. Neînțelegând nimic, badea Anton se așază pe treapta de la intrare, cuprinzându-și capul între mâini. Era copleșit. Nu putea înțelege.

Spre asfințit, umbrele copacilor se întindeau lăcome, cuprinzându-i straturile de ceapă și de morcovi, florile și butucii de vie. Doborât de atâtea lucruri fără de înțeles, se ridică să între în casă. Pur și simplu nu-i venea să creadă nici ceea ce văzuse cu ochii lui. Cutia medaliei îi frigea mâinile obosite.

Se întinse în patul desfăcut așteptându-și somnul. Voia s-adoarmă, să uite de toate.

Degeaba somnul nu se lăsă ademenit. Se sculă, privi la hainele atârinate de spătarul

Iman Maleki - A Custodian's House

scaunului, apoi ieși în curte numai în cămeșoiul în care se culcase. Răcoarea nopții nu coborâse încă din înălțimi. Ziua abia plecase, iar pământul încă-și mai împrăstia căldura culeasă peste zi în aerul nopții. Continua să umble desculț prin curtea atât de tăcută. „Nici măcar un cârăit de pasăre”, își zise moșul fluierând a pagubă.

Privi la vecini. Luminile din ferești îi spuneau că nu se culcaseră. Se duse la ei. Nimeri în plină petrecere. Așezați în jurul a doua mese alăturate, câțiva vecini rămăseră cu paharele în mâini. Îl priveau cu ochii măriți de spaimă, fără a îndrăzni să mai facă o mișcare.

- Seara bună, vecinilor!, zise moș Anton cu blândețe.

Vecinii îi răspunseră cu greutate, scoțând un fel de mormăit înainte de a-și pleca privirile.

- Dar ce sărbătoriți ? continuă bătrânul, de cele ce-i era dat să vadă. În calendar nu era nici un sfânt din aceia cu cruce roșie. Cei întrebați ezitau să răspundă. Până la urmă ieșiră din muțenie și mai codindu-se, mai poticnindu-se, îi spuseră adevărul. Crezuseră că fusese luat pentru mai multă vreme. Sosi-rea mașinii negre, faptul că-l luaseră de pe câmp, că venise șeful de post, le dăduseră a înțelege că pe moș Anton n-aveau să-l vadă curând. Așa că vaca o luaseră s-o îngrijească și s-o mulgă. Nu puteau s-o lase așa. I s-ar fi umflat ugerul, s-ar fi îmbolnăvit. Porcul îl tăiaseră. Tocmai se înfruptau din el, iar găinile vroiau să le-mpartă a doua zi. Bătrânul zâmbi, spre mirarea tuturor. Se așteptau să-l vadă pierzându-și sărita. După zâmbet, se lăsă cuprins de un râs sănătos, nestăvilit.

- Atunci, să bem! zise al abia putându-se stăpâni.

Ceialți ridicară bucuroși paharele. Îi puseră o farfurie cu friptură dinainte, îndemnându-l să le povestească. După ce termină, izbucniră la rându-le în hohote de râs. Turnară din nou în pahare, reluând frânturi din povestirea lui, amuzându-se.

Îl trimiseseră după decorație. Vroiau s-o vadă, s-o pipăie, să se convingă. Damigeana o luă alături de carnea porcului, jurându-se să-l ajute s-o pregătească. Ajunși în băutura casei, își continuară cheful în cerdacul luminat de razele lunii. De decorație uitară cu toții.

Trecuse mult după miezul nopții. Bătrânul singur, luna aproape de asfințit, își privea casa, cufundată în întuneric, mulțumit. Sărbătorise evenimentul așa cum și-ar fi dorit. Dacă i-ar fi chemat el însuși poate că nu s-ar fi petrecut așa de bine totul. Obosit, se întinse în cerdac adormind. Dimineața, razele soarelui luminau deopotrivă cutia medaliei și fața bătrânului mulțumită.

Din grajd mugetul vacii se îngâna cu glasul cocoșului hotărât să trâmbițeze un nou răsărit, iar câinele-i lungea picioarele colbuite.

Ioan LILĂ
(Franța)

Poeme

Într-o zi cu soare

Într-o zi cu soare, când una dintre fetele mele, care împlinise deja unsprezece ani, a venit acasă de la școală, mi-a zis că, în viitor, o să mor, pentru că sunt bătrân... și a început să plângă!

Nu o să uit niciodată deznădejdea durereroasă din plânsul ei amar.

Viața merge înainte

Viața merge înainte
Dinainte de-a fi viața
Vag încremenită-n ritmul
Prăbușit și el în ceață

Și ce ruguri ard în zare
Cu sclipiri de dimineată
Semn că viața este, încă,
Răstignită fiind în viață

Și, cuprinsă în ea însăși
Viața e o sărbătoare -
Floarea-și cerne în petale
Setea ei de-a fi doar floare

Incertitudine

Mă simt câteodată sfâșiat
De-o incertitudine atât de amar
Că mă întreb cum de n-oi fi murit
Strivit și amăgit a câta oară

Mă simțeam câteodată atât de fericit
Încât mă întreb cum de nu am murit
Inundat de fericirea aia amară
Care mă va fi nemurit

Și câteodată se frânge și zborul
Păsării cu aripi de foc
Într-un munte de cenușă
De care doar îngerii au noroc

În rest, noi, care ne naștem
Pentru a muri într-o zi
Nu mai avem decât iluzia că viața
Într-o eternitate gingașă ne va înveli !

Șotron

Unu... trei... cinci...
N-ai sărit și pe aici
Sări, ai grijă, luptă
Imaginea e perfidă și crudă

În coliziunea dintre ieri și azi
E păcat să mai cazi
Sări, hai, într-un dincolo etern
Cât timp zilele-ți se cern!

(Legende)

Pe acoperișul de zăpadă
Stau numai fructele ce or să cadă
Ca semnițele dimineții cernite
Peste universul din fructe
Cred că în necuprinsul mirării de a fi
Vor fi fost și alte erezii !

Tu poti sa suferi...

În adâncul cel sfințit de îngeri
Tu poți să suferi, să singeri,
Pentru că nimic nu e adevărat,
Dacă nu e deșănțat !
Și, când își revine, realitatea, pentru o clipă,
Devine zborul din aripă
Iar eu, trecând râul amar
Aș înota în zadar
În apa care îmi vine până la glezne
Ca să îmi fie mai lesne
Să înot cumva în alt timp
Dedeterminat de zeii din Olimp!
În așteptarea de dintotdeauna
Mai avem doar sfârșitul, remușcarea -
Și, peste pajiștea cu crini,
Poți să plângi, să suspini,
Dar nu era nimic acolo, în depărtare,
Demn să devină așteptare!

Evoluția

Evoluția are o șansă
De a fi în sinea ei
O felie dintr-o altă viață
Cu fluturi și ghiociei!

Câți ani aveam în vară?

Câți ani mai aveam în vară?
Dar, înfrunzind mai înspre seară,
Tăcerea care mă omoară
E de dincolo de nori
Dar mai aveam o jumate
De umbre negre-mpământate
Și
Pe sub fustele tale mătăsoase
Câte imperii se vor mai descoase,
Nemaivând nici un fel de tiv
Pentru a deveni motiv.

Attila F. BALÁZS
(Slovacia)

Revoltă

Oboseala îi așterne o peliculă translucidă peste ochi. Încearcă să doarmă dar, ca un murmur venit din adâncuri, în urechi îi răsună neconținut propoziția: „Taică-tu e grav bolnav”. Mătușa-i spusese, pe un ton grav, aceste cuvinte la telefon. Încearcă să nu se gândească la nimic. Întinericul lipit de geamul trenului reflectă interiorul compartimentului, ispitindu-l să-și urmărească pe ascuns tovarășii de drum. O femeie de vârstă mijlocie, cu fața boită strident, se străduiește să-l vrăjească pe partenerul ei mai tânăr, încercând să-și vâre mâna pe sub cămașa lui, inelul uriaș de pe degetul ei se agață mereu de pânză. Un bărbat răsoiește un almanah. Câțiva răcani, clipind leneș, fac poștă o sticlă goală pe treisfert, mirosind a țuică... Peste țăcănitul monoton al roților de tren se suprapun zgomote de fâlci căscânde, mici gemete, un suspinat. Moțâie...

În sala arhiplină e zarvă mare. Copii și părinți stau cu privirea ațintită la podiumul unde directorul școlii împarte premii în cărți elevilor eminenți. Își aude numele. Se miră. Nu era pregătit pentru asta. Încearcă să se desprindă din grămada de carne umană. E strigat din nou. Mai mulți îi repetă numele, uitându-se în dreapta și-n stânga. Are gâtul uscat, templele-i zvâcnesc. E trist și disperat. E suficient de lucid însă pentru a conștientiza: asta nu este o stare sufletească normală.

„Grăbește-te, băietel!” Directorul îl vede apropiindu-se și cu o voce dramatică, de parcă ar anunța un nou număr de circ, aduce la cunoștința mulțimii că iată laureatul unui concurs național de desen. „Cu toții suntem mândri de el. Să-l aplaudăm!” Simte apăsarea notorietății. Se teme că se face de râs, drept urmare miș-

cările-i devin și mai stângace. Cu o clipă înainte și-ar fi dorit ca părinții să-i fie alături, însă acum se bucură că au rămas acasă. După ce ia cartea-n mână nu se mai întoarce la locul său, cu sentimente confuze o pornește către casă. În momentele cruciale fusese întotdeauna singur. Toată viața lui de până acum a simțit că taică-su face parte din tabăra adversă. Nu se putea aștepta la vreun ajutor din partea lui. Nu și-l putea imagina decât într-o postură amenințătoare. Poate de aceea nici pe Dumnezeu nu și-l poate imagina ca pe un tată iubitor, și în El îl vede pe Marele Satrap. E incapabil să facă legătura între putere și iubire. Inițial, milogul desculț, năpăstuit, înjosit, chinuit, renegeat era pentru el simbolul iubirii. Mai târziu, în inima lui s-a cuibărit revolta tăcută; iubirea neputincioasă, acreala puturoasă a pasivității au ajuns să-l irite. În locul acceptării resemnate, îl alesese pe Cristos rebelul.

Acasă își găsește mama plângând. Taică-su își ține monologul infinit, cu o octavă mai sus decât intensitatea cuvenită. „Unde-ai fost?” Fără o vorbă îi întinde diploma. „Ce-i asta! La învățătură să fii primul!” O aruncă de-o parte. În aceeași zi, în timp ce se pregătește să plece în excursia organizată pentru premianți, taică-su (nu-și mai aduce aminte de ce) se năpustește asupra lui și, cu liniarul cel lung, îl bate, cu fața schimonosită, până liniarul se face bucăți. Suportă fără un păs, singura lui grijă fiind să-și fe-rească fața de lovituri. Cu o ură rece și milă se uită la taică-su, care din cauza asta se înfurie și mai mult. Nu poate suporta faptul că nicidecum nu se arată mai umil față de el. Maică-sa, printre țipete, încearcă să-i sară în apărare. N-o lasă. Nu vrea, cum se

întâmplă îndeobște, ca furia lui să se îndrepte asupra ei. Așteaptă până ce acesta își satisface pornirile sadice. Durează mult, pentru că taică-su ar vrea ca el să-i implore iertare, văicărindu-se cu ochii în lacrimi, cum obișnuiește soră-sa. Nu poate să-i ceară iertare, dacă nu se simte vinovat. Nu simte decât un mare gol interior. Suportă mai greu durerile dinlăuntrul său. Cam pe atunci s-a trezit în el dorința de evadare. Își părăsea trupul, observând de departe universul în luptă cu legile sale interne și externe precum și propriul sine golit de sens. De extazul artificial s-a ferit mereu, instinctiv. Pentru el, morala n-avea un rol determinat, o considera mai degrabă o formă de manifestare a instinctului de apărare: să nu te scapi din ochi nicio clipă.

Mai târziu, încercă să-și dirijeze anturajul, și pe el însuși, după un scenariu fie dinainte gândit, fie improvizat pe moment. La început din amuzament, mai apoi constrâns de un fel de vocație neclară. Atunci începuse să-și înfrângă reținerile. Însă era incapabil să se bucure din toată inima de succesele sale. O nevoie de auto-justificare și o nedefinită dorință de răzbunare îl frământau, devorându-l. Pe tren, pe sub pleoapele închise, ochii i se umplură de lacrimi. Ar fi vrut să-și dea frâu liber autocompătimirii, dar se lovi de bariera impusă de severa-i stăpânire de sine. Când își deschise ochii, zâmbi atât de natural tovarășilor săi de drum, care râdeau și pălăvrăgeau dezinvolt, încât aceștia nu-și dădură seama de schimbarea dispoziției sale, mai exact de oscilația de-o clipă a autocontrolului său. Mai greu i-a fost să-și mascheze rănile vizibile, atunci, pe tot parcursul acelei excursii. Iar mai

târziu, nici măcar sărbătorile de Crăciun petrecute în singurătate, mâncând pâine cu untură, nu i-au putut zdruncina acest echilibru cumplit.

Răcanii dorm fornăind ușor, perechea ciudată s-a liniștit, cu capul pe almanah, bărbatul sfârâie. Apar luminile orașului, clădirile, străzile, podurile cunoscute defilează înaintea ferestrei. Îi lipsește emoția sosirii. Totul i se pare mai degrabă o reluare. Derulăm filmul din nou, pentru a înțelege mai bine, pentru a descoperi un gest până acum ignorat sau pentru, după un ultim bilanț, a-l îngropa definitiv printre ciurcurile trecutului. Își ia bagajul în liniște și iese din compartiment. Gara în zori: o grafică murdară. Contururile convergente și divergente, încrucișate și fuzionate, ale șinelor, traverselor, stâlpilor, peroanelor, treptelor și chioșcurilor sunt estompate de lumina palidă și de aburii ce se ridică. Când trenul oprește, în spatele lui, pe coridorul strâmt, femeia boită îi gâfâie în ceafă. - Jóskaaaa! - răcnește, gesticulând violent la vederea unui omuleț chel, cu mustața tunsă scurt, care la rândul său, cu un zâmbet larg de frizer, îi face cu mâna alesei inimii.

Soră-sa îi deschide ușa. Membrii familiei, storși de oboseală, stau apatici, risipiți prin toate cotloanele casei. „Ți-e foame?” „Mănâncă ceva.” „Vrei să te odihnești?” Îi ia pe toți la pupat apoi, în focul încrucișat al privirilor ațintite asupra lui, se îndreaptă spre camera tatălui său.

Un miros de stătut îl izbește în nări. Pe pat, o figură galbenă de ceară. Pe noptieră, expoziție de medicamente. Studiază îndelung chipul străin, căutând să descopere o trăsătură dragă. Pomeți proeminenți, față încăpățănată, piele tăbăcită, numeroase riduri, pleoape veștejite peste ochii căzuți în orbite, închiși. Barba de câteva zile îi conferă un aer și mai înfricoșător. Din când în când, mușchii feței se zbat iar din gât îi ies bolboroseli ininteligibile. Încearcă să-și trezească sentimente adecvate situației. Nu reușește. Îl apucă o greață puternică. Părăsește camera în fugă. Membrii familiei se uită la el speriați: „Ți-e rău?” Se refugiază în baie. În timp ce apa caldă curge în vană, se spală pe față cu apă rece. Se dezbracă încet, urmărindu-și fiecare mișcare în oglindă. Parfumul de mere verzi acoperă mirosurile care i-au rămas în nări. Rămâne întins în cadă multă vreme, nemișcat. Spuma de baie, cu un fâsâit discret, se subțiază pe suprafața apei. Intră soră-sa cu un prosop în mână. În timp ce-l agață, trage cu ochiul spre cadă: să nu fi pățit ceva. Iese mai liniștită. Se răsucesce în vană. Abia acum simte că s-a răcit apa. Scoate dopul și se săpunește. După dușul fierbinte își freacă trupul cu prosopul. Se învârtă prin casă câteva minute, dar liniștea ca de biserică și mutrele acre îl izgonesc repede. Colindă prin toate cotloanele cunoscute din curte. În camera de lemne, acum plină de vechituri, dă de niște caiete vechi de-ale lui. Privirea-i cade pe unul gros, cu coperta mângălită: Ghiveci - scrie cu litere lăbărlate. Îl deschide: „picioarul calului sângera și sângele s-a amestecat cu pământul. Bătrânul înjura, lovind animalul scufundat în noroi.” „Kuszi dă raportul profesoarei de chimie despre olimpiadele pe materii. - Scriu subiectele - zice, începând să se caute prin buzunare. Levi se întoarce în spate: - Vezi, nu care cumva să-i citești adresa vreunei curve! - mormăie printre dinți. - Mai tare, Bartha! - îi face observație profesoara.

Clasa izbucnește în hohote de râs.” „Totul este o groapă comună.” „Uită-te la profeți: pe capul unuia coroană de spini, celălalt transpiră grăsime prin burtă. Feriți-vă de Cریسٹii pântecoși!” „Viitorul este un șir de prezenturi necesitând modificări.” „Nea Tamás, portarul internatului: Cristos a fost primul comunist car’ o vrut binele poporului.” „Salteaua umplută cu paie a bătrânei tanti Amáli era confecționată din sacii nemților. Vara, când o pune la soare, la aerisit, se vedea clar zvastica.” „Inventar în magazinul lui taică-miu. Lipsă. Douăzeci de mii. La masă toată lumea mănâncă în tăcere. Taică-miu nu poate mânca, se ridică de la masă. Mama plânge întruna. Verific și eu socotelile: poate...” „Toa’ășul K., fiul poporului, a povestit la ședința UTC: Păi, dragi toa’ășii, eu era să mă rătăcesc în parlament, atâtea uși erau acolo. Și cum mă învârt eu pe coridoare, pe cine văd... Ei, ce credeți? Păi da, pe el, pe toa’ășul C. cu toa’ășul F. și cu alți toa’ășii. Păi, dragi toa’ășii, eu așa m-am speriat că n-am mai știut unde să mă bag, să nu mă vadă. Însă toa’ășul F. m-a văzut și m-a strigat: Vă salut, toa’ășe K., o să fie lapte în Harghita? Eu, dragi toa’ășii, impresionat, dar mândru, i-am răspuns: O să fie, cum să nu fie!” „Țiganul e între-

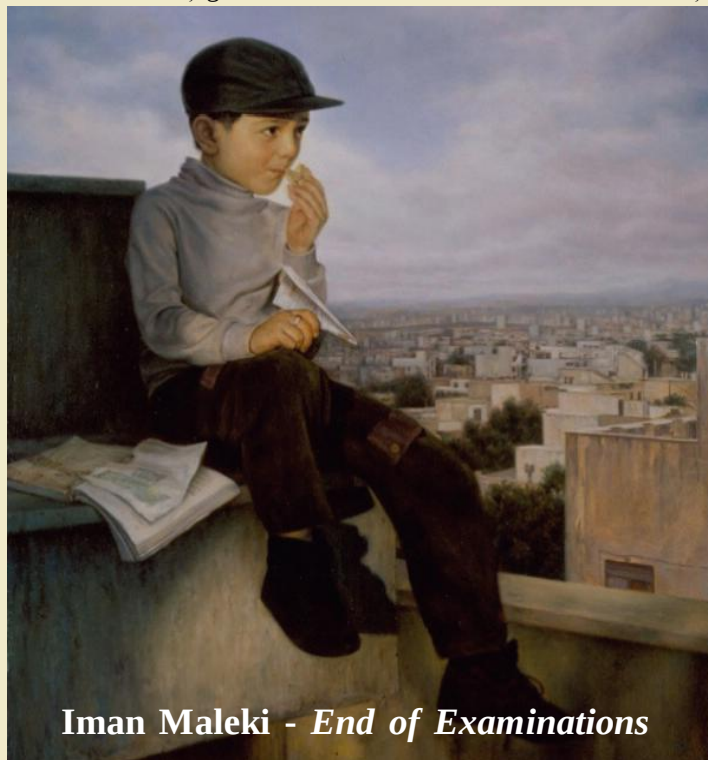
bat: Ce se face din prune? - Băutură, să trăiți! - Dar din mure? - Murătură, să trăiți! - Și din nimic? - De oameni adunătură: seminar, să trăiți!”

Un scris cu bucle nervoase. O lume familiară și totuși străină. Pagini îngălbenite, mână tremurândă: nu-i a lui. Timpul e prezent ca o haină strâmtă care incomodează: cel care o poartă, abia într-un târziu își dă seama de asta. Pânze prăfuite de păianjen ce atârnă de pe scânduri. Pentru o clipă, parcă el ar fi cel prins în plasă sau parcă pe el însuși s-ar aștepta în timpul condensat. Continuă să răsfoiască, degetele-i devin tot mai grele de praf.

„Bunică-mea a zăcut mai mult de un an cu comoție cerebrală. A rămas lucidă până la capăt, numai să se miște și să vorbească nu putea. Biata de ea, voia să mai spună câte ceva, se chinuia ca mușii, dar din sunetele dezarticulate nu se lega nimic inteligibil. Văzând că nu o înțelegem, de fiecare dată o apuca plânsul. Seara târziu a sosit mătușa mea cu vestea că a murit. Sora mea și cu mine citeam. A intrat mama, bâiguind printre lacrimi: bunica a murit. Am pus deoparte cartea și ne-am rugat mult. Mama s-a îmbrăcat în negru și a plecat cu mătușa. L-a întrebat pe tata: Tu nu vii? Tata: La ce bun? Până dimineața

tot nu mai poți să faci nimic. Dimineața femeile au încălzit apă, s-o spele. M-au rugat să le ajut să ridice trupul greu. Îmi era silă și groază, dar n-am îndrăznit să spun nu. I-au scos cămașa de noapte. Eu am ținut-o de umerii goi și jilavi. De la atâta stat în pat, începuse să putrezească. După aceea, cu toate că m-am spălat îndelung cu săpunuri parfumate, multă vreme mi-am mai simțit mâinile murdare. A fost o vară fierbinte. Trupul bunică-mii se umflase atât de mult, încât abia au reușit să închidă sicriul.”

„Legiștii de la sate au fost chemați la examen. Medicul șef îl întreabă pe nea Álozsi: - Nea Álozsi, mata de unde știi dacă mortul e mort de-a binelea? - Bătrânul ridică din umeri și răspunde sigur pe el: - Păi, mă rog frumos, după bocetele celor din jur.” „Öcsi și Szuli, la weceu, vorbesc despre relația lui Szuli cu Gitta. Deodată Öcsi simte o duhoare. - Szuli, tu simți ceva? - întreabă - Păi, ce să zic, simt și eu, însă Gitta simte mai mult pentru mine.” „În Miercurea Cenușii (amintește-ți că din țărână ești făcut și în țărână te întorci), venind de la biserică, am descoperit: Cușca câinelui lângă paratrâsnet, lanțul legat de paratrâsnet.” „Scandal. Taică-miu revarsă o ploaie de înjurături asupra maică-mii. Mi-e și rușine să le scriu. Maică-mea își pierde capul și se năpustește asupra lui taică-miu. Taică-miu o lovește. Mie îmi sună clopoțelul de alarmă. Soră-mea e îngrozită, se smiorcăie. Mă pun între ei. Maică-mea se duce la masă, ia cuțitul de bucătărie și-l înfige în pâine. - Așa am să-l bag și în tine! - Taică-miu o plesnește din nou. Îl împing la o parte. Iau cuțitul din mâna maică-mii. Se liniștește brusc, cu pași nesiguri se apropie de pat și se întinde. E albă ca varul. Soră-mea se repede lângă ea, o mângăie pe față. Deodată țipă: A murit! Îmi îngheață sângele-n vine. În grabă iau un pahar cu apă, îi ud fruntea, îi fac masaj la temple și în jurul inimii. Încetul cu încetul își revine. Plânge înăbușit. Taică-miu își începe iar monologul. - Acum gata, termi-

Iman Maleki - End of Examinations

nați odată! - mă răstesc la el. - Ai grijă cum vorbești cu mine! - îmi suieră, dar se potolește. Timp de o săptămână nu vorbește cu noi. Maică-mea, care se mișcă precum un mort viu, îi pune mâncarea în farfurie. Uneori o mănâncă, alteori se duce în cămară și, ostentativ, își ia o bucată de slănină. Îl urăsc.

Se oprește din răsfoit și, cu caietul sub braț, se îndreaptă spre prârul de la marginea orașului, unde petrecuse atâtea clipe frumoase în copilărie. Hoinărește o vreme pe malul plin de gunoaie, apoi se așează și deschide caietul din nou. „Cum va fi viitorul meu? Nu știu. Dar de un lucru sunt sigur: urăsc monotonia, deci voi acționa, voi crea și voi lupta!” Strămbă din nas și continuă să răsfoiască nervos până ajunge la pagina din mijloc. O rupe din caiet, împăturind-o neîndemânatic, în fel și chip, la început din instinct, apoi în ordinea învățată cândva. Îi iese o bărcuță strămbă. Furios, o face cocoloș și o aruncă, rupând o foaie nouă din caiet. O ia de la capăt cu împăturitul. După mai multe încercări, prima bărcuță e gata, o și lansează la apă, gâfâind satisfăcut. E luată de valuri și, ca o pradă ușoară, dusă în direcția predestinată și irevocabilă. Confectionează noi și noi bărcuțe, oferindu-le valurilor. Spațiul și timpul încetează să mai existe și copilul supărat se adâncește în jocul ce împacă lumea lui interioară cu legile naturii. Timpul zboară dincolo de granițele percepției. Lumea își încetează existența, pe filele împăturite textele își pierd sensul, iar valurile nu transportă mesaje ci duc cioburile unei copilării făcute țândări spre apele stătătoare ale uitării.

- A murit tata - gâfâie soră-sa lângă el. Se uită la fața ei răvășită și, cu un gest ce pare să desăvârșească o treabă începută, lansează și ultima bărcuță. Valurile, ca niște palme ce încearcă să determine greutatea unui obiect, o ridică ușor, ducând-o în goană printre malurile șubrede.

Florentina-Loredana DALIAN

Mereu alți călători

În gară, mereu alți călători. Același Ceas cu limbile strâmbe, măsurându-le trecerea.

Admir cu nesaț culorile toamnei și-i mulțumesc lui Dumnezeu. Știu eu pentru ce. Lângă mine, orbul oftează. În ce culori vezi tu, omule, toamna? Câinele i se lipește de picior, trecându-și capul de jos în sus și de sus în jos, într-o mângâiere pe care doar aceste ființe știu s-o dăruiască. Orbul îi pune mâna pe cap, mângâindu-l, la rândul său. Deodată zâmbește și i se adresează consolator, cu ochii în gol: „Lasă, Bobică, e frumoasă viața!”. Bobică dă din coadă și își depune botul pe mâna stăpânului, într-un gest aprobator, de recunoștință.

Îmi sosește trenul. Mă ridic, neștiind ce ar trebui să fac. Să-l întreb pe vecinul meu de scaun dacă vrea să-l ajut, să-i spun „la revedere”, sau să plec prefăcându-mă că nici n-am stat lângă el. În fond, nu mă văzuse. Dar orbii posedă un alt fel de „vedere”. Doar noi, cei sănătoși, suntem atât de trufași încât să ne imaginăm că deținem adevărul absolut. Mă rog, vorbesc în dreptul

meu...

Ca și cum mi-ar fi ghicit gândul, simțindu-mi ezitarea, îmi strigă, când deja mă depărtasem: „Mergeți liniștită la tren, că noi ne descurcăm!”.

Bobică o ia înainte, responsabil. Merge sigur de sine, doi-trei pași, apoi se oprește, uitându-se înapoi, așteptând să fie ajuns din urmă. Apoi pornește iar. Își conduce stăpânul exact prin locurile de trecere pentru traversarea căii ferate. În ușa trenului, urcă, așteptându-și prietenul în capul scării. Apare șeful de tren și le spune că animalele sunt interzise în tren. Nu mă rabdă inima și îi arăt, la o ușă mai încolo, niște „animale” îmbrâncindu-se. Ridică din umeri: „Ce vreți, doamnă, regulile sunt reguli! Și-apoi, „animalele” alea și-au plătit biletul”. Sau șpaga, ce contează? Asta era? „Cât costă?”, întreb. „Ce?” „Biletul de tren pentru câine.” „A! Nu costă nimic, dar nu-nțelegeți? Nu e voie și gata!” „Și dacă totuși cineva se urcă însoțit de animale și îl prindeți?” „Amendă!” „Cât?” „O sută de lei.” „Poftiți amenda și lăsați-l să urce!” „Du-

te, cucoană, de-aici! Dacă am supracontrol, ce mă fac?” Dacă te nașteai orb, ce te făceai?

În timpul „parlamentărilor” mele cu „nașul”, doi țigani se coțopeneau să urce un sac din care se auzeau guițăuri sfâșietoare. Îi arăt: „Ei? Regula care nu poate fi încălcată nu se aplică pentru toți?” Mi-o retează cu enervare: „Asta-i altceva! Aia se mănâncă... omul trebuie să mănânce. Ce să fac, să-i iau hrana de la gură?” Taci, că n-ai înțeles nimic! Bine că trăim să mâncăm.

„Vă rog, poftiți în vagoane! Trenul pleacă într-un minut”, se aude vocea șefului de tren, care dispăre în vagonul lui. Îi spun orbului: „Urcăți! Cu Bobică cu tot. Ce are să vă facă?”

Zâmbește trist: „Mă poate da jos într-o altă gară sau, și mai rău, în câmp. Aici măcar cunosc locul, am pașii numărați. Hai, Bobică, dă-te jos! Trenul nostru încă n-a sosit...” Bobică, ascultător, coboară dintr-o săritură.

Trenul se pune în mișcare. Pe scara vagonului, cu lacrimi în ochi, le fac cu mâna, fără să realizez absurdul gestului. Bobică aleargă pe lângă tren, în sensul de mers, conducându-l cu lătrături. Omul îl urmează încet, pipăind atent cu bastonul. Înainte să prindem viteză, îl aud strigându-mi cu același glas optimist cu care îl asigură pe Bobică de faptul că viața este frumoasă: „Vă mulțumim! Măcar ați încercat. V-ați născut prea devreme. Nu plângeți! Nimeni nu-i de vină că viața e așa cum e, că lumea se împarte în oameni și animale, în văzători și nevăzători...”

Altă gară, alți călători. Același Ceas cu limbile strâmbe, măsurându-le trecerea uneori nedreaptă...

Iman Maleki - The Old Album

Llelu Nicolae UĂLĂREANU(SÂRBU)

Urme-n inima cuvântului

De la o fereastră

Câte ceva din mersul meu a rămas
pe drumuri
nu le-a recunoscut, n-au fost
pe măsura pașilor
cu urme-n inima cuvântului
și a asfințit odată cu luna-n turnurile nopții.

Atunci de la o fereastră nevăzută femeia
mă privea cum treceam
pe sub gutui și ziduri
s-aprind steaua ce rămăsese singură
pe malul celălalt al vorbirii,
pe văile de calcar unde se fură caii nopții
și se închid în cetăți,
în care n-au mai intrat nici femeie,
nici pasăre
lovite de păcatul morții subite.
Nu știu, mi-e teamă de preziceri,
după părăsirea viselor care închid apusul,
pe o câmpie de umbre în taina somnului
fără lumină, fără cântec și hrană
pășesc pe pământuri sterpe,
unde nu există drumuri iar mersul
este o himeră care duce
mai degrabă spre moarte.

E albă noaptea

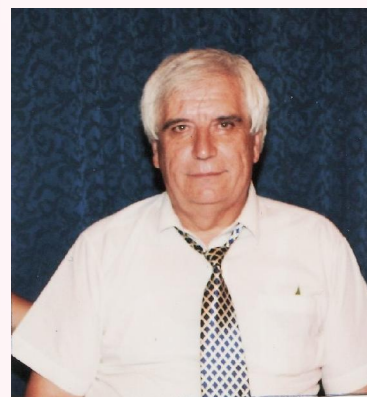
E albă noaptea și-mi pare că
pe drumuri
Se plimbă morții lumii
În robe violete,
Ard stelele-n cenușa stropită
cu parfumuri
Prin somnul dulce al-mumii
Mai trec gabriolete.
E atâta necuprindere
în vârstă
și mă duc
Să pun sub nasul morții
Fum greu de busuioc,
Mai vin bătrânii lumii
cu fluier de nuc
Să-și piardă datul sorții
La jocuri de noroc.
E albă noaptea și-mi pare că
pe drumuri,
Ard stelele-n cenușa stropită
cu parfumuri.

Ninge delirant peste moarte

Nu-mi fac promisiuni
noaptea-i de plumb cu ferestre înalte,
greutatea-mi cade de pe pervaz pe picioare
și n-o să trec pe lângă arborii de sticlă.
Întunericul se lasă peste ape
ciclurile nopții mă vor acoperi,
vestigii trupului se rup din durere.
Ninge delirant peste moarte,
nimeni nu crede că-mi închin femeii
zilele de aluminiu care nu ruginesc
cu șoapte-n auz ce abia le deslușește.
Mă așteaptă lumina din sentimente
lacul unde nuferii sărbătoresc nunta de argint
și caii scăpați din căpestre
în lacrimi după stăpânii plecați,
până dau ninsorile
și foșnește fânul pe obrazul iernii.
Atunci, cu vântul de teamă
privesc perdelele trase,
furtuna-i năprasnică și până la tine
nu-mi mai fuge nici un gând.

Cu o lacrimă pe cuvinte

Mi-am purificat gândurile, am alungat ceața,
în genunchi pe pietrele dimineții.
M-am primenit cu harul cuvântului
printre oameni smeriți,
florile pomilor își zâmbeau singure și pasările
se înțelegeau cu vântul și zburau
prin aerul cu miros proaspăt. Am ocolit
pe drumul care trecea pe lângă fântâna cu cruce
căutând însemnele noastre rămase acolo.
Nu le-am găsit,
doar viile aliniate risipeau sfințenia zilei.
Pe banca șubrezită mi s-a arătat umbra ta,
unde seară de seară te așteptam păzit
de un câine și de stelele pe care
nu le-am numărat niciodată.
Aici te-am lăsat și poate ai mai venit o vreme
dar eu plecasem departe și nu m-am întors.
Acum deși ierburile sunt aceleași,
au mirosul tău
nu ai mai venit pe cărarea dintre pruni.
Pe povârnișul dealului s-a ridicat soarele,
am stat unde mi-am purificat gândul,
am alungat ceața,
crezând că ești în genunchi lângă mine.
Prea devreme am plecat în lume să-mi aflu rostul
și nu știu să-ți spun dacă l-am aflat,
poate îmi vei spune tu citind acest poem
neterminat, cu o lacrimă pe cuvinte.

Niciodată

Ochii tăi sunt atât de înșelători
că nu le deslușesc privirile,
mâinile sunt atât de înfipite-n obiecte
că fiecare se topește-n carnea lor.

Este iubirea din interior,
ori nu este nimic
și se coboară prin fibra pământului
urcă-n trup cu o sevă de sânge.
Cred că sunt înrobii
de prea mult ospăț
presimțit de gânduri pe mesele nopții
și nu mă lasă smerenia să privesc
peste ziduri.

Ești dincolo de cuvintele mele
doar o atingere cu degetele moi,
așa cum flutură pasărea o aripă
și planează prin aer ușor
deasupra pădurii de mesteceni
și ulmi.

Clipele trec mărturisite prin noi
nu pot să le smulg nepăsarea,
niciodată n-o să le alung teama
celor plecate la drum lung.

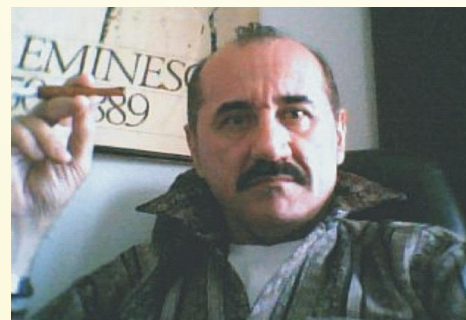
Niciodată n-o să știi
că ai dat cu piciorul
în norocul care a trecut pe lângă tine
și cauți mai departe o fântână
să te privești ca Narcis în apă
căutând perfecțiunea
îndrăgostit de muritorul din tine.

Niciodată n-o să mai fie
primăverile cu mirosul
din luna mai
tu să te oprești în același loc
și să întrebi;
oare ochii mei s-au înțeles
cu ai tăi
și mi-a rămas iubirea în interior
pe care n-o pot desluși
nici acum?

Ștefan Lucian MUREȘANU

Depeizarea egoului în romanul superrealist

Cuvinte cheie: *superrealism, romancier, privațiuni, mafie, drogat, aurolac, egoul, fiind, cerc strâmt, teluric, energii, cosmic, stigmat, real.*

Romanul superrealist este creația literară a secolului al XXI-lea, un început cu traume care și-a pus amprenta pe omul creator, dând la iveală nerealizările materiale și sentimentale ale societății care se supranumește *super ok*. Este noua entitate a furiei introvertite, a eșecului cu înăbușiri viciate, a celui ce crede că niciodată nu va mai avea vreo scăpare de a se vedea împlinit. Este un timp bolnav al celor ce cred că toți trebuie să se privatizeze, să-și caute o meserie de rob în amăgirea existenței și a fiindului debusolat. Câțiva, care au luat din fugă totul, fiind reali în dospirea unui aluat clăbucit și smuls din fața celor mulți, cu mâinile lor murdare, de la cei ce așteptau cuminiți o lege normală de conviețuire umană, fac legi ejectate și toaletizate în intimități improprii, cu care de altfel gândesc.

Romanul superrealist necesită o analiză atentă asupra actului de desfășurare a acțiunii dar și un studiu caricatural al personajelor. Acestea sunt limitate la cuvinte simple, vulgare, un dialog excremental, din care lesne deduci potențialul de exprimare, la care sunt folosite puține cuvinte, aparent banale însă cu un substrat din care tragi concluzia unei existențe închise. Existența închisă este un eu fără viitor, un cerc strâmt, închis, care sufocă egoul survenind dispariția umbrei nocturne. Odată pierdută apare staifiizarea egoului, pentru că el, ca entitate, nu poate părăsi teluricul, fiind reținut de profani în realizarea planului deusian, pe care îl avea de îndeplinit aici, pe Pământ.

Romanul superrealist macină de multe ori cuvinte absurde, le scâmoșează și le întinde ca pe niște intestine de capră, pe gardul vărut al fiindului, pentru că, de acolo, cel pornit să irumpă realul cititorului, în realitate, îl secătuieste de imagini. Cine se dorește umbrat de trivial tânjește la exhibiționism, care nu este un păcat netolerat însă dorit în intimitatea fiecăruia, pentru a nu cădea în ridicol. Vorbele sunt exprimări sonore, șir de cuvinte cu sau fără înțeles care, dacă nu ar avea intensitate și denivelări accentuale, nu ar însemna nimic pentru auditorul avid de informație. Informația se transmite pentru a impresiona, pentru a atinge dimensiunile existențiale ale furiei fiindului. Scrise, cuvintele absorb interesul cititorului și, de multe ori, rămân doar semne imprevizibile observate vizual însă insufici-

ent conștientizate. Creația superrealistă trezește interese, de multe ori meschine pentru că termenii sunt triviali și excitant în mintea absorbită de sărăcie a diluatului. Romancierul superrealist, trăitor în vremuri vitrege de lumină, sădește sămânța în întunericul spinos al termenilor triviali, dătători de foame pseudointelectuală profanilor, care o acceptă și o îngurgitează lacomi, nu citind-o, ci auzind-o înăbușit, în coclaurile personale, ridicate la rang de birou și funcție, tapisate cu diplome a căror stemă este banul.

Stigmat al aurolacului, cuvântul din romanul superrealist se coboară la nivelul de stradă, de putreziciune și dezgust din partea literatului, de snobism și agresiune din partea profanului. Personajele sunt entități ce își doresc să trăiască, nu cunosc cum însă fără să aibă o activitate sau un succes al fiindului în nefiind decât să aibă banul, care să îl facă stăpân viciat, puternic peste toți cei care sunt obligați să i se închine, slugi amorfe din același aluat cretin de dezvoltare cu al său, ruși în permanență de mijloc, un embrion greșit genetic. Literatul surprinde viața așa cum se extinde din mentalitatea entității-om fie că este european, american sau de oricare altă spațialitate continentală. Parcurgem un secol instabil din toate punctele de vedere: mental și aici aș menționa spiritual, moral, conceptual. Toate sunt, pentru cei mulți și lipsiți de cultură, stări ce favorizează, din partea profanilor aflați pe scaunul înalt al puterii, manipularea, decesul sumbru a ceea ce ne-am dorit și am suferit din cauza lipsei de cultură, o degradare continuă a civilizației omenesti. Și aceasta nu numai în societatea noastră românească, ci în toate societățile, care au rămas pur și simplu vii, pe mapamond. Cădem încet și sigur într-un abis dorit de cineva, care cunoaște că sfârșitul gândirii noastre se apropie. Totuși, vor fi puțini cei care vor putea rezista transferului de la ceea ce suntem, în momentul de față, la ceea ce s-ar putea să devenim, într-un viitor foarte apropiat. Literatul superrealist atrage atenția prin scrisul său că omul, în viața de dincolo, nimic nu ia, ca element material, decât ceea ce materia lui cenușie a cuprins ca stare superioară de detașare de teluric. Elementele chimice ale corpului uman se vor uni, cu elementele active ale pământului, refacând uni-

tatea care a produs facerea.

Se constată în romanul superrealist o luptă între două situații: vulgaritate și ascensiune. Ascensiunea este o dorință a eului care dispare în vulgaritate, compătimit de literat și succedat de profani. Răul se poate naște și dintr-un bine însă greu este în voința celui căzut de a se mai putea ridica spre lumea cosmică, pe care o repugnă și nu are încredere în ea, pentru că această lume nu îi oferă mirosul sodomit al gloatei de insuficienți. Personajele sunt trăiri reale ale unor segmente de viață negative, posedate de energii viciate insuficient de realizate, cu gândiri întunecate și străfulgerări nervoase umbrite de oboseala permanentă a trupului. Romancierul îl prezintă ca om, mergător și doritor de viață dar el, personajul, se smulge către o lume greu de identificat, fuge de tot ceea ce se poate identifica în persoana lui ca o entitate spre un neînțeles absurd, respingând ajutorul propriei conștiințe. În romanul secolului XXI personajul, care nu are vârstă atunci când singur își vinde capacitățile sau când, pur și simplu, este luat și vândut pentru alții ca un obiect este sclavul, drogatul, mafiotul, scleratul, sodomistul, împrișnatul unui altuia, care are banul, pistolul, într-un cuvânt puterea nelimitată asupra fiindului său. Fiindul nu este altceva decât perioada pe care entitatea-om o are de trăit pe pământ, bine sau rău prins în cercurile energiilor de care singur are puterea să și le aleagă. Nu i se impune să se drogheze, decât dacă dorește. Nimeni nu îl trimite în lanțul subjugării sexuale, decât dacă slăbiciunea lui este foarte mare și îndreptată spre un astfel de viciu, ca de altfel și cel al consumului exagerat de alcool. Nimeni nu îl târăște în bandele mafiotice decât dacă impulsul său energetic nu își găsește veriga înrobitoare într-o astfel de rocadă infecțioasă a fiindului. Suntem stăpâni pe propria noastră conștiință și avem puterea, numai dacă vrem să spunem *nu* energiilor amăgitoare ale răului. Din această existență a realului lumii secolului al XXI-lea, romancierul, trăitor de vremuri forțate privațiunilor materiale și spirituale, își alege exponatele, le dă viață în creația sa superrealistă, și îi lasă în libertatea deplină a rostului lor jignitor asupra egoului fiind.

(Va urma)

Emil BUCUREȘTEANU

Nemuritorii din Agapia

de Constantin Virgil Gheorghiu

Anul acesta, în februarie, a apărut la Piatra-Neamț, la Editura Crigarux, romanul **Nemuritorii din Agapia** scris în exil, în limba franceză, de **Constantin Virgil Gheorghiu**. Traducerea este asigurată de doctorul Virgil Răzeșu. Este a doua transcriere în românește după cea făcută de doamna Ileana Vulpescu și apărută la Editura Gramar. Pietrenii se consideră îndreptățiți în a-l aduce pe C.V.G. în conștiința publicului nemțean, fiindu-le conjudețean.

Ediția apărută la Piatra-Neamț se vrea mai mult decât o reeditare, se vrea o ediție critică. Pe lângă romanul propriu-zis, opul cuprinde un *Cuvânt înainte* intitulat *Un roman polițist, social-politic și utopic*, semnat de editor, Cristian Livescu, o *Notă asupra ediției*, semnată C.L., adică tot de Cristian Livescu, o postfață semnată de traducător, dr. Virgil Răzeșu, și un *Tabel cronologic*, o amplă și documentată fișă biobibliografică, 13 pagini A5, scrisă când în românește, când în franceză, textul în limba franceză fără a apărea la subsol tradus în limba română cum ar fi fost normal din respect pentru cititorul autohton, despre viața și opera lui Constantin Virgil Gheorghiu, realizat de specialistul în ale literaturii, critic și istoric, Fănuș Băileșteanu. Din tabel, aflăm că romancierul este urmașul preotului Constantin Gheorghiu, la rândul lui tot fiu și nepot de preot. În actele privind data și locul de naștere apar unele incertitudini, iar acestea prevestesc viața plină de evenimente a scriitorului. Tânărul Ghiorgiu, cu o viață tumultuoasă încă de la naștere, familia nu-i declară venirea pe lume în timpul prevăzut

de lege, este îndrumat pentru a avea o carieră militară, urmează Liceul Militar din Chișinău și colegiul Militar din Cernăți. Ajuns la București, urmează Facultatea de Litere și Filozofie, se ocupă intens de publicistică, intră în relații cu scriitorii timpului. Declanșarea războiului îl readuce sub hainele militare și scrie ample reportaje de pe front, de pildă *Ard malurile Nistrului* și *Și eu am luptat în Crimeia*. Ajunge atașat pe lângă ambasada României în Croația iar când Armata română face stânga împrejur, întorcând armele împotriva foștilor aliați, nu se mai întoarce în țară. După multe peripeții, ajunge la Paris și i se deschide larg drumul spre afirmare și recunoaștere literară, desigur în străinătate. Face călătorii prin America de Sud, este primit de președintele Argentinei, ține conferințe în fața universitarilor, ajunge în Liban și Coreea de Sud. În 1963, 23 mai, scrie Biograful Băileșteanu, *În Biserica ortodoxă română Sf. Arhangheli din Paris* (Biserica era din Paris și nu arhanghelii) *are loc oficierea investirii lui C.V. Gheorghiu („ordinația sacerdotale”), săvârșită de fostul paroh Teofil Ionescu*. După trei ani este ridicat în grad de econom-stavrofor de patriarhul Iustinian al României. Dacă îmi aduc bine aminte, faptul nu este primit cu simpatie de către comuniști. În fruntea partidului și a țării se instalase Nicolae Ceaușescu. C.V. Gheorghiu moare în 1992, la 22 iunie.

Ceea ce am scris până aici nu este decât o introducere la prezentarea, nu în extenso, a romanului amintit la început.

La lansarea cărții, în fața unui

public destul de numeros, dovadă a faptului că interesul pentru cultură, în speță pentru literatură, se află în creștere, traducătorul, domnul Virgil Răzeșu, doctor în medicină, un septuagenar, afirma că este cea mai bună carte pe care a citit-o, iar criticul Cristian Livescu, doctor cu o teză despre poezia lui Eminescu, îl asemuia pe C.V. Gheorghiu cu întronatul cu premiul Nobel pentru Literatură, Mario Vargas Llosa. Incitat de asemenea aprecieri, m-am apucat imediat și am citit cartea chiar în aceeași zi și noapte. Duceți din această afirmație că *Nemuritorii din Agapia* este o carte captivantă, citibilă. Este un roman polițist, cu acțiune condensată la câteva nopți și zile, pornind de la uciderea în situații suspecte a unui tânăr soldat. Autorul reușește să conducă acțiunea în așa fel încât îl obligă pe cititor să dea pagină după pagină până la aflarea criminalului. Finalul este însă dezarmant. Uciderea tânărului Tuniadi, fiul unuia din asupritorii micului orașel cu gară dar cu un singur birjar, nu se face determinat de ura locuitorilor săraci lipiți pământului, ci, dintr-un motiv banal, întâlnirea fiului cu amantul mamei sale și un conflict inopinat. Pentru cititorul din afara spațiului mioritic, *Nemuritorii din Agapia* este o carte atractivă, o carte de buzunar, de citit în tren când peisajul este monoton sau discuția cu partenerii de drum este plictisitoare. Pentru cititorul român cu o anumită cultură și cu o apartenență vizibilă la neamul din care face parte se pun altfel problemele, va considera că îi sunt lezate sentimentele de apartenență la națiune.

În roman se fac referiri, uneori

cu obstinență, la strămoșii daci, la concepția acestora că sunt nemuritori, că viața pe pământ reprezintă doar o etapă în existența lor. Dar cine sunt nemuritorii din Agapia, urmași ai nemuritorilor daci. Personajul principal, Sava Mold, este un om lipsit de cultură, un analfabet, iar familia lui formată din soție, Smaranda, și șase copii trăiesc într-o sărăcie, aproape de sălbăticie, ba au și manifestări așisderea. Sava Mold este un ucigaș, dar crima o face după ce ajunge la limita suferințelor, după ce este zdrobit în bătaie de Tuniade seniorul, proprietarul unui castel, proprietar denumit de autor satrap, demn urmaș al fanarioților de la care se trage tot răul moldovenilor. Răbdarea lui Sava Mold amintește de părerea, vehiculată și azi, că românul este răbdător, că mămăliga plesnește greu. C.V. Gheorghiu preot, venit dintr-o spiță de preoți, vede salvarea de sărăcie a eroilor săi doar în credința în Dumnezeu, ori istoria neamului îl contrazice, cu credința în ceruri, mai întâi dacii, apoi urmașii lor, nu s-au supus fără împotrivire vrăjmașilor. Până la urmă și Sava Mold, personajul principal, ajuns în situație limită, încercarea de a i se lua toporul, unealta cu care își asigura mizerabila existență, îi crapă capul vrăjmașului.

Alți „nemuritori” sunt comisarul Filaret cunoscător al vieții agapeților (locuitorii din Agapia), a comportării lor, a ceea ce sunt în stare sau nu să facă aceștia, judecătorul Cosma Damian, fost și el un sărac, crescut la orfelinat

și unit prin aceasta cu soarta celor din Agapia, intrat în joc chiar din prima zi de mandat al înfăptuirii justiției, și lipoveanul Ismail, singurul birjar din Agapia. Despre el, autorul ne spune că este expatriat din partea de Nord a Mării Negre, unde ar fi trăit o populație, scoptii, cu obiceiuri bizare, castrarea bărbaților după ce aveau primul copil. Greu de crezut că ar fi existat asemenea secță. Este adevărat că în ținutul Neamțului, al Petrodavei cum este definit în roman, sunt lipoveni. Este interesant că aceștia, în zonă, se ocupă cu grădinăritul, au familii numeroase, sunt de stil vechi, și ca locuitor în spațiul nemțean nu am auzit de asemenea manifestări la ei.

În oralitatea locului, la Piatra-Neamț, localitate care s-ar fi ridicat pe ruinele Petrodavei dacice (Agapia din romanul lui C. V. Gheorghiu este situată în județul Petrodava), pe când eram elev de liceu și stăteam în gazdă la un cizmar (se știe că atelierele cizmarilor ca și ale frizerilor, croitorilor etc. erau locuri unde se vehiculau nu numai idei politice ci și culturale) se transmitea părerea că birjarii pentru a feri odraslele boierești de pericolul siluirii erau castrați. Auzitele mele întâmplătoare mi se par mai plauzibile decât afirmațiile din roman iar edictul dat de domnitorul Nicolae Mavracordat pentru pedepsirea violurilor îmi întăresc convingerea.

Desigur, fragmentul acesta este de coloratură în structura romanului, precum și a articolului. Revenind la problemele mai de substanță, trebuie să arăt că noțiunea *nemuritor* are cel puțin un dublu sens. Cel arătat mai înainte, că moartea este doar pentru trup, sufletul este veșnic. Al doilea sens, cu caracter laic, nemuritori sunt acei oameni care prin acțiunile lor participă la crearea istoriei unui popor. Creatorii de valori materiale, spirituale sunt nemuritori. Bălcescu, Eminescu, Iorga, toată galeria de elită a oamenilor de cultură a unei nații intră în categoria nemuritorilor fi-

indcă intră în memoria neamului. Deși anonimi, nemuritori sunt eroii de la Mărășești, de la Plevna și în multe alte locuri pentru apărarea țării. Nemuritorii de la Agapia nu sunt astfel de oameni. Dacă ar fi existat, romanul ar fi căpăta alte valențe și poate și critica ar fi fost alta. În nici un caz, bigotismul, sugerat în roman, pentru a-i da un aspect exotic, vorbind ca despre o țară aflată la margine de lume, nu geografic ci din punct de vedere al mentalităților, nu caracterizează poporul român.

O explicație a unei asemenea tratări despre români, pe lângă faptul că C.V. Gheorghiu era preot, ar fi și aceea că era un exilat, un opozant intransigent al comunismului. Romanul apare în Franța în 1964. Stalinismul mai trăia în ideologia comunistă și avea efecte nocive în sateliții Uniunii Sovietice. Deși, în roman se vorbește despre satrapi străini, urmași ai fanarioților, noii satrapi nu erau cu nimic mai prejos, numai că în noile situații date moldovenii s-au opus cu dârzenie acestora. Chiar într-o comună vecină cu localitatea natală a autorului s-au petrecut dure ciocniri.

Nemuritorii din Agapia este și un roman despre sărăcia cauzată de vicisitudinile istoriei, în special dominația fanarioților. Lucien Guissard, în „La Croix” susține că *Romanul lui C.V. Gheorghiu este strigătul fără sfârșit al sărăciei, eterna victimă într-o lume bântuită de fantasmă...* (Citat de pe pagina patru a copertei, notat de criticul Cristian Livescu).

Dacă avem în vedere că acțiunea se petrece într-o perioadă când existau trenuri și telefonie mi se pare că motivația este subțirică, cauzele sărăciei românilor sunt și de altă natură, se află în structura intimă a unor grupuri rupte de poporul căruia istoric, doar istoric, în aparțin. Devoalarea sărăciei nu rezultă însă din nararea faptelor și descrierea personajelor, ci mai mult dintr-o prezentare directă, niște logosuri ținute de comisarul Filaret, de ocnașul Sava Mold, sau chiar de autor. Citind cartea, aveam impresia că mă aflu într-o sală de

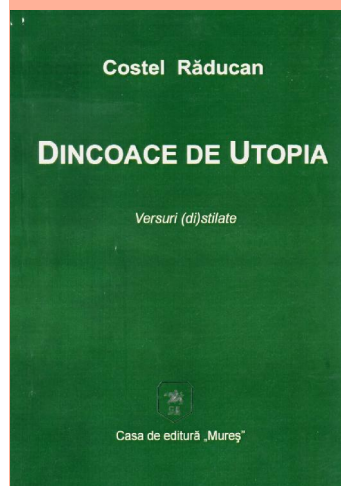
clasă la o lecție de istorie a unui profesor cu talent oratoric. Sau mai nou, asistam la una din emisiunile posturile de televiziune Realitatea, Antena 3 sau OTV.

Uneori, scriitorul preia imagini despre sărăcie și nedreptate întâlnite și în alte cărți, de pildă botnițele din *Desculț* de Zaharia Stancu. Primitivismul în care trăia familia lui Sava Mold îl regăsim povestit și de Calistrat Hogaș în *Pe drumuri de munte*, cu deosebirea că o face, după propria-mi opinie, cu mai mult talent.

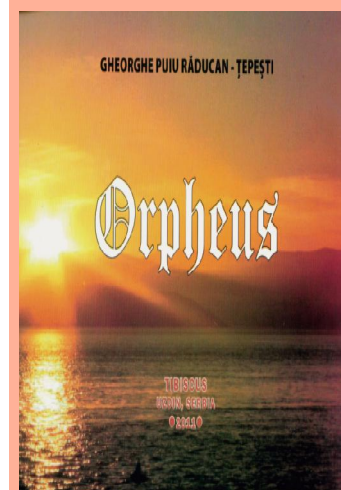
De reținut că acțiunea nu se petrece după cum s-ar crede din titlul romanului la Mănăstirea Agapia, a cărei biserică a fost pictată de Nicolae Grigorescu. Agapia este un orășel, o ficțiune, situat, ca și mănăstirea omonimă, tot în ținutul Neamțului, în carte în districtul Petrodava, la poalele Ceahlăului. Spațiul ales a fost bine gândit de autor, care mai are și alte cărți ale căror acțiuni se petrec în acest spațiu nu numai mirific ci și plin de legende. Ceahlăul este un fel de Olimp al românilor, o creație aparte a lui Dumnezeu, dar aici mișună și duhuri rele. Nemuritorii din Agapia sunt oameni pașnici. Pentru a explica actele nelegiuite, uciderea celor doi Tuniade, tatăl și fiul, autorul introduce și un element fantastic, un vânt, considerat rău, care, când bate, le tulbură mințile, îi face să încalce regulile sociale. C.V. Gheorghiu vorbește despre un asemenea vânt ca existând fizic, confundându-l cu föhn-ul din Alpi. Cel puțin, așa susțin traducătorul și editorul, care fiind oameni ai locului, cetățeni ai urbei Piatra-Neamț, îl înlocuiesc cu un vânt nedefinit, denumindu-l *vântul cel rău*. Sintagma *vântul cel rău* am întâlnit-o adesea în această parte a țării, dar este ca un fel de duh, ceva invizibil, nu este un fenomen natural cum se sugerează în roman.

Fără a stabili locul atât al autorului cât și al romanului în literatura națională sau universală, consider că este o carte ce merită citită și în această perioadă de boum al informațiilor, recte și al literaturii.

Cărți primite la redacție

Constel Răducan - *Dincoace de Utopia*, Ed. Casa de editură „Mureș”, Tg.-Mureș, 2011

Gheorghe Puiu Răducan - *Orpheus*, Ed. Tibiscus, Uzdin, Serbia, 2011

Gheorghe Bălici - *Coșul minim de răs*, Ed. Magna Princeps, Chișinău, 2009

Gheorghe A. STROIA

Pictorul iranian Iman Maleki sau „Fascinația artei - dusă până la perfecțiune”

În rotonda lume contemporană, în perspectiva omului modern, devine, din ce în ce mai mult, stereotip arta ce repugnă, arta ce înfioară, arta ce mortifică, arta ca refulare a tuturor ororilor umane ce au marcat existența Terrei. O artă decadentă, inferioară oricărei noțiuni de valoare ori de act cultural - în esență tare. Destul de rar, însă, albul imaculat al ghiocelor, deși se confundă cu albul zăpezilor omniprezente, tinde spre lumină, tinde spre căldură, demonstrând cu vivacitate sensul vieții. Și mai rar, peste câmpiile înnegurate ale minții umane, într-un zbor primejdios și misterios în același timp, faliile eruptive ale sentimentelor zguduie din temelii firea umană, arătându-și forța și maiestruozitatea.

Din îngemănările divine de lumină și culoare, dezvăluind lumii întregi o altă fațetă a realității, se nasc picturile lui **Iman Maleki**. Răscolit de intemperiiile lumii în care s-a născut, dar pe care nu dorește s-o abandoneze, pictorul iranian extrage - din cețuri, din fărâmele rămase în urma unor deflagrații, din firele nevăzute ale intrigilor ori răutăților lumii înconjurătoare - esențe, așternându-le pe pânză precum psalmii închinăți divinității: liniștea, calmul, abstenența, tăcuta inspirație, zbo-

rul, speranța, visul, credința și, de ce nu, încrederea în puterea omului de a-și resuscita ființa amorțită de incontrolele fibrilații existențiale.

Deși o prezență silențioasă pe scena picturii universale - așa cum îi stă bine unui geniu, a cărei principală calitate trebuie să fie modestia -, Iman Maleki recunoaște că: „...*mă regăsesc în tot ceea ce fac, fiecare centimetru de pânză reprezintă o întregă lume, pentru mine. Sunt unul dintre fiii unui minunat și viteaz popor. Sunt persan și văd, în fiecare zi: lacrimi amare, suferințe, orori, mânie, întuneric. Mă tem cel mai tare de întuneric. Cred că mi-e teamă doar de întunericul din sufletele oamenilor. De aceea, poate, pânzele mele «vorbesc» - mai ales - despre SPERANȚĂ*”.

Pornind de la cuvintele de o simplitate cuceritoare dar, evident, altruiste, putem spune că pictorul iranian redă, prin pânzele sale, eternul protest al artei, specific epocii în care trăiește artistul, un protest la decadentă, război, suferințele oamenilor, neliniștea și nesiguranța din ochii copiilor, durerile nesfârșite ale mamelor sau la orice altă durere provocată de abuzuri și/sau violență. Folosind tehnici de lucru diferite, Iman Maleki se dovedește a fi un magician al culorilor, un maestru al luminii, redând cu foarte multă versatilitate și pricepere caracteristicile luminii, atent studiată și redată printr-o artă desăvârșită. O frumusețe similară a luminii/evadare, manifestată în opera pictorului iranian, mai poate fi întâlnită și în opera celui mai bine vândut artist american în viață - Thomas Kinkade - pictorul luminii/poveste.

Pictura lui Iman Maleki reușește să facă lumină chiar și între

pereții unei temnițe întunecoase. Iată, de exemplu, pânza sugestiv intitulată *The window* (Fereastră), care prezintă un contrast absolut între întunericul dinlăuntru și lumina din afară. Un contrast izbitor și mortificator, care sugerează (pânza obligând la o perspectivă dintre interior spre exterior): starea de evadare, eliberarea de întuneric, teamă, angoasă, suferință, spre o lume care poate găsi și accepta lumina ca pe un bun propriu și necesar. Cu siguranță, este vorba despre singura geană de lumină a unei închisori, prin care se poate observa o locuință așezată la poalele unui masiv muntos, ce sugerează iminenta dorință de echilibru, pace, liniște, ca o confirmare a apartenenței la o familie.

Lumina, în opera pictorului iranian, capătă o importanță deosebită, regăsindu-se ca trăsătură esențială a unora dintre pânzele sale. Fie că este vorba despre intrarea unei locuințe, sau de umbra dedublă a amurgului, de lumina care însoțește portretele sale feminine sau cea care conturează portretele masculine, lumina sa este unică: prin cromatică, prin realism, prin volatilitate, prin forța expresiei. Caracteristici evidente unor lucrări, precum: *A sad Mom*, *A Tar Player* (tar - instrument muzical tradițional, o lăută cu gât lung, specific Iranului, Țărilor Caucaziene și Asiei centrale), *A custodian's house*, *All alone* sau *Portrait of a man*.

Multe dintre pânzele lui Iman Maleki reconstruiesc portrete de femei, bărbați sau de copii, în diverse scene ori situații existențiale, pictorul dovedindu-și, astfel, elogiul pentru frumusețea umană - în general, ca mesaj „militant” de „remodelare” a arhitecturii umane interioare, de renaștere spirituală, pentru crearea unei

lumi mai sigure și mai bune. Regăsim în opera lui Maleki, realistă, prin excelență, omul. Fie citind (*Omens of Hafez, Sisters and book*), studiind (*Studying*), scriind (*Sunlight*) sau rememorând amintiri scoase dintr-un vechi album (*Old album*). Redate în luminile calde ale amurgului, portretele sale suprimă liniștea dată de cufundarea în lectură, aflarea unui univers propriu, o imaginară lume a viselor împlinite. Potretele de copii (fie ei asiatici sau europoizi) sunt de o rară frumusețe și expresivitate, incumbând sentimente diverse, cu mesaje clare: dorința de lumină și de liniște (*Wish*), relaxare și respiro după furtunile emoționale (*End of examination*) sau de maturitate și implicare (*Fishmonger*).

Rafinamentul detaliilor este extraordinar. Fiecare pânză este - de fapt - o fotografie, o reconstruire a realității până în cele mai intime amănunte (*A girl by window*). Panorama construită de pictor este foarte largă, oferind o claritate stratificată până spre fundalul pânzei, probând abilitatea maestrului de a îmbina desăvârșit planurile și culorile (*Dizziness, Memory of that house*).

Parfumul inspirat al operelor lui Maleki este unul oriental. În acest sens, stilizat, discret și elegant, el așează în peisajele ori alături portretelor sale, elemente ale tradiției și culturii persane: covorul cu motive tradiționale, voalul cu ciucuri, turbanul, tarul, satul-stup, coloanele cu arabescuri. Culorile favorite ale pictorului sunt galbenul, ocru, albastrul, purpura, și verdele. Culori pe care le adună într-un melanj realist unic, pentru ca apoi să le convertească în ansambluri picturale de o frumusețe incredi-

Iman Maleki

bilă. În pânzele pictorului iranian, nu se regăsește nimic din cea ce repugnă sufletului uman. Arătând - în speță - o tristețe profundă, personajele sale sunt pictate cu o extraordinară decență și o fabuloasă eleganță. Practic, prin opera sa, se reconfirmă valențele pe deplin cunoscute ale mesajului artistic, în general: pozitivism, încredere, optimism, frumusețe.

Se poate concluziona - fără nici un motiv de dubiu - că pictorul iranian dovedește, prin stil, rafinament, precizia cromatică, finețea incredibilă a detaliilor: *genialitate*. Dar, nu mai puțină valoare decât precursorii săi, aparținând realismului francez: Gustave Courbet (1819-1877), Honoré Daumier (1808-1879, cunoscut pentru litografiile ce reflectă scene de pe străzile pariziene) și Jean François Millet (1814-1875). Cu siguranță, timpul va confirma și reconfirma acest lucru, deja unanim împărtășit de o mare parte a criticii de artă contemporane. Prin efort, studiu, concentrare și o deosebită grijă pentru detalii, Iman Maleki este,

deja, unul dintre cei mai valoroși pictori ai vremurilor noastre. Mesajul său limpede exprimat - un apel făcut pentru renașterea spirituală a umanității - va face ca, prin fiecare pânză, să strălucească flacăra speranței, a încrederii și credinței într-o lume mai bună.

Dacă ar fi să reamintim câteva repere din biografia pictorului iranian, atunci ar trebui să spunem că la cincisprezece ani a început să învețe pictura cu primul și singurul său profesor, pictorul Mor-teza Katouzian, considerat cel mai mare hiperrealist din Iran. Între timp, Maleki a început să picteze profesional. A urmat apoi cursurile Universității de Arte din Teheran, secția Design Grafic pe care a absolvit-o în anul 1999. Începând cu anul 1998, Maleki a participat la mai multe expoziții, cele mai importante fiind: Expoziția Sabz Gallery (1998), Expoziția de pictură realistă iraniană de la Muzeul de Artă Contemporană din Teheran (1999), Expoziția de la Sa'ad Abad Palace (2003). La competiția internațională Art Renewal Center, Maleki a câștigat premiile: „William Bouguereau” și „Chairmanas Choise”.

Iman Maleki s-a născut în anul 1976 la Teheran.

Iman Maleki - *Omens of Hafez*

Contemporary Literature Press,
sub auspiciile Universității din București,
în colaborare cu Consiliul Britanic și Institutul Cultural Român,
anunță publicarea volumului
Exerciții de gramatică engleză.
English Grammar Exercises
de C. George SANDULESCU
ediție revizuită 2011, ISBN 978-606-92388-7-5.

Exerciții de gramatică engleză de C. Sandulescu a fost prima oară publicată de Editura Stiințifică în 1964, în 30.000 de exemplare, care s-au vândut aproape imediat. Editura a solicitat o reeditare, cam prin 1969, dar autorul nu se mai afla în țară. Timp de patruzeci și șapte de ani, cartea a circulat de la unul la altul, din mână în mână. Este astăzi momentul ca ea să revină pe masa celor ce învață și predau limba engleză în România.

Multe serii de studenți ai Facultății de Engleză au crescut cu acest volum și apoi au învățat din el cum să predea. Exercițiile acestea au o siguranță a limbii, o eleganță a raționamentului clar și simplu, un standard de corectitudine care nici la jumătate de secol de la apariție nu sunt știrbite câtuși de puțin.

Nimic în aceste exerciții nu trădează momentul dificil în care au fost publicate. Autorul nu a făcut nici cel mai mic compromis. Respectul lui pentru cuvânt, pentru spiritul neîngenuncheat de „vremi”, și - înainte de toate - pentru limba engleză, care, pentru el, se confundă cu limba maternă, a fost forma de rezistență a lui C. George Săndulescu în fața masacrării instituționalizate a limbajului.

Editura pentru Literatură Contemporană publică aceste exerciții la scurt timp după ce a pus la îndemâna celor ce predau și a celor ce învață limba engleză volumul cunoscut ca *Gramatica Catedrei*, coordonat vreme de trei ani de Profesorul Leon Levițchi, și apărut în 1962 în numai 1800 de exemplare.

Profesorul C. Sandulescu, unul din co-autorii acelei Gramatici, a readus-o ca instrument de lucru pentru angliști, îngrijind republicarea ei în facsimil anul acesta. În acest fel, continuăm prin *Exerciții de gramatică engleză* direcția de Language Learning în care am pornit. Volumul acesta se sprijină în mod logic pe Gramatica Catedrei, și e publicat ca o continuare firească a ei.

Volumul *Exerciții de gramatică engleză* de C. George Săndulescu poate fi consultat și descărcat la adresa de internet:
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-exercitii.html>

Contemporary Literature Press vă invită să accesați Website-ul www.editura.mttlc.ro. Editura publică lucrări atât în limba engleză cât și în limba română.

Pentru sugestii sau comentarii, vă rugăm adresați-vă Editurii, lidiavianu@yahoo.com.

Contemporary Literature Press Translation Café
Revista Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan.

Contact

Vizitați-ne pe Facebook
Press Release

Bucharest, 23 August 2011

Contemporary Literature Press,
under The University of Bucharest, in permanent conjunction
with The British Council, and The Romanian Cultural Institute,
Announces the publication of
English Grammar Exercises,
by C. George SANDULESCU.
ISBN 978-606-92388-7-5

Nicolae BĂLAȘA

Povestea, cumpănă între cer și pământ

„Înger, îngerășul meu/ Ce mi te-a dat Dumnezeu/ Eu sunt mic/ Tu fă-mă mare/ Eu sunt slab/ tu fă-mă tare/ De tot răul mă ferește/ Și de rele mă păzește” - am repetat cuvinte magice ca în fiecare seară înainte de culcare, când ea îmi făcea semnul crucii pe frunte, apoi ofta.

- Dacă nu te-aș fi avut pe tine, mă duceam demult! - a reluat, după o clipă de tăcere.

- Unde, mamaie?

- Pe lumea ailaltă...

- Da? Păi cum, sunt două?

- O fi și mai multe. Dumnezeu știe! Dar așa se zice: noi, ăștia, de aici, și ăia de dincolo. Adică, tot un fel de noi, întorși pe dos, însă primeniți și duși de popă.

- Popă! Ce mai comedie și cu popa ăsta al dumitale... Ca la circ! Ba că o să-mi taie mie limba, ba o să te ia pe tine... Moș Gheorghe zicea altfel...

- Zicea?! I-auzi, al focului, zicea?! Cum zicea, fă, cum zicea?!

- Mai bine o lua dracu pe ea și-l lăsa pe... Dar iarba rea nu pire!

- Așa zici?! Ca să vezi, boșorog! Nu, ascultă tu la mine! Țasta o caută cu lumânarea aprinsă! ... Ziua în nămiaza mare!

- Pe cine, mamaie?

- ...Pe ăla de la Balta Verde!

- Nu înțeleg!

- Mai bine!

- Atunci spune-mi și mie o poveste!

- Păi nu te uiți la desenele alea?

- M-am săturat de mâțe împăiate... Hai, îmi spui?

- Fată, și cu tine! Păi eu mai sunt de povești?!

- Zi-mi-o pe aia cu cocoșul și cu...

- Bagă la cap că...

- Știu! Nu prea mai ai timp și o să te cam duci... Ascult!

- E, tataie, al tău! Când era el pe lumea asta...

- A fost om bun și o iubea pe mami. Așa mi-a spus moș Gheorghe... Minte?

- Ia mai lasă-l, Doamne, iartă-mă, de cocoșat!

- Care va să zică...

- Care va să zică ce?

- Nimic, așa zici dumneata. Eu repet să țin minte. Mai departe!

- Mai, dar dacă mă tot întrerupi, acum cântă cocoșii de miezul nopții!

- Și?

- Și! Omul meu, când era el pe lumea asta... Acum cine știe pe unde l-or purta picioarele?!

Că a umblat, săracu... Când pe la Galați, când pe la... Cu negustoria. E, într-o vară... Fată, uite, că nu mai știu, cam când o fi fost vara asta... Mi s-au cam dus mințile!...

- Cu sorcova?

- Taci, viperă!

- Tac.

- ...Se întorcea cu căruța de la Craiova. Târziu, târziu, dar până în miezul nopții... Prin Pădurea Gruitei, fâl, fâl, fâl, fâl... S-a trezit cu un cocoș pe loitră, în spatele său. ...Și n-avea nici bob de tămâie la el!

- Dintr-aia cu care afumi tu prin casă cu ea, așa când te-apucă damblaua?

- Fă, ia vezi că acum...

- Pst!

- Îți dai tu seama că a înghețat?!

- Așa în toiul verii?

- Așa! Că mă scoți din minți!

- E, dacă asta spune povestea...

- Nu, asta a fost! Că nu mă mințea el pe mine!

- Și?

- Două ceasuri și mai bine, țeapăn și nici șoaptă! ...Săracul, plecase la drum fără să se închine! ...Iar ăl cu coarne, în chip de cocoș, pe loitra carului! Vezi, să ai grijă! Că dacă nu e Dumnezeu alături...

- E sarsailă.

- Păi, află că e! Că altă treabă nici că are...

- O fi, n-o fi... Mai departe!

- Hodoronica-tronca, hodoronica- tronca, și cocoșul... Colac peste pupăză...

- Cum vine aia?

- Se putea să nu... Când te mănâncă acolo sub limbuță. Așa vine vorba! ... Și pe-aci, la Ciutura lui Gorici, muiculiță, gata, să crape firea în el! Stătea cumpăna cu ciutura în sus, un fel de reazem între cer și pământ. Și...

- Fâl, fâl, fâl, fâl?

- Da de unde? Scâârț! Scâârț! ...Și omul meu îl vede pe Litra ăl bătrân. Țeapăn, pe

marginea șanțului. Beat, turtă! Că așa murise. Scâârț! I-o fi scârțâit și ăluia oasele că nu e de coala să vii de pe lumea ailaltă pe lumea asta! Iar după aceea, cică: „Bă, fi-ți-ar pălăria a dracu, dai, mă, și tu o țuică?!”

- Și a dat?

- Fătaăă! Cum să dea? Că dacă apuca să zică ceva, îl pocea!

- Așa!

- Norocul cu primul cântat al cocoșilor de toiul nopții...

- Că abia acum, ăla fâl, fâl, fâl, fâl, pe-o coadă de mătură!

- Aoleo, fetițo! Pe mine se făcu părul ca pe curcă, iar tu, ca să vezi, călare pe mătură!

După poveste, mamaie stingea lumina și mă forța să închid ochii. Nu aveam încotro, însă, uneori, chiar și cu ei închiși, îi băgam mâna la săni și-i pipăiam sfărcurile. Îmi aminteam, probabil, de laptele mamei. Atunci, iar mă prindea dorul de ea și suspinam până ce degetul supt mi se părea că avea același gust. Alteori, țineam genele strânse până ce o auzeam pe mamaie sforăind și bufneam în răs, cu gândul că iar scapă vreun părț. Oricum adormeam târziu și mă trezeam devreme. Respiram, de fiecare dată, răcoarea dimineților, mestecând felia de pâine unsă cu gemul de prune fiert în ceaunul cel mare, în mijlocul curții. Mamaie vorbea de una singură. Când își povestea visele, în timp ce număra găinile, când blestema niște amărâți de purcei pe care eu îi vedeam deja cu focul de paie în spinare, spre iarnă, în ajunul Crăciunului. Când termina, o întrebam de ce nu se mai duc la grădiniță copiii.

- Eu nu-mi văd capul de ale mele, iar ție îți arde de cai verzi pe pereți, tocmai acum în toiul verii. Tu nu vezi că lumea muncește?

- Și copiii?

- Trag mîța de coadă, ca și tine.

- Mamaie, te-ai trezit cu fundul în sus! Unde-ai vedea tu mîța lângă mine, nu știu?!

- Fatăăă, mai spală-te și tu, ca fetele cu minți! Dă cu pieptănul prin păr!

- Sau cu țasala! Aia de cai, rămasă de la tataie - bufneam eu iar în răs.

- Aoleo, muiculiță! Că tuciurie mai ești!

Acum, la lumina zilei văd. Parcă te-a făcut mumă-ta cu un căldărar. Numai ochii ăștia albaștri, ce mai sunt de tine. Și ei, ochii, află și tu, că sunt de la mine!

- Ieri, ziceai că s-a frecat de un ceaun când eram la ea în burtă... Eu ce să mai cred?

- Că apa nu e pe bani!

- Dar e rece! Mai ales cu noaptea-n cap! În plus, până la toamnă, când o să mă duc la grădiniță, mai e!

- Asta să crezi tu!

- Cum s-ar zice, iar n-o să mă lași?

- Nu, că nu am cu cine sta și îmi e că odată vine moartea!

- Are dreptate moș Gheorghe. Cică te-ai norozit rău de tot. Unde vezi tu moartea? Că eu, nu!

- Fir-ar el să fie! Azi, mă pun cu băta pe el! Numai prostii îți spune!

- Atunci spune-mi tu! ...Și joacă-te cu mine!

- Și treburile?

- Treburile!

- Doar vezi că trebuie una, alta... Învață de mică! Măine, poimăine, te măriți și nici de o mămăligă n-ai să fii în stare.

- Mă mărit?

- Când o fi vremea. ...Și dacă vrei să fii în rândul lumii.

- Atunci, am să-l iau pe moș Gheorghe. Mă iubește și știe să facă păsat! Cu jumări din găleata de untură. Și varză călită... Îți lingi degetele!

- Știi tu?!

- Mi-a dat și mie, ieri.

- I-auzi, al dracului, să-mi îmbolnăvească fata! Iar tu ce ai căutat la el? Ai? Că dacă aude mumă-ta...

- Mumă-ta!... Zicea că și tu, ai fost frumoasă. Acum, cică ești o cotoroanță ce nu s-a dovedit pe fața pământului...

- Gheorghe! Bă, Gheorghe! Uite că acum nu mai aude! Mărie! - a strigat mamaie, revoltată, în timp ce s-a apropiat de gardul vecinilor.

- Aoleo, da ce e, femeie, așa cu noaptea în cap?

- Asta, al tău, s-a prostit rău!

- E, și cu tine! Parcă de acum știi?

- Află că am să-i rup oasele.

- N-ar fi tocmai rău. Să-ți dau eu oprăjină? Numai să nu te răzbească asta, că atunci să vezi ce n-ai văzut!

- Mamaie! - am țipat eu încât a sărit ca arsă și s-a întors la mine.

- Ai, da ce mai e, fată?

- Nimic. Asta-i un vierme?

- Un drac împelițat! De la Balta Verde! Că, ce să mai zic? Of, să-mi sară inima din mine!

Cu chiu cu vai, îl scăpasem pe moș Gheorghe. A doua zi însă, mi-a fost cu neputință să-l scot cumva pe Gogonel din ghearele Paulinei. Adevărul e că de el nici nu-mi prea plăcea, iar atunci când venise acasă, cu căruța, beat, și ea îl primise cu parul de pus porumbi, mi se păruse, la început, ceva interesant.

- Bă, fir-ai al dracu de nenorocit! Eu să muncesc și tu să bei! Te omor, mă, fir-ai al dracu, și scap! - a blestemat ea și jap cu lemnul pe spinarea omului. Pentru o clipă, Gogonel a căzut în genunchi, apoi s-a prăbușit cu fața la pământ - Na, fii-ți-ar burta a dracu! Și ho, că-ți mai dau! Să-ți aprind o lumânare și gata. Până aci ți-a fost!

Priveam ca la un spectacol prost de circ. În arenă, atunci, parcă doar moartea. M-am speriat. Am alergat la mamaie. Auzise și ea tot.

- Lasă-l, că asta îi trebuie! - mi-a zis ea înainte de a mă văieta. Să se mai potolească, Doamne iartă-mă, odată. Că prea toarnă în el. Butoaie de vin, de țuică. Când la Bircă, ba la Titică. Vând ăștia, în ziua de astăzi, la poșircă... De parcă ar fi poimăine sfârșitul lumii!

Am alergat, iarăși, prin mijlocul curții, spre gard. Am privit printre scânduri. Gogonel dispăruse.

- Fă, moțato, unde fugi, fă? Of, of!... - am auzit-o pe mamaie. Doamne, ce să mă mai fac eu cu fata asta?

Nu am luat-o în seamă. Eram de data asta preocupată și de Gogonel și de Paulina. Parcă, dincolo de gard, căzuse cortina.

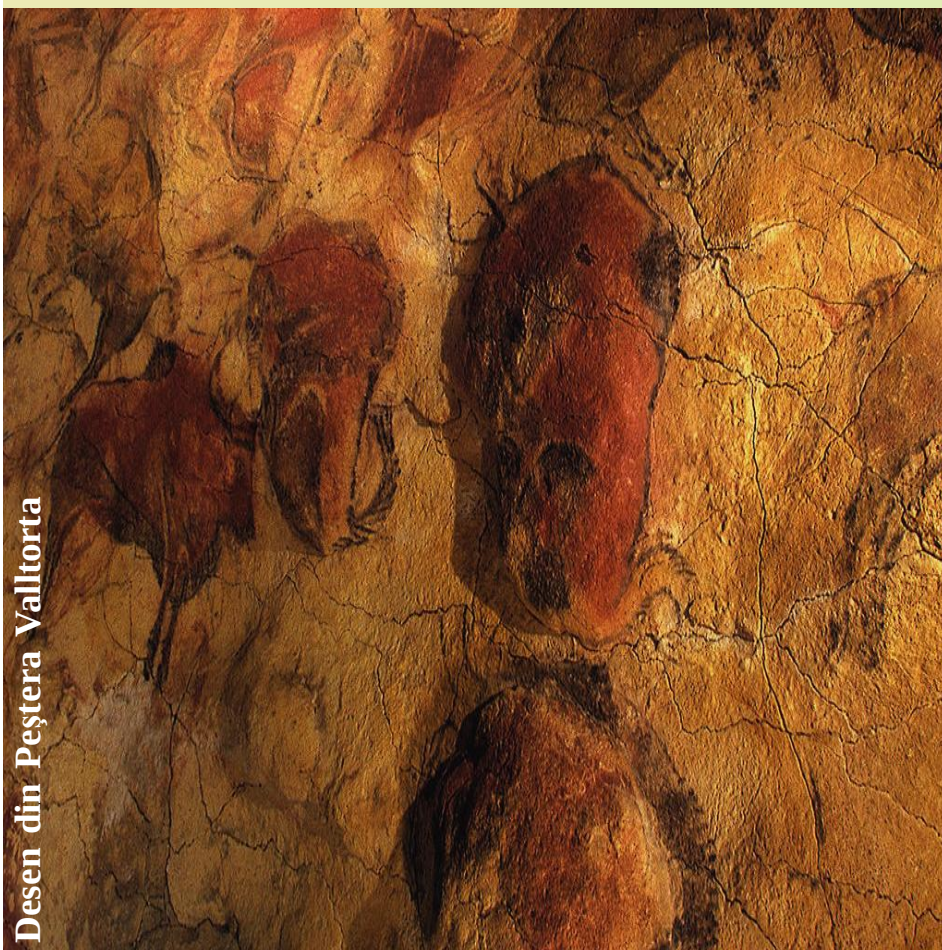
- Și totuși, dacă i-o fi spart capul și acum și-o da sufletul.? - m-am întrebat în gând - Dar de ce nu-l jalește femeia?

Când inima-mi bătea din ce în ce mai tare și îngrijorarea ajunsese la limită, pe după șopru, amețit, a ieșit Gogonel cu un topor în mână, apoi a intrat în casă. O clipă mai târziu, țipetele Paulinei păreau să dărâme zidurile. De data asta, am crezut că i-a luat el gâtul. Câteva minute mai târziu, femeia alerga spre fundul curții ca scăpată din pușcă. Nu s-a potolit. A luat de lângă grămada de lemne, un arac de pus în vie și a intrat iar peste bărbatu-său în casă. Înfrânt, de teamă, Gogonel s-a urcat în podul bucătăriei. Paulina, pe scară, după el. Apoi, trosc, pleosc! Curgeau din gura podului sticlele, una după alta. Jos, cioburi. Când s-a întâmplat ca una să-i crape țeasta femeii și sângele să-i spele fața, au început iar țipetele.

- Mă omorî, lume, mă omorî, fira-ar al dracu cu a de l-a făcut! Săriți, oameni buni, săriți!

Am alergat, iarăși, la mamaie. Cocca liniștită niște azime în cuptorul de pe vatra casei.

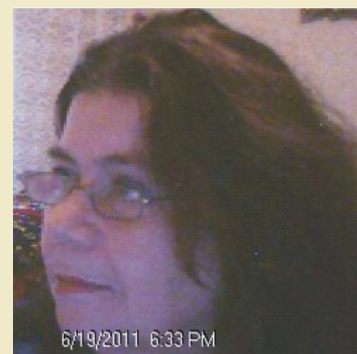
- Las-o, că așa îi trebuie! - mi-a rețezat-o înainte de a scoate o vorbă. Să se mai potolească și ea. Că toate au o limită.

Desen din Peștera Valltorta

Marinela PREOTEASA

Florentin Smarandache și matematica literelor

Încă din 1979, odată cu poemul *Cifrele au început să vibreze*, publicat în „Năzuințe”, nr. 26-27, 1980, pe cerul poeziei românești și universale a răsărit o stea: Florentin Smarandache. Astfel, părintele paradoxismului își trădează sensibilitatea și se lasă descoperit ca poet.

Culegere de exerciții poetice, de Florentin Smarandache, poate fi considerat volumul de debut, dacă ținem cont că a apărut în 1982, în Maroc, ediție în limba franceză, la Editiolls El Kitab, Fès, Maroc, iar în limba română a apărut la Ed. Aius, Craiova, 2000.

Florentin Smarandache, ca un zeu al cifrelor și al geometriei, își permite să-și încarce buzunarele nicidecum cu bani, cu galbeni, cu bijuterii, ca un bogătaș pământean, ci el folosește cât vrea și cum vrea cifrele și figurile geometrice, adevărata bogăție care stă la baza existenței din toate timpurile, într-un mod inedit, altfel decât ceilalți mari poeți.

Deja din 1979, când Florentin Smarandache absolvă facultatea de matematică-informatică, ca șef de promoție, se exprima sigur pe sine, dezinvolt, datorită tinereții, dar mai ales datorită talentului său literar, de viitor mare scriitor, astfel poetul este surprins des-tăinuindu-se cititorului:

„mi-am încărcat buzunarele
cu cifre și pătrate
și am văslit hoinar
pe străzi”.

El, zeul-om, poetul, vâslește pe străzi, mulțimea oamenilor formează o mare de inimi, de ochi, de sentimente, dar poetul, cârmaci pri-ceput, o măsoară în lung și-n lat, conștient de comoara din buzunare, le dăruiește din comoara sa celor din apropiere. Măsura darului se întoarce în cifre, efortul e măsurat de omul simplu, așa a decis zeul-om: că numai pe drumul poeziei poate să facă darurile potrivite acestei mări de oameni, acestei mulțimi, cititorilor:

„aruncam cu cercuri și triunghiuri
în mulțime și ele rezonau
cu cifre am pavat șoseaua iar
sub pașii mei
au început să vibreze
(...)

s-au convertit în litere
și am descins pe
drumul poeziei”

(*Cifrele au început să vibreze* / 1979, «Năzuințe», nr. 26-27, 1980)

Dacă aruncăm încă o privire la poem, și după ce-l citim, constatăm că fiecare cuvânt este exact la locul lui, cu o precizie de chirurg, se învecinează exact cu acele cuvinte care îl ajută să formeze un întreg frumos și dăinuitor.

Aceleași observații se pot face despre fiecare poem în parte. Astfel, poemul următor din volum, *A scrie scriere*, ni-l prezintă pe autor puțin teatral, sub influența lecturilor din marele William Shakespeare, ca și cum ar recita *To be or not to be, that is the question* (A fi sau a nu fi, acesta este întrebarea), dar prin alte cuvinte:

„cu creierul
în mâna dreaptă,
dau o raită
prin suflet.”,
dar numai după ce autorul a strălucit po-etic prin versurile:

„Trăiesc într-un singur
cuvânt:
(...) Scriere”

Ca și într-o naștere zeiască a „feciorului” poem sau a „fecioarei” poezia, poetul, prin

magia versului, ca un iluzionist celebru, ne invită să asistăm la o metamorfozare a spa-țiului mioritic, din laboratorul viselor sale, prin versuri sigure, în poemul *Miorița*:

„Coboară ciobanii la șes
direct din baladă.
Miorițele se-ntorc la doinele lor și
sună din tălângi,
sună din tălângi odele limbii române.
La stână câinii latră tăcerea, tăcerea,
Coboară ciobanii de pe munți
direct în inimile noastre.”

Autorul realizează o îmbinare inedită între religie, obiceiuri și puterea banului:

„Moneda noastră de schimb
este zborul
Om lângă om,
floare lângă floare,
lucrăm la Marele Zid Românesc
de Înălțare” (*Marele zid românesc*)

Florentin Smarandache iese din plutonul poezilor de rând și pășește spre celebritate, prin versuri ca „iată zborul păsării/ înapoi în ou.” (*Mama latină și tata cel dac*) sau

„De cum s-a deschis expoziția
am intrat pe rând
în tablouri,
și cu greu îmi aduceam aminte
să mai ies.

Am trăit fiecare tablou.

Îmi luasem cu mine
toate emoțiile
însă până la urmă le-am uitat
pe acolo.

O parte din tablouri le-am reprodus
pe rețină, iar altele
le-am împachetat frumos
În creier.

Am trăit fiecare tablou
La plecare, culorile strigau
strigau frenetic după inimă ca
după un hoț
Și muream

muream în fiecare tablou.” (*Am trăit fiecare tablou*)

sau „Pe boltă stelele merg/ în vârful picioarelor” (*Eminescieni tei în palide hel-vioragii ...*).

La Florentin Smarandache, lumina este cea care naște - „Lumina își ridică / poalele în brâu.” -, iar de foarte departe, din adâncul sufletului, găsește nașterea ca fiind motivul despărțirilor de mai târziu, inedit mod de a explica divorțurile celor care s-au căsătorit din dragoste - „și simt încet cum despărțirile / ne risipesc.” -, atunci „Când un copil aleargă de-i iese sufletul / prin urechi.” și reușește „la un capăt de cărare” să mențină armonia cuplului, dar rece, „la răcoare” parcă într-un loc străin și sălbatic: „La un capăt de cărare / o cabană oprește / în răcoare.” (*Naștere*).

Versuri ca: „Îmbobocește / grădinița din vale / de copii atâția... / Și noi fântâni săpăm / pentru lumină” (*Noi fântâni săpăm pentru lumină*); „timpul deschide / fereastra unei clipe / și se uită la mine” sau „Fuge năprasnic / pe tălpile mele / cărarea” (...), „Dar gonesc, gonesc / să prind de mână / timpul.” umplu de bucurie pe cititor, veșnic căutător de frumos.

Florentin Smarandache și în tristețe e poet, e înger care suferă - „Aș dori să zbor, / și aripile de ceară se topesc în soare...” -, dar e optimist, e un luptător cu încredere în el însuși dar și în soartă - „Soarta își va spune cuvântul...” (*Vom trăi și vom vedea... revedea...*), „Vor trece luni, până când / Voi reveni și / Voi regăsi / Dragostea mea.” -, un idol îl îmbărbătează - „Visul se va împlini. / Voi învinge! / Voi învinge!” (*Spre împlinire*).

Sintagme poetice inedite în cititorul în-cordat de curiozitate și de plăcerea scriiturii, până la sfârșitul volumului. Astfel, cititorul reușește să descopere un poet care-l înțelege și care are suferințe și împliniri asemănătoare, care îl învață cum să se ridice atunci când cade și cum să zboare atunci când simte că picioarele devin din „plumb” și vor să-i pedepsească pornirile omenești.

Florentin Smarandache este poetul care reușește să-și prindă cititorul în mrejele versurilor sale, iar acesta ca și cum ar fi primit un trofeu, se va bucura pentru fiecare vers și pentru fiecare sintagmă poetică.

Volumul *Culegere de exerciții poetice* îl recomandă pe Florentin Smarandache ca poet valoros, cu un vocabular bogat, un poet care are foarte multe de spus semenilor săi, prin versuri de foarte bună calitate, inedite. Ca un ambasador neobosit, ca un înger care păzește ceea ce este bun în țara asta, România, neobosit însemnează valorile prin cuvinte care devin păsări, cărări, cântece, zboruri, mâncare pentru flămânzi și fericire pentru îndrăgostiții de pretutindeni.

Scrișul este hotelul în care se odihnește cel mai bine poetul Florentin Smarandache și își sfătuiește prietenii să facă la fel.

Un cercetător român a dedus existența particulelor cu vitezele supraluminale descoperite recent la CERN

Fizicienii de la CERN au descoperit recent, în mod experimental, că particulele neutrino circulă cu o viteză mai mare decât viteza luminii!

Prin experimentul denumit OPERA, oamenii de știință au trimis dușuri de particule neutrino de la Laboratorul CERN din Geneva, Elveția, la Laboratorul INFN din Gran Sasso, Italia, și au observat că particulele neutrino au circulat subteran pe distanța de 730 km cu o viteză mai mare decât viteza luminii.

Dr. Antonio Ereditato de la Universitatea din Berna, liderul echipei științifice a experimentului OPERA, a făcut publice rezultatele și a invitat oameni de știință din toată lumea să discute aceste rezultate uimitoare.

Există medii prin care lumina circulă mai încet decât unele particule, de exemplu în apă și în ulei, dar nu în vid.

De asemenea, sunt cunoscute fenomene supraluminale precum viteza fazei unei unde și viteza de grup a unei unde, dar în aceste cazuri nici o informație sau energie nu circulă cu viteză mai mare decât cea a luminii.

În mod similar sunt undele-X a căror viteză supraluminală a vârfului este un fenomen tranzitoriu, însă frontalele undelor se mișcă cu viteza c (Maiorino și Rodrigues, 1999).

La Știri, pe 22 septembrie, 2011, în site-ul LiveScience.com, se afirmă că dacă aceste rezultate sunt reconfirmate, atunci legile fizicii trebuie să fie rescrise:

<http://news.yahoo.com/strange-particles-may-travel-faster-light-breaking-laws-192010201.html>.

Profesorul român Florentin Smarandache, de la Universitatea New Mexico din Statele Unite, dedusese particule circulând cu viteze mai mari decât viteza luminii într-o lucrare publicată, numită „There is no speed barrier in the universe” [Nu există nici o barieră de viteză în univers], în anul 1998, ca o extindere a unui manuscris din 1972, pe care l-a prezentat la Universitatea din Blumenau, Brazilia, într-un tur de conferințe despre „Paradoxism în Literatură și Știință”, în 1993.

Articolul său se bazează pe Paradoxul Einstein-Podolsky-Rosen (1935), pe o lucrare a lui Bohm (din 1951) și pe Inegalitățile lui Bell (1964).

Pentru prezicerea sa privind particulele

care au o viteză mai mare decât viteza luminii (numită „Ipoteza Smarandache”) și pentru inițierea Logicii/Mulțimii/Probabilității Neutrosofice (care reprezintă astăzi în mod respectiv cea mai generală logică/mulțime/probabilitate), Dr. Florentin Smarandache a primit Medalia de Aur pentru Știință acordată de către Academia Telesio-Galilei la Universitatea din Pecs, Ungaria, în anul 2010.

În Enciclopedia de Fizică este inclusă ipoteza Smarandache, dar criticată:

<http://scienceworld.wolfram.com/physics/SmarandacheHypothesis.html>

Ea se enunță astfel:

- Să presupunem că un proces fizic produce o pereche de particule complementare [în engleză entangled particles] A și B (având caracteristici opuse sau complementare), care se deplasează în direcții opuse și, când ele sunt la distanță de miliarde de mile una de alta, măsurăm particula A; deoarece particula B este opusă, actul de a măsura particula A în mod instantaneu ne spune caracteristicile particulei B; deci, informațiile au circulat într-un fel sau altul între A și B cu o viteză mai mare decât viteza luminii; prin urmare, se poate extinde Paradoxul Einstein-Podolsky-Rosen și Inecuațiile lui Bell, și se poate afirma că viteza luminii nu este o barieră a vitezelor în univers;

- chiar mai mult, se pot construi orice viteze, chiar viteze mai mari decât viteza luminii (c), prin măsurarea particulei A la intervale variate de timp;

- de asemenea, informația de la particula A la particula B se transmite instantaneu (deci, nu există o barieră a vitezei în univers).

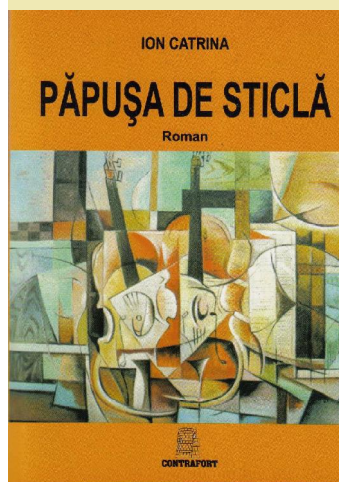
Deși fenomenele privind viteze mai mari decât viteza luminii vin în contradicție cu Teoria Specială a Relativității (1905) a lui Einstein care previne transmiterea de informație, energie sau masă (reală) la viteză superioară lui c , Smarandache (1972) a considerat că fenomenele supraluminale nu violează principiul cauzalității, nici nu produc călătorii în timp, și nici nu este necesară energie infinită pentru ca o particulă să circule cu viteză mai mare decât viteza luminii.

26 septembrie 2011

Prof. Ion Pătrașcu
Colegiul Național „Frații Buzești”,
Craiova, România

Rafaela TRĂISTARU

„Păpușa de sticlă” sau „Calea spre lumină”

Ultimul roman al scriitorului **Ion Catrina**, intitulat **„Păpușa de sticlă”**, surprinde în mod deosebit, dezvăluind alte fațete ale creației acestuia: introspecția, sondarea sufletului uman și prezentarea meandrelor celor mai tainice ale trăirilor omenești.

Spre deosebire de celelalte cinci romane apărute anterior, ne referim aici la **„Potecile destinului”**, **„Tărâmul umbrelor”**, **„Pământul îngerilor”**, **„Cerule infernului”** și **„Urmașul”**, care împreună formează o „saga” a satului românesc aflat într-o disoluție cronică, romanul de față este de natură psihologică, prezentându-ne niște personaje dam-nate, urmărite mereu de niște vini autentice sau închipuite, care se zbat, năzuiesc și în final ajung la un liman, în lumina salvatoare. Dar până acolo, suișurile și răscrucile pe care sunt obligate să le străbată, le epuizează. Calea sinuoasă pe care trebuie s-o străbată este dificilă și ieșirea spre lumină este greoaie, pentru că la fiecare răspântie răsare „umbra”, un „alter-ego”, care le supune unui adevărat rechizitoriu, încercând să le arate ce au greșit și să le sugereze ce ar trebui să facă pentru a se îndrepta.

Ciprian și Adrian, eroii romanului, tată și fiu, au destine similare. Ei încearcă să se realizeze prin iubire, dar calea e dură și ei riscă să se lase învinși. Destinul implacabil, care a orânduit totul, face din omul supus greșelii o „păpușa de sticlă” care își dovedește fragilitatea spirituală și emoțională la orice încercare bruscă a vieții, în fața oricărui obstacol mai serios ce-i apare în față.

Scriitorul și-a construit personajele printr-un joc de oglinzi, care dezvăluie fațetele eroului în diferite momente, dar și printr-o simbolistică mânăuită cu priceperea unui magician. Oglinzile din casa proaspăt renovată a lui Ciprian devin opace, ori de câte ori personajul pierde contactul cu realitatea și alunecă în lumea sa interioară, unde oniricul îl poartă în bolgii pline de himere. Aici eroul dialoghează firesc cu ele ca și cum ele ar face parte din propria-i natură sau din anturajul său cel mai apropiat.

Vizitatorul lui Ciprian, „umbra”, apare în cele mai diverse locații: acasă, la birou, în tren, în parc și în cele mai surprinzătoare momente: la masă, în somn, în clipele de odihnă de la birou, iar personajul ajunge să-l accepte și chiar să-i simtă lipsa. La Adrian „umbra” are un nume, este Sever, prietenul pe care și l-a dorit întotdeauna, dar n-a avut niciodată parte de el. El îl caută prin tot orașul și pornește în căutarea lui și la București, convins fiind că doar el îi poate lămuri problemele care-l frământă, pentru că știe aproape totul despre el.

„- Eu nu cred că am spus atunci totul. Nici nu cred că noi putem spune vreodată totul. Sunt atât de multe întâmplări știute, dar mai ales neștiute în viața unui om...” (Catrina, Ion, *Păpușa*

de sticlă, Ed. Contrafort, Craiova, 2011, pag. 264.)

Ciprian trăiește drama însinguratului, pentru care nevoia recuperării afecțiunii fiului său este vitală. Când acesta este pe patul de spital, precara liniște pe care și-o câștigase, în urma unor eforturi aproape supraomenești, este din nou pe cale să se piardă și atunci, după o tainică discuție cu „umbra”, are revelația luminii, a salvării:

„- Atunci la cine să apelez?... Cui să-i cer ajutorul?

- Numai El te poate ajuta.” (Catrina Ion, op. cit., pag. 342)

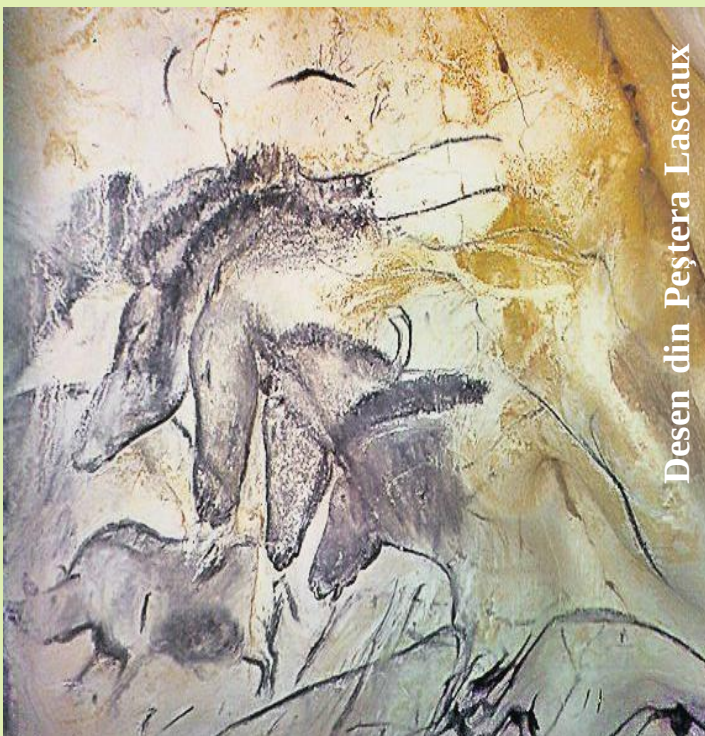
Durerile personajului sunt estompate prin aceste discuții lămuritoare cu sine. Drumul spre lumină este cel care salvează. Nu întâmplător și copilul lui Adrian, născut dintr-o iubire sinceră, adolescentină, pentru o femeie meschină, va primi numele de Lucian, cel purtător de lumină.

Finalul romanului este un mesaj al regăsirii, al iertării și al iubirii.

„Când va simți chemarea sângelui și nevoia ca să mă vadă, va găsi singur drumul către casă, așa cum l-am găsit și eu cândva.” (Catrina Ion, op. cit. pag. 377)

Titlul romanului sugerează ideea de bază ce se desprinde din paginile sale: „Nu suntem decât niște ființe neputincioase și neștiutoare în mâna destinului, ca niște păpuși de sticlă fragile și inutile.” (Catrina Ion, op. cit. pag. 327)

Personajele cresc, se maturizează și se dezvăluie sub ochii noștri. Cititorul va suferi, se va bucura și va iubi împreună cu ele. Lectura acestui roman este o evadare dintr-o lume agitată, stresantă și epuizantă, către un tărâm interior, plin de lumină în care găsești răspuns la întrebările majore ale existenței. Cititorul îl va prelua ca fiind o redare a propriei lui experiențe de viață, ca pe un sprijin solid în lupta cu vicisitudinile de tot felul cu care se confruntă în fiecare zi.

Desen din Peștera Lascaux

Anton UASILE

Despre adevăratele valori ale existenței

Motto:

*M-am lăsat înșelat nu numai de cei vicleni, ci și de cei nebuni;
m-am încrezut în oricine mi se înfățișa și-mi spunea vorbe frumoase.*

Pestalozzi

Cât valorăm noi românii în UE? Ce este valoarea? Ce înseamnă o inimă de român?! Exasperarea și dezgustul - instrumente de analiză politică?! Există o psihologie a binelui prin rău? Despre inteligența instinctuală și inteligența umană. Cum se transformă omul în animal? Cum se structurează grupările oligarhice în democrație? Unde se află infernul? Suntem noi românii neguvernabili? Politicienii - pedagogii sau demagogii națiunii? Societatea română - o societate a mefienței! Ursul, etern, păcălit de vulpe. Despre valoarea fericirii.

În cursa globalizării, ce valoare are românismul? Ce reprezintă România în ochii străinătății? Cât valorăm noi în străinătate? „Nu suntem iubiți în străinătate!”, afirma Nicolae Iorga, în articolul „Apărarea noastră în străinătate”, apărut în *Neamul românesc* în 18 septembrie 1935. Nici astăzi, după mai bine de 70 de ani, nu suntem iubiți în străinătate. Iubiți și admirați sunt aceia care produc adevărate valori. Și pe vremea profesorului Iorga și astăzi, străinii nu găsesc alte valori la români, decât femeile noastre frumoase. Oare, doar erotismul româncelor este singura noastră valoare? Umilitoare valoare. O democrație, spre deosebire de oricare alt regim politic, este regimul cel mai deschis creației valorilor. Dar noi ce valori creăm?

Dar ce este valoarea? Valoare este proximitatea unui ideal. Această categorie axiologică este afirmată, confirmată sau infirmată de ceilalți semenii. O valoare nu este reală doar pentru faptul că un lucru aparține puterii (vezi Platon - dilema lui Eutyphron). Solemnitatea puterii poate induce teamă, dar nu poate impune valori. Valoarea este dată de adevăr și nu de minciuna unui om politic. O valoare reală impune respect, dacă produce un bine pentru comunitate. Lucrurile nu sunt drepte fiindcă oamenii politici le iubesc, ci lucrurile drepte trebuie să fie iubite de oamenii politici. Cu cât o valoare este mai apropiată de un anume ideal, cu atât impune mai mult respect: o valoare se impune prin tendința spre un ideal uman prin rodul activității creative, autentice, realiste și mai ales morale.

Valoarea, ca rod al creației, fie materială, fie spirituală este generatoare de stimă și admirație. Cea mai mare valoare, a produselor materiale și spirituale create, este dată de inteligența și energia creativă investită în actul creator și implicit, de efectul benefic care îl aduce produsul creat, oamenilor. Un popor este apreciat după starea sa morală, după munca sa creativă, după virilitatea actelor sale politice și după valorile create. Nu după acțiunile instinctuale ale unui lider politic. Valoarea este criteriul axiologic pe care se fundamentează știința, arta, morală, politica. Dorim lucrurile bune, respectiv acele lucruri care sunt reperele morale ale umanității: adevărul, dreptatea, binele frumosul, dar nu dorințele noastre conferă valoare acestor lucruri, doar pentru că le dorim, ci pentru că ele sunt bune. Tot ce este creativ e bun, tot ceea ce este distructiv e rău. Actul creativ este cel care dă valoare unui lucru. Creativitatea ține de fondul spiritual divin din fiecare din noi, de calea adevărului și iubirii (să amintim de mitul biblic al creației: „Dumnezeu s-a uitat la toate ce făcuse; și iată că erau foarte bune”, Geneza 1-31).

Din nefericire, noi românii nu producem valori autentice sau producem valori îndoielnice, atât materiale cât și spirituale. Importăm mai multe valori decât le producem. Și atunci cum ne integrăm în UE? Suntem acceptați în UE, doar pentru forța de muncă primară și pentru materiile prime, cât a mai rămas de exploatat? Sau suntem doar piață de desfacere a valorilor lor materiale? Am fost primiți în NATO doar pentru carne de tun? De ce nu suntem exportatori de înaltă tehnologie și spiritualitate românească? De ce exportăm doar materie cenușie și forță de muncă brută? De ce trăim cum trăim? Să fie din cauza metehnelor noastre sau din cauza slabei noastre pregătiri intelectuale? Să fie oare adevărat proverbul acela inventat de evreii trăitori pe meleagurile noastre, anume că românul își fură căciula singur? Să fim noi înșine păcălici noștri? Să fie adevărata noastră problemă, problema morală? Sau gândirea noastră, dominant instinctuală, să acționeze autodistructiv?

Ceea ce este distructiv, la om, ține de instinctualitate. Instinctualitatea capătă valoare numai în spațiul instinctualului, al metabolismului și al sexualului, dar nu are nici o valoare sau are o valoare profund negativă și distructivă în sfera rațional-umană, a comunicării și interacționării cu semenii. Oamenii care se abat de la calea de mijloc a moralității au grave afecte psihice. De regulă, aceștia suferă de inflație psihică și manifestă un profund dispreț față de ceilalți semenii. Calea dreaptă a binelui este calea morală. Calea morală ține de calea de mijloc a rațiunii - care este implicit și calea adevărului. Acela care păcătuiește prin minciună deformează adevărul, realitatea și existența umană. De aici decurg celelalte păcate - lăcomia, lașitatea, răutatea, necinstea, furtul, disimularea, delațiunea, ignoranța, trufia și imbecilitatea. Nu întâmplător, Socrate a spus că nimeni nu este rău cu bună știință. Doar instinctualul! În profunzimea sa, instinctualul este un ignar.

Noi credem că nu doar „exasperarea și dezgustul”, ci gândirea sa instinctuală l-a făcut pe Horia Roman Patapievici să producă afirmații scabroase despre etosul românesc, anume că „radiografia plaiului mioritic este ca a fecalei, o umbră fără schelet, o inimă ca un cur, fără șira spinării” (H.R. Patapievici - *Politice*, ediția a V-a, p.61). E ușor să denigrez, mai greu e să creezi, să găsești soluții. Din „exasperare și dezgust”, orice matracucă de mahala poate arunca cu invective. O fi scris aceste injurii scabroase la adresa poporului român la supărare? Dar cum să scrie un cărturar la supărare? Un cărturar nu are voie să scrie la supărare. Nu are voie să folosească drept instrumente de analiză, exasperarea și dezgustul. Un cărturar trebuie să scrie în stare lucidă! Starea lucidă e o stare profund morală, obiectivă și creativă. Numai starea lucidă vede lucrurile în mod realist și este creativă. Un cărturar este creativ când construiește critic, când sugerează o soluție, o speranță, indică o cale, nu doar pune etichete scabroase unui întreg popor, sub presiunea psihică a exasperării și dezgustului. Analiza socio-politică realizată de „marele” nostru

cărturar, H.R. Patapievici având ca instrumente „exasperarea și dezgustul” nu urmează calea adevărului, ci a minciunii, a urii și a unui profund dispreț pentru semenii săi. Cine nu-i ca mine, nu are demnitatea de om, e un patibular. „De timpuriu, mărturisește el, relația mea dominantă cu semenii a fost disprețul.” (H.R. Patapievici - *Zbor în bătaia săgeții*, p.50). Această mărturisire, nu doar explică inflația psihică (disprețul față de semenii indică o megalomanie înconștientă), dar ne dezvăluie și dominantă gândirii sale - instinctualitatea. După cum vom vedea și alte mărturisiri din esul asupra formării, ne dezvăluie dominantă instinctuală a gândirii sale.

Singura cale a unei adevărate filosofii a vieții este calea adevărului și iubirii, analiza critică rațională și nu etichetarea nihilistă. Deosebirea fundamentală între gândirea specific umană și gândirea instinctuală, e deosebirea dintre raționalitate și instinctualitate. A gândi rațional înseamnă a gândi uman, adică a căuta adevărul și a aspira spre bine. A gândi instinctual înseamnă a minți, a vicleni, a fura, a înșela. Toate acestea sunt specifice gândirii instinctuale și se regăsesc la majoritatea animalelor, dar mai ales la oamenii cu gândire instinctuală. Poți să înfierezi anumite metehne, poți să faci o critică caustică asupra înclinațiilor duplicitare ale românilor, a dominantei lor instinctuale, dar nu poți pune etichete scatofile și urofile unui întreg popor. Și dacă faci o analiză de valoare, trebuie mai ales să propui soluții. Și Nietzsche a înfierat teribil creștinismul, dar nu s-a pretat la a emite etichetări scabroase.

H. R. Patapievici găsește o justificare. „Tradiția de a scrie cărți pentru a face rău cu scopul de a face bine este veche.” (H.R. Patapievici - *Politice*, Cuvânt înainte la ediția a doua, ediția a V-a, p.5). N-am aflat de o psihologie a binelui prin rău. Toate curente psihologice propagă o psihologie a binelui prin stimulare pozitivă și nu una a negării totale a sufletului. N-am aflat despre o morală binelui prin rău. Nu am cunoștință despre nihilism să fi fost benefic pentru omenire. Negarea absolută a capacității poporului român de a produce valori e o analiză absurdă, falsă și jignitoare. Cu atât mai jignitoare, cu cât expresiile cu care H.R. Patapievici îi caracterizează pe români, țin de scatologie. O asemenea analiză provoacă mai degrabă efectul Golem: etichetarea cu răutăți, a unui individ sau a unei comunități, conduce în spirala vicioasă a unui rău și mai mare. Lumea noastră românească nu se îndreaptă, aplicându-i etichete scabroase, cum este aceea a „inimii românului ca un cur”.

Ce-i inima românului? O inimă din care

ies doar fecale și flatulențe („melopeea fecalei” o numește Patapievici) nu sentimente. Ce-i românul? O ființă ineptă și arierată, fără sentimente? Un animal păros, un primat ce trebuie exterminat prin spânzurare? Oare, noi, nu din oameni ne tragem, ne-a născut cumva vreun animal? Sau poate vreo primată, vreun cimpanzeu, cum i-a făcut Darwin pe englezi să creadă că omul se trage din maimuță! „Stupid people” a spus Silviu Brucan despre poporul român. Se prea poate că această sintagmă denigratoare să-i fi inspirat analiza politică lui H. R. Patapievici, instrumentată pe „exasperare și dezgust”. „Să fim serioși!” exclamă H.R. Patapievici absolut neserios. „Există probe foarte concludente care atestă că românul e intolerant, xenofob, violent și-las, retractil, agitat și-abulic (termenii legați prin copulă formează o trăsătură unică)” (H.R. Patapievici - *Politice*, p. 49).

A pune pe toți românii în aceeași oală e o aberație. Cel puțin jumătate din populația României sunt oameni de încredere. Nu suntem degenerați toți ca aceia din cetățile biblice, Sodoma și Gomora. Autorul în cauză nu are nici o autoritate morală, științifică sau sociologică ca să ne fie judecător suprem. Nu are nici sfințenia marilor mistici să o facă. Și ce merite l-au erijat pe H.R. Patapievici în Judecătorul nostru Suprem? „Avraam a zis: Să nu Te mânie, Doamne, dacă voi vorbi numai de data aceasta. Poate că se vor găsi în ea numai zece oameni buni.” Și Domnul a zis: „N-o voi nimici pentru cei zece oameni buni”. (Genesa, Avraam mijlocește pentru Sodoma, 18, 32). Nici dacă ar fi doar zece români buni, Patapievici nu este îndreptățit să pună asemenea etichete asupra tuturor românilor. Chiar dacă un procent mai mare de români avem ca dominantă a inteligenței -

gândirea instinctuală, în raport cu alte popoare, la care inteligența rațională, creativă există la un procent mai mare de indivizi, nu-l îndreptățește la jigniri impardonabile adresate semenilor. Chiar dacă numai 30 la sută dintre români își folosesc inteligența umană creativă, chiar dacă procentul cel mai mare suntem dominați de gândirea instinctuală, asta nu-i conferă autorului dreptul de a ne împoșca cu scârne. Cu o singură excepție! Numai dacă analiza sa din *Politice*, s-ar fi referit stricto sensu la clasa politică, ei bine, să fi mijlocit ca Avraam în fața lui Dumnezeu, aș fi fost de acord cu eticheta patibulari adresată oamenilor noștri politici. Pentru o analiză pertinentă a clasei noastre politice ar fi fost de admirat. Dar astfel, nu pot să-l văd altfel, decât sunt chiar oamenii politici care l-au uns director la ICR, un patibular, asemenea lor.

Noi credem că H.R. Patapievici suferă de o subterană frustrare, o puternică nevroză ce-i determină înconștientul să se proiecteze într-o nesocotită inflație psihică de Judecător fără prihană. Și chiar de-am fi din acest procent de români, doar treizeci la sută oameni lucizi și creativi, nu ar avea dreptul la asemenea judecată. A spune despre noi, românii, că „suntem un popor cu substanță tarată” este o nechibzuită exagerare. E un discurs extremist, un discurs al urii instinctuale, plin de țipete primare. „Oriunde te uiți, vezi fețe patibulare, ochi mohorâți, maxilare încrâncenate, fețe urâte, guri vulgare, trăsături rudimentare, o vorbire agramată și bolovănoasă. Moralmente, tonul general este dat de lașitate și ticăloșie, de vanitate și egoism meschin, de invidie joasă și delațiune lipsită de remușcări, de îngâmfare și bârfă...” (H.R. Patapievici, *Politice*, ediția a V-a, p. 35).

H.R. Patapievici este, în discursul său filosofic (sic!) din *Politice* și în fondul său sufletesc, „moralmente abject”, ca să mă folosesc de propria sa sintagmă. Românii sunt mai degrabă dionisiaci decât apolinici, veseli, nu încrâncenați. E un facies imaginar halucinant care pare mai degrabă să-l reprezinte pe el, nu e realitatea facială a românului. Dacă parțial suntem de acord, cel puțin cu viziunea „lașității și ticăloșiei, a vanității și egoismului meschin...”, deși aceste tare sunt caracteristice, nu doar românilor, ci speciei umane în general, poate mai dominante la români, în general la cei cu sânge latin, cu adevărat specifice îndeosebi clasei noastre politice, abrutizată de putere.

Într-un articol obedient președintelui jucător, găzduit în Evenimentul zilei, marele cultural Patapievici întreabă într-un titlu incitant, care de fapt mai mult îl încredințează pe actualul președinte, al treilea din dinastia...escu de după revoluție, decât îl onorează:

Iman Maleki - A Girl by Window

„Este Traian Băsescu un scelerat?” Fără alternativă! Articolul în cauză este la fel ca eseurile din Politice, plin de etichetări (are o obsesie în scriitura sa pentru etichetări), e adevărat că nu scabroase ca în *Politice*, dar la fel de jignitoare.

Conform celor afirmate în articol, „melomanii neciopliți” din sala Ateneului s-au metamorfozat în microbiști și l-au huiduit „în stil golănesc”, pe ministrul culturii în momentul când a pronunțat numele sfânt (sic) al lui Traian Băsescu. Nu ne putem pronunța dacă Traian Băsescu este un scelerat, căile domnilor sunt ascunse, dar nu suntem în zona venialului când e vorba de șeful statului. Pot fi păcate omenesti care sunt scuzabile și pentru un președinte de stat, deși pot fi impardonabile chiar și acestea, dar „păcatele” abuzului de putere și poziționarea repetată deasupra supremației legii, îl alătură, nu oamenilor politici, ci lumii interlope (cu câțiva dintre ei a stat la aceeași masă). În atare situație, melomanii pe bună dreptate l-au huiduit, învingându-și cele două inhibiții despre care vorbește onorabilul, aceea că așa ceva nu se face la Ateneu, și a doua, că melomanii s-ar fi făcut de râs. Dar oare cine se face de râs și face de ocară cu adevărat țara?

Dar, după cum a descris H.R. Patapievici poporul român, format, nu din oameni, ci din „23 de milioane de omuleți patibulari”, putem întreba, la rândul nostru, parafrazându-i întrebarea: Este H.R. Patapievici un scelerat? Cel puțin la nivelul lui psihospiritual, răspunsul e un Da, convingător. Este ceea ce este un scelerat: mârșav, ticălos, criminal. Și după cum vom vedea nu greșim. Mărturisirile lui din eseu asupra formării ne dezvăluie acest facies ascuns de scelerat. De altfel, se poate spune despre toți instinctualii că au aceeași trăsătură de scelerați. Declarația autorului, anume că „nu mă văd în continuare scriind articole politice...” (H.R. Patapievici *Politice*, Cuvânt înainte la ediția a doua, Ed. Humanitas, p.8) are o explicație și o motivație: H.R. Patapievici și-a atins scopul. El nu poate mușca mâna stăpânului care l-a uns director al Institutului cultural român. Dar totuși mai scrie, erijându-se în apărător al clanului politic gangsteresc care l-a uns.

Să fim atenți la derivatele democrației originale românești! Când într-o democrație un președinte structurează grupările politice în grupări de tip oligarhic, ca cele structurate de cel de-al treilea președinte din dinastia ...escu, este evident că s-a constituit o grupare oligarhică, care ține de putere cu orice preț pentru a-și păstra privilegiile ce decurg din demnitățile politice și administrative. Pentru o grupare oligarhică nu mai există respect pentru lege. Cum s-a ajuns la constitui-

rea unei grupări oligarhice? Cred că, în parte, se datorează toleranței noastre, lipsei noastre de reactivitate față de fraudele oamenilor politici, fraude cele mai multe la vedere, care sub oblăduirea celui ded-al treilea ...escu și a puterii sfidează neputința organelor abilitate de a-i pedepsi pe cei în cauză și ne situează pe noi, cei din buzunarul cărora au furat miștrii, într-o zonă a nulității umane. Cea mai mare vină revine însă clasei noastre politice, care coabitează în complicitate cu grupările oligarhice, având și cei din opoziției și cei de la guvernare aceeași dorință ascunsă, ca sub masca afișată a democrației să promoveze structuri de tip oligarhic. Furturile frecvente din banul public îi obligă la consolidarea poziției în sfera puterii, ca să poată astfel, să fie exonerati de orice răspundere penală.

Dacă teoria lui Darwin ne sugerează cum s-a transformat animalul în om, după cum vom vedea, teoria noastră va arăta cum se transformă omul în animal. A trăi în sfera umanului presupune a trăi, fie sub imperativul moralei rațiunii, fie sub imperativul moralei iubirii, fie a merge pe calea adevărului și iubirii. Ambele morale, atât cea socratică - a rațiunii, cât și cea a nazarineanului - a iubirii, generează calități specifice umanului: ale dreptății, ale binelui, ale adevărului, ale frumosului. La fel morala gandhiană care îmbină celor două morale și precizează suportul psihic și fizic, prin care se poate merge pe calea adevărului și iubirii. Relația dintre rațiune și morală este o relație interdependentă, la fel ca relația dintre iubire și morală. Sunt un om rațional? Evident, nu pot să fiu nedrept cu aproapele meu; în cazul că sunt nedrept este clar că nu mai sunt un om rațional. Iubesc pe aproapele meu ca pe mine însumi? Atunci nu pot fi nedrept cu el: în contrariu, dacă sunt nedrept înseamnă că-l urăsc. Prin urmare, omul cu adevărat înțelept este omul-mo-

ral, sau cum am spune noi, este omul-uman. Într-o societate dominată de instinctuali, omul-uman ar putea părea naiv, prostănac, un inocent idealist printre oamenii-lupi, dar el intuiește, știe la fel ca Socrate, că a fi drept, adică moral înseamnă a fi superior omului instinctual, că rău face doar instinctual, care oricât de inteligent și de cultivat ar fi, este, prin gândirea sa instinctuală, un ignar.

Înțelepciunea conferă omului inteligența specifică umanului; ea ține de morala socratică a rațiunii și morala nazarineană a iubirii. Dincolo de cele două morale ale celor doi mari moraliști ai lumii, orice inteligență umană intră sub influența gândirii instinctuale; aceasta îl situează pe om în emisfera răului. Gândirea instinctuală îl coboară pe om din zona umanului în zona subumanului, din poziția bipedă în cea patrupedă, cu efecte distructive asupra umanului. Omul, uzitând de capacitatea creierului său, autoprogramându-se instinctelor primare, nu cunoaște limitele răului la care sunt supuse animalele; răul pe care îl poate comite este nelimitat - războaiele cu atrocitățile comise, revoluțiile cu exterminarea adversarilor politici, crimele comise de mișcările extremiste și de dictatori demonstrează această capacitate nelimitată a omului instinctual de a provoca dezastre, de a comite abominabile și absurde crime, de a înșela, de a distruge fără noimă, în modul cel mai irațional cu putință. Spre exemplu, așa zisa revoluție culturală chineză a fost în fondul ei, o revoluție profund instinctuală, o luptă acerbă pentru puterea comunistă căreia i-au căzut victime mulți inocenți. De regulă, instinctualii politici apelează la tineri, care, așa cum afirmă Carl Sagan, aflați încă sub influența așa numitului creier reptilian, localizat în hipotalamus, răspund instigărilor la violență și agresivitate și acționează impulsiv. Instinctualul, aflat în sfera puterii, nu acționează în limitele căii de mijloc a rațiunii: pentru el supremația legii nu există. De aceea, psihologic, el frizează nebunia. Dovada: cei mai mulți instinctuali, ajunși la putere s-au erijat în dictatori, iar megalomania lor vorbește de la sine despre nebunia acestora, (Nero, Hitler, Stalin, Ceaușescu etc.).

Singura mișcare politică, care a ieșit din tiparele instinctualului și s-a înscris ca o mișcare politică în sfera umanului, a fost campania satyagraha inițiată de Mahatma Gandhi, de nesupunere civică. Îmbinând rezistența civică cu boicotul, Mahatma Gandhi a ridicat lupta politică din sfera instinctualului în cea a umanului, fără a trage un foc de armă și fără violență, obținând cea mai mare victorie asupra unui imperiu despre care se spunea că soarele nu apunea niciodată.

Iman Maleki - Emigrant

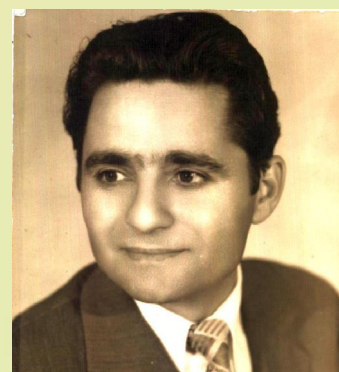
continuare în numărul următor

Constantin E. UNGUREANU

Costel Răducan, profesor și literat

Regatul meu e adevărul și nimeni nu mi-l poate lua.

Buddha

Absolvent al Școlii Pedagogice Mixte din orașul Craiova și al Facultății de Filologie „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, **Costel Răducan**, profesor cu vocație, și-a exercitat activitatea în mai multe școli din Ardeal, gimnaziu și liceu.

L-am cunoscut îndeaproape pe Costel Răducan, fiindu-mi coleg de clasă, iar, în ultimul an, și coleg de bancă. M-a impresionat modul lui de gândire, de nesupunere, de a lua atitudine când situația se impunea. În toate circumstanțele a dat dovadă de tărie de caracter și de curajul de a spune lucrurilor pe nume, chiar și în greua perioadă de sovietizare a țării, pe când era elev. A refuzat, fiind profesor, să semneze Angajamentul solemn impus de Nicolae Ceaușescu.

Cinstea, Adevărul și Dreptatea i-au fost și-i sunt „stăpâne” în toate ideile și acțiunile sale. Această tricotomie i-a fost întipărită în cei șapte ani de acasă petrecuți într-o familie numeroasă, cu opt copii, de către părinți, oameni simpli, un tată dârz, chibzuit și foc de harnic, care abia citea și scria și o mamă analfabetă, dar foarte bună gospodină, harnică, sensibilă și cu o mare doză de înțelepciune. Și-au educat copiii după niște „legi nescrise”, transmise prin tradiție, din tată în fiu.

De sorginte oltean, de pe plaiurile gorjene, a fost adoptat de Ardeal de la douăzeci și trei de ani.

Dovedind o verticalitate morală cons-

tantă, pe întreaga scară a vieții, acum urcând pe treptele deceniului al optulea, i se potrivește spusele lui Buddha: „Regatul meu e adevărul și nimeni nu mi-l poate lua” sau dictonul latin „Fiat iustitia, pereat mundus” („Să se facă dreptate, de-ar fi să piară lumea”).

După o bogată activitate publicistică, colaborând la reviste și diverse cotidiane, și după debutul poetic din 2009, cu „Mozaic sentimental”, Casa de editură Mureș, Costel Răducan publică, în 2011, la aceeași editură, un volum de poezii, „Dincoace de Utopia” și un volum de proză scurtă, „Viața ca o inecuație”.

Împrumutat din limba franceză, dar de origine grecească, cuvântul utopie înseamnă „loc care nu există nicăieri”, proiect himeric, irealizabil, tărâmul fabulos al unei societăți ideale. Termenul a fost consacrat prin lucrarea lui Thomas Morus, „Utopia” (1516), care descrie o orânduire socială ideală, instaurată pe o insulă imaginară, cu acest nume.

În poezia lui Costel Răducan, utopia reprezintă perioada copilăriei și a adolescenței, a „Juneței”. Este vârsta inocenței, a visurilor, a făuririi de idealuri, când încă nu se știe prețul vieții:

„Pe când eram Juneței bun argat

Și un sărac în vină și păcat,

Atunci, în gând, prin Utopia colindam

Și-n apele ei limpezi mă scâldam”.

„Dincoace de Utopia” este „Continental real” ce presupune „Iubire, trădare, patimă

și dor”, este viața cu bine și rău, văzută ca o continuă luptă cu toate loviturile ei primite pe neașteptate.

Pe lângă poeziile lirice, care predomină, volumul conține câteva poezii cu caracter baladesc și câteva fabule.

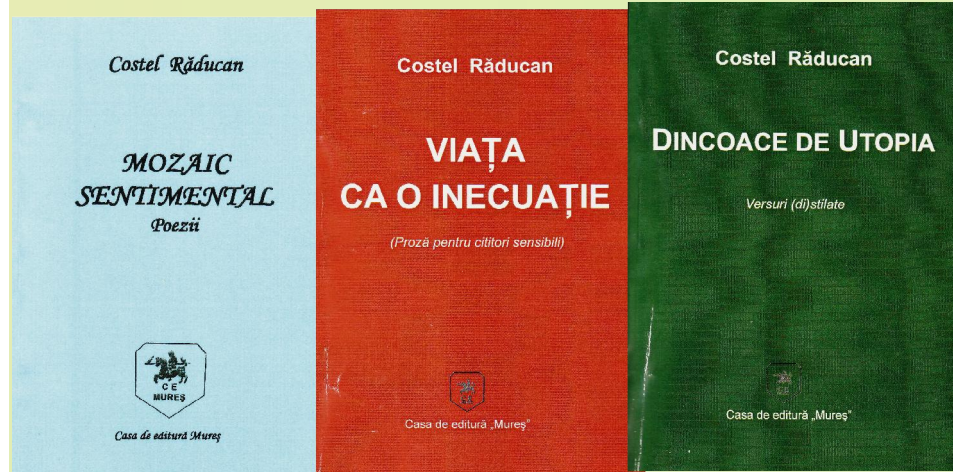
Pentru Costel Răducan, poezia este „Vibrație de suflet și de gând/ Schimbată în magie și cuvânt”, este „ogindă fermecată” în care se răsfrâng „lumea dinăuntru” și „lumea din afară”, este „aripă de gând” și „jar de sentimente”. Poezia este după chipul și asemănarea sa. „Amant” statornic al naturii, în special al peisajului montan, dornic de a urca la înălțimi, pentru a trăi satisfacția întinelor orizonturi, natura, apoi tema timpului („Fugit irreparabile tempus”) predomină, la care se adaugă: neliniștea provocată de fiorii morții, setea de viață și de cunoaștere, iubirea, sentimentul dezrădăcinării și nostalgia după paradisul copilăriei. Poet reflexiv, adeseori, lirismul se îmbină cu meditația. Aduce un elogiu elementelor heraclitiene (aerul, apa, focul, pământul) fără de care viața ar fi imposibilă. În timp ce iubirea este una din taine, moartea „E o perdea/ Care ascunde/ Un Nu știu ce/ De Nu știu unde” (misterul).

O singură inimă e neîncăpătoare pentru atâtea iubiri („Doar o inimă?”) la fel „Orice cuvânt/ Este prea strâmt/ Ca-n el să poată/ Să-ncapă toată/ Vibrarea de suflet/ Și-al gândului umbrel”, așa cum la Blaga, trupul este prea strâmt pentru „strașnicul suflet” („Dați-mi un trup voi, munților”).

Întreaga fire se zbuciumă, dar omul se zbuciumă toată viața:

*„Se zbuciumă codrii izbiți de furtună,
Se zbuciumă marea de crezi că-i neună,
În adâncuri se zbuciumă lava,
Dar oricare zbucium nu este degeaba.
Se zbuciumă omul o viață întreagă
Din ce nu-nțelege ceva să-nțelege
Și, până la urmă, atât înțelege:
Că oricare zbucium sortit e de-o lege.”*
(„Zbucium”)

„Tragedia omului” constă în faptul că este singura ființă conștientă de vremelnicia

și apusul ei, în raport cu veșnicia unor elemente telurice și cosmice („Tragedia omului”).

Unele aspecte de ordin social politic și moral îi provoacă poetului revoltă sufletească amestecată cu amărăciune, mânie și dispreț („Noi a câta putere suntem în stat?”, „Lacomilor”). Cu alte cuvinte, „Facit indignatio versum” („Indignarea stârnește versul”) cu varianta „Furor instigat versum” („Furia stârnește versul”).

De asemenea, indignarea a stârnit și interesul poetului pentru cultivarea epigramei. Cele peste două sute treizeci de epigrame plasate la sfârșitul celor două volume de poezii, scrise cu talent, ne dau dreptul de a-l situa pe autor printre epigramiștii antologici.

Reținem două trăsături esențiale ale poeziei sale. În primul rând, observăm o deplină concordanță între codul etic, sfera ideatică și codul estetic (artistic). Acum, când majoritatea poezilor vădesc un dispreț pentru prozodia clasică și ignoră folosirea oricărui semn de punctuație, pentru Costel Răducan, arta înseamnă constrângere, travaliu, de aceea recurge la o versificație tradițională.

O altă trăsătură este „fuziunea de elemente contrare” sau cum numea Victor Hugo, „armonia contrariilor”:

„Aici, unde mă afl eu,
Nu e nici bine, nu-i nici rău,
Nu-i nici aproape, nici departe,
Nu e întreg, și nu e parte;
Nu este sus, și nu e jos,
Nu e urât, și nu-i frumos;
Nu e sărac, și nu-i bogat,
Nu e colibă, și nici palat;
Nu e nici vin, nu e nici bere,
Nici bucurie, nici durere”
„EpitaF” (în stil Săpânța)

Cele trei nuvele din volumul „Viața ca o inecuație” au în centrul acțiunii drame umane petrecute înainte, în timpul și după cel de-Al Doilea Război Mondial.

Acestea, după cum se destăinuie autorul, au la bază întâmplări auzite de la diferiți turiști întâlniți pe munte. Bineînțeles că realitatea este transfigurată, trecută prin individualitatea, sensibilitatea autorului (ficțiunea). Se remarcă prin arta îmbinării modurilor de expunere literară, individualizarea acțiunilor și a personajelor prin detalii care particularizează, nuanțează mișcările, gesturile și întreaga viață sufletească și prin ritmul cu care se desfășoară acțiunea, reușind să capteze și să mențină trează atenția cititorului.

Volumul se sfârșește cu scurte dialoguri, „între glumă și sarcasm”, cu jocuri de cuvinte.

„Suflet nestatornic” și „Inimă rebelă”, autorul acestor scrieri se confiază astfel:

„Eu m-am luptat mereu cu mine,
Să fac din neplăcut, plăcut”.

Costel RĂDUCAN

Dincoace de Utopia

Dincoace de Utopia

Azi știu că dincoace de Utopia
Este continentul real al vieții.
În el se răsfătă, râzând, bucuria
Sau întunec-obrazul umbra tristeții.

În el înfloresc, ne-ncetat, și speranțe
Lângă dezamăgiri mult amare, cumplite.
Și tot în el sunt circumstanțe
Pentru visări neîmplinite.

Iubire, trădare, patimă, dor.
Ce-i etern și ce-i trecător,
Ce-i relativ și ce-i iminent.
Sunt toate pe-acest continent.

În Utopia cu gândul am fost,
Dar de izbândă nu era rost.
Dacă sunt, ori nu, în Real, mulțumit.
Veți vedea după ce m-ați citit.

Cât o fi drumul de lung...

Hai cu mine, dorule,
Să trecem pădurile.
Să trecem munți și coline,
Râuri repezi, râuri line,
S-ajungem un' mi-a fost bine
Pe când nu știam de tine!
Dorule care mă dori
Și la asfințit, și-n zori,
Hai la drum până nu mor,
S-ajungem la un izvor,
Ca să beau din apa-i vie,
Să mă-ntorc iar la pruncie
Și la anii tinereții,
Când nu știam prețul vieții!
Cât o fi drumul de lung,
La izvor vreau să ajung;
Și oricât ar fi de greu,
L-om străbate tu și eu.

De s-ar găsi cineva
Să-mi citească inima,
Ca-n oglindă ar vedea
Că sunt încrustate-n ea
Verdele, albul de nea,
Freamătul pădurilor.
Susurul izvoarelor,
Roșul macului, de sânge,
Lacrima celui ce plânge,

Mi-a plăcut...

Mi-a plăcut, la modul practic,
Să tot conjug verbul a fi
Am fost și-oi fi mereu ostatic
La ce-am iubit și ce-oi iubi

Plăcute mi-s marea și cerul.
Chiar și atunci când e-nnorat;
Plăcut îmi e mereu misterul,
Pentru că nu e dezlegat.

Ne este dat norocul...

Ne-nfripăm din calde fecundări
Într-un adânc de veșnică enigmă.
Venind pe lume, ne luptăm cu întrebări,
După o veche, omenească paradigmă.

Trecem, pe rând, pe a vieții punte,
Spre un tărâm mereu necunoscut.
Ne încolțesc mereu idei sub frunte,
Suntem mereu flămânzi de-un început.

Neliniștea ne este dulce hrană
Și tot schimbăm un țarm de ancorare.
Nu așteptăm răspunsuri ca pomană
La nicio întrebare ce ne doare.

Avem destine felurite fiecare,
Dar setea de cunoaștere-i comună.
Se iscă-n noi scânteia de visare
Și-n fiecare e vreo dragoste nebună.

Urcăm pe scara vieții o treaptă după treaptă.
Uitând că pe cea nouă de timp suntem mai goi.
Ne este dat norocul să nu știm ce ne-așteaptă
În fiecare clipă ce vine înspre noi.

De s-ar găsi cineva...

Răsul pruncilor zglobii,
Triluri dulci de ciocârliei,
Olurile lumii, toate,
Munți întregi de nedreptate
Sunt în ea raze de soare,
Și greșală, și candoare,
Gustul primului sărut,
Despărțiri ce m-au durut,
Scrumul dorului ce-a ars
Și speranța ce-a rămas.

Și mi-a plăcut mereu tăcerea
Ce e-n poveștile nespuse,
Și tot ce-aduce adierea
De prin epocile apuse.

Cum între rău și între bine
Nu e hotar de netrecut,
Eu m-am luptat mereu cu mine
Să fac din neplăcut, plăcut.

Constelații Epigramatice

Nicolae MIHU

(n.10.11.1936)

Născut la Șura Mare, județul Sibiu, unde și-a început studiile, continuate la Liceul „Gheorhe Lazăr” Sibiu și Institutul Pedagogic Cluj Napoca. A funcționat ca învățător 42 de ani, până la pensionare.

Este membru al Cenaclului Umoriștilor Sibieni „Nicolaus Olahus”, al cărui președinte a fost între anii 2000-2008, iar după aceea președinte de onoare, este director fondator al revistei „ACUS” a cenaclului sibian și membru al Uniunii Epigramiștilor din România.

A publicat volumele **Picături de umor** (epigrame, 2000), **Pe un plan subțire** (epigrame, rondeluri, sonete, parodii, fabule, 2004), **Risipiri** (aforisme, 2009), **Ocheade** (epigrame, fabule ș.a., 2010), **Canguriada** (fabule, 2010) și a colaborat la apariția volumelor **Paradigme sibiene** (2005), **Junii umorului** (2007), **Cenaclul Nicolaus Olahus la 35 de ani** (2010).

Autoironie (după un accident)

Cum țin de mult să avansez
Pe-a epigramei grea cărare,
În drumul meu spre consacrare
Am început să șchiopătez!

Dragostea

Este-o boală cam ciudată -
După cum am remarcat -
Ce apare dintr-o dată
Și doboară doi... la pat!

Și ieri și azi

Fie scurtă, lungă, lată,
Imprimeu cu flori sau dungii,
Fusta cea mai căutată
E cea cu... picioare lungi!

Familia, celula de bază

Se spune despre căsnicie
Că e celula cea de bază,
Din care el sau ea, se știe,
Se bucură când... evadează.

Soț ideal

Cu un gând curat, ca neaua,
Când vin zorile superbe,
El îi dă la pat cafeaua;
Ea, o macină și-o fierbe...

Noaptea soției

Îmi provoacă des calvaruri
Fi'ndcă toată ziua cască,
Că noaptea umblă prin baruri;
Doar, doar, o să mă găsească...

Cine are carte...

Când biblioteca-mi mare, grea,
Căzu strivind pe soacră-mea,
Mi-am zis ținând durerea-n strună:
„Vezi, carte cât de multă-i bună!”

Dezmintire

C-am venit acasă beat,
Mi-a spus soacra, o năpârcă;
Jur că nu-i adevărat.
M-au adus amicii-n cârcă...

Automulțumire

La ora unu noaptea, biet chefliu,
În bar îți faci din nou probleme:
S-ajungi devreme-acasă, e târziu,
S-ajungi târziu... e prea devreme.

La divorț

El susține cu tărie
Și afirmă cu temei,
Că femeia-i schimbătoare;
Pe el l-au schimbat vreo trei...

Tatăl meu

De când e vădov și-l atrag
Doar văduve ce ard văpaie,
Mă-ntâmpină mai des în prag
C-o altă mamă... de bătaie!

Clemență

Pentru câte am făcut
În regimul de-atești,
Dumnezeu nu m-a bătut;
I-a lăsat pe securiști...

Medicul de familie

I-a spus bătrânului firav:
„Pe la mine n-ai mai dat!”
El i-a răspuns calm, delicat:
„N-am putut, c-am fost bolnav...”

Studenti la Silvicultură

Au consumat timp prețios
Prin parcul înverzit, umbros,
Iar la examenul de an
Ea a fost tufă, el buștean...

Hrăpărețul

A căzut în lac sârmanul
Și s-a dus ca bolovanul,
Că din mâini - cum aduna -
Nu era-nvățat să dea!

Cu băutura la volan

Șoferul face-un scurt bilanț:
Pe stradă, după-un cot făcut
S-a răsturnat mașina-n șanț,
De parcă ea ar fi băut...

Modernizare

Hoțul din trecut trăgea
Lanțul tras de o ghiulea;
Hoțul de-astăzi, vede-oricine,
Trage-un lanț de magazine.

Măcelarul privatizat

Deși-i de mult proprietar
El muncii nu-i întoarce dosul,
Fiind convins, dând la cântar,
Că pentru el, doar, pune osul!

Statul de drept

Remarca un înțelept,
C-a văzut și-acum elite,
Care-n statul nou, de drept
Avansau pe... ocolite!

La S.R.I.

Muncesc doar oameni cu renume
Și încadrați cum se cuvine,
Ce știu ce se petrece-n lume
Și unde se petrece bine!

Ortografiere

Cunosc, de-o vreme, demnitari
A căror funcții-n minister
Se scriu cu caractere mari,
Deși n-au pic de caracter!

Unor politicieni

Sunt fără de prihană
Prietenosi, candizi,
Că poți să-i pui la rană
Când ai hemoroizi.

Migurile

Spre miguri au piloții-atracție,
Problema-i cunoscută,
Că-s avioane cu reacție
Total... neprevăzută...

Drumul spre cimitir

Înmormântările-s cu bai,
Că-i spun săracului,
Că drumu care duce-n Rai,
E scump... al dracului!

Șerban CODRIN

Testamentul din strada Nisipuri

TESTAMENTUL DIN STRADA NISIPURI

întocmit și rânduie
în Infern, Purgatoriu, Paradis
și Mult-mai-Presus
de
Șerban Codrin
o dată cu oculta dispariție
a inscripțiilor de la o Poartă la alta
pe vremea grozavei călătorii

MULT-MAI-PREJOS-DE-INFERN

Un dialog de neînțeles, însă cu urmări dintre cele mai uimitoare

Rătăcit printre zilele și nopțile veacului,
Unde să mă mai ascund decât printre cărți, bolovani
voluminoși, de maculatură, esențiali pentru orice neînțelegere.

Întâi am scris ceva pe-un colț de pagină, mai pe urmă, am
mototolit, zvârlind cât colo ghemotocul:

„Enigmă glorioasă ca un copil din flori, de câte ori se naște o
stea în Creator, de câte ori bocește pământu-n univers, de-atâtea
ori se naște-un Poet Mântuitor...”

„- Stai cuminte pe enciclopedie, vrednicule, luptătorule pe
viață și pe șapte vieți, și privește-mă fără nici un reproș”,
Îi șopteam sfinxului în miniatură, excelentului meu apărător și
confident, cu înalt spirit de sacrificiu, chiar așa.

„Nimeni nu te mai sperie, cu atât mai puțin niște personaje
malefice dintr-un roman cu peripeții, sub niște diabolice priviri,

Citit pe întuneric, la lumina, amintește-ți, privirilor tale
fosforescente.”

Jucându-și rolul de poștaş, misionarul mi-a adus, alb, între
gheare un plic, bineînțeles, cu ștampile și adresă.

Orice explicație aș fi imaginat, oricât m-aș fi străduit să
conving pe unii sau alții, bună treabă, că eram cu mintea întreagă,
nimeni nu l-ar fi crezut.

„- Admițând inacceptabilul, să parcurgem calea împreună,
adevărul și viața, prin urmare, te rog, fii atent, iată conținutul ocult al
cores-pondenței:

«O casă mică - împrejurul miciei jucării, pământul verde, verde,
verde,

tuns ca un soldat.

În pustnicia Lui - viu între morți, mort între vii - îndură unul
Dumnezeu,

bătrân și exilat.»

Cine-a îndrăznit să așeze negru pe alb, cu degetele strânse pe
gâtul uneltei de scris, probabil condei, asemenea cuvinte
sfidătoare?

„- Dacă la propriile dumitale versuri faci referință, află că nu le-ai
compus, încă,
din teamă, dar te asigur,
ți se va întâmpla cât de curând.”

Un domn, pentru a-i spune într-un fel, bătrân, cel mai bătrân
dintre toți bătrânii domni, pletos, bărbos, deloc ciufulit ori ne-
glijent, ci oarecum înzăpezit în stilul străvechilor patriarhi,

Uscat precum smochinul din pustie,
Îmbrăcat într-o salopetă uzată, cam peticită, dar, extrem de
ciudat, cu niște cărți la subsuoară și un metronom în brațe, mi s-a
arătat dinainte, rupându-se din umbră, în liniște, fără să deranjeze
în vreun fel prudența, sunt încredințat, profundă, a
motanului meu, de pază.

(Am văzut întuneric, domnul bătrân îmi vorbea)

„- Am văzut întuneric, deci am îndrăznit să intru fără să mai bat
la ușă, din mărînimie să nu te sperii, însă nu înainte de a mă fi
împiedicat de prag.”

„- Cum ați reușit să-mi treceți, iată, peste ceea ce tocmai
spuneți că v-ați poticnit, când totul este încuiat, baricadat,
ermetizat.”

„- Vom mai depăși multe praguri, deocamdată greșesc dacă
afirm că sunteți bibliotecarul Școlii de Arte și Meserii, dar eu nu
mă înșel.”

„- Tocmai mă aflu acasă, în timpul, permiteți-mi să precizez,
liber și personal, așadar îl pot întrebuința după voia, de asemenea,
personală și liberă.”

„În biblioteca școlii cu atât mai mult nu vă deranjează nimeni, sunteți singurul cititor.

Vino în brațele mele, leneșule motan și pufosule detectiv!

Nu-i așa amândoi apreciem îndeșul cărțile?

Unele ni se par candelabre în temple, altele sunt felinare, oricum, le preferăm pe cele făcătoare de lumină,

din considerente naive,

au rândurile ca niște ghirlande înflorite.

Pe cele aducătoare de întuneric nu ne mai rămâne decât să le iertăm, oricât, ca niște păduchi rânduși, la paradă, perfect, în batalioane, li s-ar alinia literele.”

Cu toate că meritam să aflăm cine-o făcea pe înzăpezitul și uscatul și peticitul, îl priveam stupefiat pe acel domn, care, cu atât mai mult îmi simțea uimirea.

„Din disperare, dacă nu dintr-o nevoie de mântuire, deja mă cunoașteți.”

Nu găseam nimic să-i spun, decât, repetat, nu și nu și nu, încât mi-am propus să nu-i mai răspund, pentru că la tăcerea mea îi era imposibil să mai continue.

„Nu m-ați întâlnit absolut niciodată?”, a găsit de cuviință să mă întrebe.

În sfârșit, îi apăruse o fisură, o ezitare în asediul permanent, prilej să-mi regăsesc îndrăzneala.

„Dacă mai introducem în discuție inclu-siv ideea de *absolut*, nu numai că mărim dificultatea oricărui răspuns, dar complicăm prea mult un lucru simplu, probabil, în esența lui.”

„Permite-mi să-ți dau dreptate în mod condiționat.”

Era adevărat, mă aflam ascuns acasă, în timpul relativ liber, când îmi plăcea să mă consider înconjurat de toate cărțile pierdute ale omenirii, de toate cărțile oculte, de toate cărțile interzise,

De toate cărțile nescrise, de toate cărțile oarecum păstrate ale trecutului, ale prezentului și viitorului, acestea din urmă între nelimitate acelorași însușiri,

Pierdute, oculte, interzise, nescrise, așadar cele vrednic și vremelnic salvate.

„Vă mai întreb o dată, cine îmi acordă, totuși, onoarea să-l întâlnesc?”

Îmi pierdusem orice mirare, ajunsese să-l privesc aproape cu lipsă de interes, când mi-a dat un răspuns simplu, dacă nu i-aș fi simțit ambiguitatea.

„Presupune că aș fi *nimeni* altcineva decât maistrul sau mecanicul, sau zidarul, sau zugravul, sau măturătorul, sau prestatorul a orice și a toate serviciile
câte se fac și se desfac într-o Școală de Arte și Meserii.”

„Vă recunosc sacerdotul importantului sanctuar, foarte bine, cum doriți.

În același timp, iertați-mă, niciodată n-am călcat peste pragul unui locaș atât de nemaipomenit, unde vă acordați foarte necesare profesioni, și de un profund folos.”

(Cum nu îndrăzneam să-l întreb, am fost luat la întrebări)

Aveam tot respectul pentru bătrânul domn, desigur, un garant al școlii, nici nu încăpea îndoială, însă nu găseam nici o legătură cu livreștile mele preocupări.

„Cu parcurgerea bibliografiei scrise de poezii lumii te afli pe drumul cel bun, din raft în raft, dar până unde îți vei prelungi calea? Pentru cărți nu există nici un capăt, decât al vieții.”

Stimatul domn cu metronom și cărți în brațe de ce-mi contesta veleitatea? Aș fi în-drăznit să-l întreb, de ce tocmai *cărți*, de ce tocmai *metronom*, de ce tocmai atâtea și atâtea alte amănunte, care, de fapt, n-ar mai fi fost amănunte.

„Mărturisește-mi, te rog, cine va depune următoarea mărturie?”

Sub cuihuri de păianjeni în tavan, pândit chiorâș de gloate mari de cărți urlându-și disperarea-ntr-o copertă, m-aș vrea analfabet ca Ginghis-Han, sălbatic, încălțat în piei de lup... De Nietzsche mă-ngrozesc, de - Eskil, Cioran, de-anatomia calului troian și, -ngenunchind, urechile-mi astup... Nu-și ard mulți Gogoli manuscrisuri-n foc și Kafka mă dărmă în infern. Noroc de Sapho, darnic și matern, cu sânii-mi face voia să mă joc, pustia bată-o, și-un vânt zăbăuc, biblioteca mea de balamuc...”

„Vă apreciez talentul de recitator, mai mult, excelenta memorie!”

„Am făcut-o cu unele ironice ezitări și reproșuri,
însă cine, dacă nu-ți este cu întristare,
a rânduit asemenea cuvinte?”

„Mă recunosc învins, habar n-am!”

„Domnule detectiv, fii, rogu-te, amabil, și adu aici, dinaintea poetului fără grabă propriul său op, să-i prezentăm o certitudine încă neonorată, dar posibilă, în anumite condiții de voință viitoare.”

Obosit de prelungitul și inutilul dialog, am observat că enigmaticul motan, nu-mi mai parținea, ci deja intrase în posesiunea unui necunoscut.

Astfel, după o dispariție în beznă, nicidecum dintr-o firească obligație, antișoricească, ba din contra, competent ca un probabil absolvent *magna cum laude* al școlii de arte și nu mai știu, îmi așază pe masă o ditamai cartea, o dată cu fișa de împrumut în propria mea casă, completată cu toate datele biografice.

Totul era corect, nimic de reproșat.

(Niciodată n-am auzit nimic despre a treisprezecea poruncă)

„Sosește momentul să te mai ispitesc o dată, fiindcă am acest bun obicei, întreb mereu.

Tocmai de aceea își tot număra degetele Moise,
pentru ca eu, la școală, să-i dictez numai zece porunci.

Între voi, poezii, vă mai prefăceți că le știți pe celelalte două, însă cum o scoateți la capăt cu a treisprezecea poruncă?”

L-am privit încruntat, domnul acela în vârstă, să nu-l jignesc spunându-i *bătrân*, mi s-a părut dintr-odată însăși personificarea imperativă ciudățeniei.

„- Despre *Decalog* a venit vorba? Este o poveste prea veche să mai provoace emoții copiilor și dispute între juriști.”

Ochii bătrânului mă scormoneau, ochii bătrânului mă torturau, ochii bătrânului...

Așa cum Duhul Domnului se purta pe deasupra apelor cu popasuri și tărăgăneli, i-am citit în lumina ochilor sau pe obraji sau între încrețiturile frunții niște versuri, sau o fi fost numai parerea mea concentrată într-o singură secundă.

(Cu toate acestea, bătrânul avea o memorie foarte bună)

„Bătrân, magistrul de astrologie abia împinge ușa de perete, c-un metronom în brațe, pe-ndelete, se-asează obosit de constelații pe-un scaun dintr-o altă veșnicie, reface-un calcul, scrie și rescrie, nu înțelege-o beznă

de-ecuații, printre-algoritme caută-o potecă de negăsit, ridică ochii, are prea criptice-ndoilei, deci, cu-o-ncruntare, preschimbă cerul în bibliotecă, unde-aprioric aplecat pe-o masă, cu râvnă Dumnezeu se studiază.”

(Câteva reproșuri înaintea despărțirii)

„- Încă nu-ți recunoști versurile, pentru că vei chibzui asupra lor peste multă vreme, când vei ști de unde să le culegi în cazul că nu le vei mai găsi.

Deocamdată, printre cele mai folosite preocupări, spus de-a dreptul,

Îți suportă desfătarea cititului!

Fericită este o carte,

însă mai fericită este cartea unde se trezește un om.

Dezleagă-te, poete, din magie, fii binecuvântat și fie toți asemeni ție,

Urmează-ți calea, înțelege-o, iubește-o, nu te plânge niciodată de negăsirea odihnei și de lanțurile amărăciunii,

durerii ori dojaniei, ci dedică-te acelei voințe

De-a afla viața, adevărul și cea de a treisprezecea poruncă.”

Așa cum venise, pe tăcute, bătrânul necunoscut, deloc gârbovit, în loc de baston, la subsuoară cu teancul de cărți și, în brațe, cu metronomul, s-a tot dus, o dată cu barba, pletele, salopeta ponosită, dispărând prin ușa încuiată,

Însă nu mai înainte de a-i fi citit un zâmbet, ceea ce m-a scufundat în nedumerirea tuturor nedumeririlor.

Dintr-o inexplicabilă întâmplare, sau, din contra, dintr-o nefericită coincidență,

O dată cu plecarea necunoscutului costumat în salopeta profesiunii sale aparent ambiguu, dintr-un naufragiat printre grămezile de cărți m-am pomenit, fără comentarii, glose, note explicative, într-o pădure sau junglă umană,

Fie ce-o fi, nu am preferințe.

Zvârlit în afara pragului de împiedicat, al casei cu pământ pe jos, pe ulița cu hârtoape, unde se scăldau găini și dormeau, de lene, câini,

Uliță cu tufe de hrean și cânepă sălbatică printre garduri, cu salcâmi strâmbi, înghimpați, cocioabe și corcoduși fără corcodușe,

Rămasă de pe vremea vremurilor cu numele Nisipuri, am făcut niște ochi mai mari decât orice spaimă în preajma unor abominabile fiare.

Mărturisirea poetului și începutul călătoriei

Rătăcit printre zilele și nopțile veacului,
Fără să mai amintesc zorile, amiezile, vecerniile, mijirile și câte or mai fi,

În cea mai feroasă pădure, hercinica sylva, asupra mea se năpustiră trei dihanii apocaliptice, capra vecinului,

Ursul bătrânului fochist Faulkner

Și ghepardul, în varianta neîmpăiată, al princepelui de Lampedusa.

Cum n-am observat prea bine din vina groaznicei sperieturi, se pare că, pe cale, agresiva treime era cu totul alta,

Pe lângă vaca-săracului mă amenințaseră cu oroare

Motanul pufos al detectivului Arthur

În cârdășie cu morsa din mustața bardului Leonid, mai mult profitorul întunecatei spelunci *Pe țarmurii Stixului* decât proprietarul unei cărți de vise pe aceleași meleaguri.

Născut prin eforturile mamei mele și ajuns într-un oarecare lustru de viață, murdar de cerneală pe mâini, căci așa este poetul, murdar pe mâini,

Abia depășisem ferocele impas, când, mai departe, într-o râpă, în preajma câtorva felinare de produs cea mai amenințătoare umbră, aveam,

Ocnăș frumos al marelui prohod,

Să mă agăț, pahar de votcă în pahar, de brațul omului Virgil în dispoziție dintotdeauna euforică, nici chiar inventatorul poeziei, însă era plăcerea lui să-și repete mereu și mereu propria recomandare,

„Sub cerul mai primejdios de galben, ca frunza,

Aș vrea să devin furios, dar mi-e cu neputință,

Sub cerul mai nesimțit de galben, ca floarea.”

Evitând cu subtilitate, în orice caz, diferite obstacole, altele decât garduri, gropi, cenzuri de orice nuanțe, fie chiar transcendente,

Amândoi ne-am prăbușit, fără urmă de rea intenție sau vină, ci numai din necesități metafizice,

Peste-o speță de cârciumă tocmai la marginea aceluia tărâm.

Mare Maestru al cultului din Templul Halucinaria, desăvârșit slujitor în arta sticlelor niciodată goale, omul Virgil se ridica pe câte un scaun,

De la înălțimea căruia lansa, scrutător, priviri spre zările tuturor cârciumilor și începea să recite, însă numai pentru auzul anumitor inițiați,

Pe când, de prin celelalte separeuri, înecați în basamacul lor de nenorociți, auditorii selectați dintre urechile de grade inferioare, cu ochi albaștri, lirici, nu pricepeau nimic,

nimic,

nimic,

Din bolboroseala, din mormăiala de metafore, aluzii, perifraze, parabole, paradoxuri, alegorii despletite, oculte, răsucite, gătuite, însă imboldurile însuflețitorului său glas mobilizau, înviorau, pasionau, entuziasmau

Alte și alte sticle să se ciocnească, să se răstoarne pe gâtleejuri, pe fețele de mese, pe jos, pretutindeni, în toate țările și în cinstea tuturor biruințelor, dracul să le ia.

Matoliți în toate amănuntele, pe amândoi ne chinuia grija să meștesugim poeme de șapte stele sub firma unui mic atelier de poezie,

Va fi rătăcire până diseară, va fi panică până în zori,

După sfaturile primite în secret de la altă bestie, un ceasornic nehotărât între ce și ce să aleagă, ba ora, ba șazececi de minute.

continuare în numărul următor

Dan CĂPRUCIU

Tentativa de modificare a testamentului

Într-o bună dimineață, care numai bună nu se adevăra a fi, îngrijorată de comportamentul său devenit foarte ciudat peste noapte, familia se hotărî să-l interneze pe Mitruț Cantemir la spital, dar nu la unul oarecare, ci la cel de psihiatrie. Faptul deloc întâmplător că el purta numele cunoscutului domn moldovean se dovedise la început a fi oarecum benefic, băiatul manifestând o adevărată pasiune pentru studiul istoriei, ceea ce îl adusese în pragul nebulniei.

În același timp, apropiații săi hotărâră să apeleze la serviciile unui vestit psiholog, profesor universitar cu o vastă experiență în domeniu. Acesta purcase de îndată la lucru aflând încă de la început că nu se afla în fața unui Cantemir, ci chiar înaintea protectorului acestuia, țarul Petru. Întâi cel Mare, care ce-i drept că murise cu ceva secole în urmă, dar se pare că peste noapte se reîncarnase în persoana Cantemirului contemporan. Cum pacientul nu dădea dovadă de violență, sau agresivitate, profesorul află, luându-l cu duhul blândeții, că Majestatea Sa nu avea alte dorințe sau pretenții, ci dorea doar să schimbe ceea ce era scris

eronat în testamentul său, celebrul testament devenit inoportun și pe baza căruia s-au făcut atâtea victime în rândul fiilor Maicei Rusii, dar și în al multor ființe nevinovate din țările învecinate. Intrigat de o astfel de problemă care pentru el constituia o surpriză, profesorul se deplasa acasă la pacient, se duse val vârtaj în camera acestuia, unde găsi pe birou două materiale scrise la computer: primul conținea o copie a testamentului vestitului țar, primită prin internet, iar al doilea, motivele pentru care el ar trebui modificat, făcându-l mai „umanist” și în conformitate cu situația actuală.

„Cum este posibil, adnota Mitruț, ca un veritabil european și un creștin adevărat, cum se credea țarul, fie el oricât de bun patriot și dorind oricât de mult prosperitatea propriei nații, să fie atât de dur în privința destinului celorlalte popoare? De ce să fie desființată Polonia și împărțită între țările vecine? De ce să se mențină armata rusă într-un continuu «război», spre a fi în orice moment gata de acționare, spre cucerirea de noi teritorii? De ce trebuie ca urmașii țarului să dozească a cucerii și subjugă în-

treaga Europă, învrăjbind unele nații împotriva altora? De ce să se copieze, să se însușească tot ceea ce este bun la alte popoare, realizat prin munca și sudoarea a zeci de generații, fără a oferi ceva în schimb? Vă amintiți că după ei, legea lui Lavoisier îi «aparține» lui Lomonosov, că becul electric al lui Edison, l-a inventat Petrov, radioul inventat de Marconi i se datorează lui Popov... Țarul probabil că rămăsese supărat pe întreaga lume, după ce turcii îi cotonogiseră armata la Stănilești, pe Prut, în 1811, cafeala care îl urmărise întreaga viață, iar testamentul său semăna cu o cumplită răzbunare pe întreaga lume. Urmașilor li se mai lăsa cu «limbă de moarte», subjugarea Suediei și dezbinarea ei de Danemarca, să se folosească de Austria și Franța, pe care apoi să le desființeze, să treacă întreaga Europă sub jugul Rusiei; să se întindă spre Nord și Sud, să se apropie de Constantinopol (Istambulul de azi) pe care să-l subjuge, să ajungă la golful Persic și India... De ce toate acestea?”

În final, psihologul reveni la spital unde avu o convorbire cu pacientul, așa ca între doi bărbați.

- Sire, îi zise el, nu este așa că

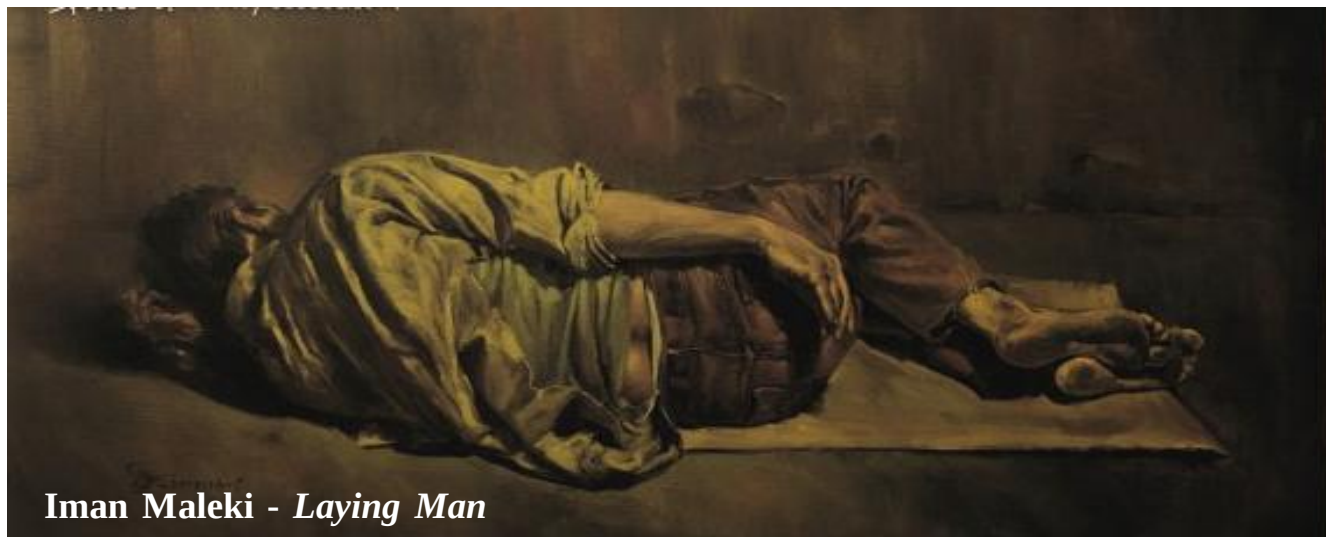
te prefaci, că în realitate ești sănătos tun și vrei doar să faci puțină vâlvă în jurul problemelor care te frământă?

- Domn' profesor, răspunse deconspirat „țarul”, sunteți un psiholog excelent și ați intuit perfect fenomenul. Totuși nu puteam trece atât de ușor peste această uriașă eroare pe care a făcut-o țarul, și pe care o continuă orbește urmașii săi, așa că am dorit să o fac cunoscută conaționalilor, ea privind direct și nația noastră atât de greu încercată, inclusiv de strănepoții săi.. Iar dacă ar fi de competența lui și aş putea să mă adresez Tribunalului Internațional de la Haga, nu aş ezita nici o clipă...

- Idealistule, totuși se pare că ești cu adevărat nebun dacă sperii că vreun urmaș al țarului, devenit conducător, ar accepta să modifice oricât de puțin acel testament, devenit un fel de „Biblie” rusofilă ce se aplică permanent și fără nici o reținere!

- Nu, profesore, nu sunt idealist, totuși aş dori să-ți spun că:

*Degeaba ni s-a povestit,
De marea Rusie, divina,
Când statul
cel mai „Răsărit”,
E China!*

Iman Maleki - Laying Man

Ion CĂNĂVOIU

(08.09.1938 - 22.10.1992)

Născut la Runcu, județul Gorj, unde a urmat studiile primare, urmate de Liceul „Tudor Vladimirescu” Târgu-Jiu și Facultatea de Limba și Literatura Română, începută la Cluj Napoca și terminată la București.

A lucrat ca profesor la Osica de Sus, județul Olt, unde a condus cenaclul literar „Corola” și revista cu același nume, iar din 1972 a revenit în Târgu Jiu, mai întâi ca redactor la Întreprinderea Cinematografică Județeană Gorj, apoi consilier al Centrului Județean de Valorificare a Creației Artistice de Masă Gorj.

A fondat revista „Hazul” (1 martie 1990), care continuă să apară cu prilejul „Festivalului Național de Umor Ion Cănașoiu”, organizat anual, către sfârșitul lunii octombrie, la Târgu Jiu și Runcu. Din anul 1996, Biblioteca comunei Runcu îi poartă numele, iar din anul 2000, la Biblioteca Județeană „Christian Tell” Târgu Jiu, s-a constituit fondul de carte „Ion Cănașoiu” cuprinzând volumele ce participă la festivalul de umor amintit.

Opera sa include volumul antum **Soare cu dinți** (fabule, 1991) și volumele postume editate de C.J.C.P.C.T.Gorj: **Poezii** (1993), **Cobra regală** (epigrame, 1994), **Sonetele vinului** (1996), **La umbra marilor ninsori** (poezii, 2006), **Uneltele** (epigrame, fabule, poezie umoristică, 2007).

Definiție

Epigrama? Proiectil
Pregătit minuțios,
Cu trei versuri de trotil,
Iar al patrulea - focos!

Epigrama - gen minor?

Un pixulist cu ifose și ticuri
M-acuză că-mi pierd vremea cu nimicuri.
El nu știe că nu-i deloc ușor
Să fii mereu major, în gen... minor!

Unor „epigramiști”

Chiar dacă-ades din gură dau,
Pe vorba lor nu pun temei:
Eu am ce ei doar cred că au
Și-n plus mai am ce... nu au ei.

Unui așa-zis umorist

Cică duhul și-ar fi dat...
Însă unii, gură rea,
Spun că nu-i adevărat:
Cum să dea ce nici n-avea?

Unui pseudo-umorist

Iată că-i lipsește hazul;
Un catren i-am dedicat,
Dar, când i-a atins obrazul,
„Glonțul” meu a... ricoșat.

Acuză

Mi-a reproșat că l-am lovit cândva
Cu-o epigramă. Eu ce să mai zic?
Pe toate muzele-aș putea jura
Convins fiind că n-am lovit... nimic!

Esențială

Atenția nu vă rețin,
Dar vă comunic în esență:
Stimez pe cei ce beau puțin
Că sunt sătul de... concurență!

Principii

Prietenii mă-ntreabă ce mai fac
Și le răspund că, în principiu, bine.
Să spun altfel nu că mi-ar fi rușine,
Dar prea nu-mi place să le fiu pe plac.

Vremuri

Oricum o dai, oricum o-ntorci,
Se schimbă lumea, vrei - nu vrei.
Ieri pâinea o dădeam la porci
Azi n-o mai dăm, că ne-o iau ei!

Socoteală

Am schimbat și ochelarii
Dar satisfăcut tot nu-s.
Numărând parlamentarii,
Sunt mereu câțiva... în plus!

Femeia și politica

Și-a impus, cu sânge rece,
În partid, cuvântu-i greu:
„Pe-aici nu se poate trece
Decât peste... trupul meu!”

Definiție

Rebusistul, dând de greu,
Zice: „Totuși, am dreptate,
Parlamentu-i un careu
De... cuvinte-ncrucșate!”

Dilema pământului

Oricum, n-avem mult crezământ,
Dar, după patruzeci de ani,
Ori dăm țăranilor pământ,
Ori dăm pământului țărani!

Solidaritate... medicală

Asistenta-i la spital
Cea mai dulce doctorie,
Ai sorbi-o-ntr-un poc...
Dar ce medic ți-o prescrie?!

Unui barman

Când te-au văzut vecinii cu mașină,
Invidioși, au zis: „Pe tescovină!”
Colegii, însă, solitari, te scapă,
Jurând c-ai cumpărat-o doar... pe apă.

Unui agronom

Era, la chefuri, nelipsit,
Părtaş sau gazdă.
De-acum, soția, în sfârșit,
L-a dat pe brazdă.

Soția umoristului

„Ce operă am scris! Nici nu există!”
Îmi zice el cu-o umbră de reproș.
„Dar vezi, soția mea, baschetbalistă,
Aruncă zilnic, tot ce scriu, la... coș!”

Unei neveste de ofițer

Dânsul pleacă. După-un ceas
Blocu-i plin de trepidații...
Iar copiii, într-un glas:
„Mamă, mamă, vin... soldații!”

Repertoriu

Erau căsătoriți de-un an
Când el jucă în „Don Juan”.
Acum el joacă deodată
În „Citadela sfărâmată”!

Emanciparea elevilor

În parcul public, pe alei,
Se plimbă „notele de trei”,
În timp ce „notele de patru”
Se duc la cinema sau teatru!

Noi și Europa

Ne găsirăm, hopa-țopa
Când domol, când răspicat,
Să intrăm în Europa.
Vorba e: în ce-am intrat?

Performanță

Doarme-aici, neconsolat,
Un șofer de clasă-naltă:
Într-o clipă-a demarat
Dintr-o lume-n... cealălaltă!

Rătăcire

S-a pierdut prin munți cu Vlase -
Cazu-i simplu și banal:
Dânsa se orientase
După mușchiul... pectoral.

Vitalitate (la munte)

Șchiopătând prin bolovani,
Ba în trei, ba-n patru labe,
Un turist (de-optzeci de ani):
„Nu mă las! Tot merg la... Babel!”

Octavian LUPU

Schiță de studiu a Bibliei dintr-o perspectivă de ansamblu (partea a II-a) - Cartea Genezei

Un alt amănunt important în cazul politeismului este acela că niciodată zeii nu depășeau statutul de binefăcători ai umanității. De fapt, ei nu erau creatorii omului, ale formelor de viață de pe pământ sau chiar ale elementelor naturii. Ei doar beneficiau de magia unor puteri superioare și de nemurire, dar altfel și ei făceau parte din această realitate, fiind sub incidența naturii lucrurilor, chiar dacă era vorba de legi superioare celor terestre. Practic, nici un zeu nu exista prin sine însuși, ci doar beneficia de o natură specială, aceasta fiind singura diferență majoră față de om. Practic și ei erau rodul „creației spontane” din elementele fundamentale ale universului. Prin urmare, zeii erau doar aliații umanității împotriva forțelor oarbe ale naturii, împotriva acelor elemente haotice din care au apărut spontan, dar și contradictoriu, o mulțime de forme de viață în mijlocul unor realități fizice potrivnice.

Cel mai tragic era faptul că acești zeii nu puteau să ofere oamenilor nemurirea și nici să le rezolve pe deplin problemele cu care se confruntau. Ajutorul lor era limitat de propria lor putere magică, o capacitate deținută într-o oarecare măsură de fiecare dintre aceștia.

Spre deosebire de această concepție despre lume și viață, monoteismul exprima existența unui singur Dumnezeu, un Creator mai presus decât toate lucrurile având autoritate deplină asupra întregului univers.

În acest sens, un rol aparte în promovarea monoteismului l-a avut cartea Genezei, prin intermediul căreia au fost expuse fundamentele credinței în Creatorul întregului univers. Astfel, chiar de la început acestei cărți vom distinge afirmațiile tulburătoare ale alcătuirii lumii noastre prin intermediul cuvintelor rostite de către Creator. Reluarea secvenței „Dumnezeu a zis... Și așa a fost” ne întărește convingerea că toate lucrurile au la baza lor un plan, un proiect cosmic cu totul deosebit.

Structura cărții Genezei este liniară, pornind de la creația lumii, continuând cu relatarea evenimentului trist al căderii, redând succint perioada lumii antedeluviene, ulterior fiind expuse mai în detaliu viețile patriarhilor Avraam, Isaac, Iacov și Iosif. Este foarte pro-

tabil ca pentru perioada pre-patriarhică, Moise să fi avut la dispoziție diferite surse scrise, sub formă de cărți disponibile în bibliotecile Egiptului. În schimb pentru perioada patriarhilor, mai mult ca sigur că sursa principală a constituit-o tradiția orală a evreilor.

Deși conținutul cărții Genezei este atât de divers, unitatea expunerii este totuși asigurată prin intermediul prezenței Creatorului atât în apariția cosmosului, cât și în aplecarea plină de bunăvoință către detaliile specifice ale vieților patriarhilor.

De aceea, ar fi util să considerăm cartea Genezei ca o colecție de mai multe scrieri grupate tematic mai întâi în jurul evenimentelor ce au precedat chemarea lui Avraam și ulterior reunind tot ce s-a întâmplat după aceea. Astfel, putem spune că elementul central de convergență a întregii cărți este această chemare specială adresată lui Avraam și urmașilor săi de a fi o națiune aleasă, specială, dedicată în totul mărturisirii adevărului cu privire la închinarea la Creatorul cerului și al pământului.

De fapt, Geneza reprezintă deopotrivă cartea facerii lumii și a națiunii alese a lui Dumnezeu. Mai mult, chemarea lui Avraam este răspunsul lui Dumnezeu la căderea în păcat a umanității, un demers plin de com-

pasiune și bunăvoință față de oamenii acestei lumi. Această chemare conduce în final la alcătuirea unei noi umanități, capabile să reziste oricărei tendințe de neascultare.

Astfel, idealul sfințeniei cerute de la început primilor oameni, ajunge să fie materializat prin toți cei ce răspund chemării avramice și aleg să se supună pe deplin lui Dumnezeu. Acest înțeles este evidențiat de toate amănuntele furnizate în cuprinsul Genezei, nefiind neapărat necesară corelarea cu alte părți ale Bibliei.

Din acest punct de vedere, dacă vom citi cu atenție raportul facerii lumii, vom avea șansa să distingem fundamentele chemării lui Avraam prin identificarea acestui pământ ca fiind destinat să devină un templu al închinării la Marele Autor. Căderea în păcat reprezintă, mai departe, eșecul primilor oameni în a urma această chemare sfântă de a fi adevărați închinători ai lui Dumnezeu.

Istoria perioadei antedeluviene consemnează un eșec similar al tuturor generațiilor din acea vreme. Și ne putem gândi că situația ar fi rămas aceeași, dacă nu ar fi intervenit chemarea lui Avraam și legământul făcut cu el și urmașii săi.

Practic, citind cartea Genezei observăm traiectoria descendentă a umanității afundându-se tot mai mult în întuneric. Însă începând cu Avraam acest proces începe să fie reversat într-un plan spiritual superior, ce va fi materializat pe deplin la sfârșitul istoriei acestei lumi.

Învățăturile contradictorii ale politeismului sunt astfel date la o parte, iar adevărul cu privire la închinarea la Creator este pus în locul lor. Nimic nu mai rămâne din teoriile stranie ale haosului și creației spontane, fapt pentru care putem înțelege într-o oarecare măsură aversiunea avută de egipteni împotriva evreilor.

În cultura materialistă a timpului de față, a da crezare cărții Genezei reprezintă un demers temerar, existând o opoziție similară epocii Egiptului faraonic. Dar despre „contraatacul” politeismului egiptean vom vorbi într-o altă ocazie, când vom discuta schița de studiu asupra cărții Exodului.

Desen din Peștera Altamira